LETO XIX. ŠT. 7 (874) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 27. FEBRUARJA 2014

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Jurij Paljk

Ponos tudi nekaj velja!

"Čestitke Rusiji za 33 medalj in prvo mesto na Olimpijadi. Nič se ni porušilo, iger ni zmotil noben teroristični napad, tankočutni otvoritvena in sklepna slovesnost pa sta najboljši odgovor vsem, ki so opozarjali na katastrofo. Kritike, ki so med igrami letele na Rusijo, je ruski znanec pospremil z besedami: 'Zdaj vem, kako se počutijo Židje'"!, je zapisala v nedeljo zvečer, 23. t. m., dopisnica dnevnika Delo Polona Frelih na spletno omrežje Facebook in tako svojim prijateljem povedala, da je zimskih olimpijskih iger v Sočiju konec.

Soči je XXII. zimske olimpijske igre imel v gosteh med 7. in 23. februarjem letos. Na njih je nastopilo 2871 športnikov iz 88 držav, ki so se za odličja borili v 98 disciplinah. Igre, ki so potekale v letoviškem mestu ob Črnem morju, so se v zgodovino zapisale kot najdražje doslej, bolj kot po zimskem pa so zaslovele po spomladanskem vremenu.

Mlada Urša Kutnar je bila mogoče najboljša med vsemi, skoraj trideset tisoči tviteraši, toliko tvitov so namreč slovenski uporabniki Twietterja poslali slovenskemu Olimpijskemu komiteju, ko je minulo nedeljo zvečer zapisala: "Hvala, dragi moji twiteraši za druženje ob gledanju OI. Pogrešala bom tole združenost vseh Slovencev".

"Prav tako je podvig osem slovenskih medalj – to so bile igre, ki so nam jih prinesle toliko kot vse do zdaj! Statistika ne laže – boljši od nas so le Norvežani: na milijon prebivalcev imajo 4,92 medalje, Slovenci pa se lahko veselimo 4,01 medalje na milijon ljudi. Na tretje mesto se je po učinkovitosti zbiranja odličij zavihtela Avstrija. Zato pa je zlato Sloveniji pripadlo po številu medalj na bruto domači proizvod (BDP). Na relevantnem spletnem finančnem in gospodarskem portalu bloomberg. com so izračunali število medalj na sto milijard BDP. Po podatkih na bloomberg. com znaša letni BDP Slovenije 41,7 milijarde in po tej formuli pripada naši državi 13,98 medalje na sto milijard BDP. Norveška je druga z 9,12 medalje (200-milijardni BDP), Latvija pa tretja z 8,14 medalje (30-milijardni BDP) ", so zapisale Slovenske novice.

"Alpska smučarka Tina Maze se je v zgodovino slovenskega športa zapisala kot prva dobitnica zlate zimske olimpijske kolajne. To je osvojila v smuku v Sočiju, nato pa je dodala še zlato v veleslalomu, s čimer je igre končala kot najboljša alpska smučarka. Med rekorderje se je zapisala tudi po številu točk svetovnega pokala v sezoni 2012/2013".

"To je to, kar se tiče mene v športu. Kar malo hudo mi je, ampak to je to", je dejala Tina Maze v intervjuju za Val 202.

"Na igrah so slovenski športniki osvojili kar osem medalj. Dve zlati je dobila Tina Maze, s srebrom in bronom sta se okitila Peter Prevc in Žan Košir, z bronom pa Vesna Fabjan ter Teja Gregorin. S tem dosežkom je Slovenija kar na 16. mestu med vsemi dobitnicami".

"Ruski organizatorji iger so olimpijsko zastavo predali prirediteljem naslednjih zimskih olimpijskih iger, ki bodo leta 2018 v Pjongčangu v Južni Koreji".

/ str. 2

Foto DPD

DEVIN Slovo od dr. Draga Legiše

"... a vedno kot protagonist, kot človek, ki ve, kaj je arena življenja!"

"Pravijo, da se je glavni fašistični veljak po neki ostri besedni konfrontaciji s Kupčevim starim očetom Jožefom baje tolažil in rekel: Quando mori el večo Kupic, mori anche i ščavi de Duin (S smrtjo starega Kupca, bodo pomrli tudi vsi Slovenci v Devinu). Njegova napoved se ni uresničila tudi po zaslugi takih ljudi, kot je bil njegov vnuk Drago, od katerega se poslavljamo danes, in upam si trditi, da bo slovenstvo tudi v tej vasi, tudi po njegovi zaslugi, še naprej vztrajalo, in upajmo, da tudi napredovalo vsaj v kakovosti slovenskega čutenja in duha".

S temi besedami je **Marko Tavčar** sklenil žalno sejo v počastitev spomina na domačina, časnikarja in politika dr. Draga Legiše, ki je bila v sredo, 19. februarja. Sedež devinskih zborov se je tokrat izkazal za pretesnega, da bi lahko sprejel tako široko množico pokojnikovih prijateljev, somišljenikov in sodelavcev. Dvorano so v veliki večini polnile osebe, ki pripadajo dvema okoljema, katerima je bil dr. Legiša predan s čustvi in doslednim, trdim delom: Tržaški in Goriški.

Sorodnikom dr. Legiše, hčerkama Alenki in Vidi, zetu Savu, vnukom Vlasti, Lei in Ivu ter sestrama Jožici in Mariji, so domači Fanti izpod Grmade pod vodstvom Hermana Antoniča prinesli pevski pozdrav. Zapeli so Filejevo in Harejevo pesem, kar ni bilo naključje: g. Filej je bil nekaj let župnik v Devinu in imel priložnost prijateljevati z Dragom Legišo, Zorko Harej pa je s pokojnim stopil v prijateljski stik že v dijaških letih in bil njegov sopotnik v stranki Slovenska skupnost. Iz pevske skupine je korak naprej nato naredil Marko Tavčar, ki je med večerom dajal besedo osebam, ki jih je na dr. Legišo vezala poklicna ali pa prijateljska vez. Še prej pa je Tavčar podčrtal nekatere ključne vidike pokojnikove osebnosti. Izhajal je iz knjige spisov dr. Legiše z naslovom *Ne zapečkarji, ampak protagonisti*, ki jo je Goriška Mohorjeva družba ob uredniškem prizadevanju časnikarja Jožeta Horvata izdala leta 2006, da bi obeležila njegovo 80-letnico rojstva.

/ str. 8

IG

Umetnost

V Vidmu so odprli razstavo bosanskega mojstra Safeta Zeca z naslovom Pictor optimus s konico čopiča 3

Pogovor

S. Judita Zega se je v goriški skupnosti Marijinih sester zahvalila Bogu za 50 let redovnega življenja 4

Kmečka zveza

Stanovska organizacija je ob prisotnosti slovenskih in italijanskih gostov odprla nove prostore v Trstu 11

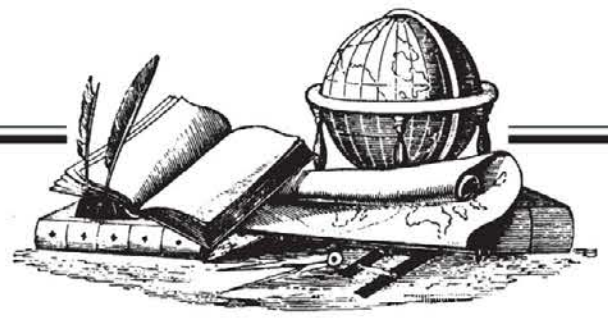

Umrl je idejni oče Slovenske kmečke zveze

In memoriam Franc Zagožen

Ponoči v nedeljo, 23. februarja, je v 72. letu starosti umrl Franc Zagožen, idejni oče predhodnice SLS, Slovenske kmečke zveze. Zagožen kot ponosen Slovenec, ki je vedno znal delovati v dobro slovenske družbe, po pisanju Franca Bogoviča ostaja "navdih in kažipot za prihodnje politično delo SLS".

Zagožen je bil kmet, agronom, genetik, profesor, poslanec DZ, vodja poslanske skupine SLS, predsednik stranke, zlasti pa "POLITIK z velikimi črkami, saj je na prvo mesto vedno postavljal ljudi in državo, nikoli sebe", poudarja sedanji predsednik SLS.

Za SLS Zagožnovo slovo po pisanju Bogoviča pomeni veliko izgubo. V srcih njihovih članov ostaja zapisan kot človek, ki je še v času nekdanjega socialističnega sistema in enopartijske vladavine znal navdihniti in povezati mlade kmete, študente in somišljenike. Z njimi pa je slovenska pomlad dobila zagon za demokratizacijo, ki je peljala k osamosvojitvi Slovenije in ustanovitvi samostojne slovenske demokratične države.

Sožalje Zagožnovi družini je izrazil predsednik republike Borut Pahor. Poudaril je, da je Slovenija izgubila enega najpomembnejših sodobnikov slovenske demokratizacije in osamosvojitve. "Skozi vse svoje življenje in bogat politični opus je Franc Zagožen izkazoval občudovanja vredno moralno integriteto".

Franc Zagožen je bil pobudnik in idejni oče Slovenske kmečke zveze (SKZ), ki se je leta 1990 preimenovala v Slovensko kmečko zvezo - Ljudsko stranko ter dve leti pozneje v Slovensko ljudsko stranko. Od 1992 je Zagožen vodil glavni odbor SLS in poslansko skupino. Po združitvi SKD in SLS spomladi 2000 v novo stranko SLS+SKD Slovenska ljudska stranka je bil eno leto njen predsednik.

5. in 6. aprila bo v Gorici potekala že 14. revija

"Zlata grla", lepa priložnost za rast otroških in mladinskih zborov

Mateja Černic, Karen Ulian in Mirko Ferlan

Že sedaj vlada veliko pričakovanje za štirinajsto izvedbo revije otroških in mladinskih pevskih zborov Zlata grla, ki bo potekala v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici prvi konec tedna v aprilu v organizaciji Prosvetnega društva Vrh Sv. Mihaela in Združenja cerkvenih pevskih zborov iz Gorice.

Kot so v ponedeljek povedali na tiskovni konferenci v sejni dvorani občinskega sveta v Sovodnjah ob Soči predsednica omenjenega društva Karen Ulian ter člana umetniškega odbora Mateja Černic in Mirko Ferlan, bo prireditev tudi letos imela revijski in tekmovalni del: prvi bo potekal v soboto, 5. aprila, ob 18. uri, drugi pa v nedeljo, 6. aprila, ob 16. uri. "Oba sta za nas pomembna", je dejala Mateja Černic: na revijskega se lahko prijavijo zbori, ki so bolj sveži po nastanku, tisti z mlajšimi ali manj številnimi člani oz. taki, ki si v tem trenutku ne želijo nastopiti na tekmovalnem odru. Taki zbori imajo na Zlatih grlih priložnost redno nastopiti, se soočati s sorodnimi sestavi in se pokazati publiki. Mateja Černic je tudi povedala, da so Zlata grla "edino tekmovanje za otroške in mladinske zbore v zamejstvu, ki ponuja pevcem izziv, da se predstavijo v kakovostni dvorani in pred strokovno žirijo". Trije njeni člani po nastopu ponudijo dirigentom tudi povratno informacijo, ki je izjemno pomembna za kakovostni napredek zasedbe. Zlata grla so v prvi vrsti namenjena zborom iz zamejstva, je še dejala Mateja Černic, saj ponavadi sodelujejo zlasti goriški in tržaški, redno nastopajo tudi sestavi iz Beneške Slovenije pa tudi primorski zbori iz Slovenije. Na tak način se tudi tkejo plodne vezi in povezujejo različne stvarnosti. Zanimivo je, da so zamejski otroški oz. mladinski zbori bolj vezani na društva, v Sloveniji pa so to pretežno šolski zbori, je dodal Ferlan, ki je podrobneje orisal pravila in potek revije. "Zbrane prijave s seznami pevcev in partiturami bo umetniški svet pregledal, tako da bo imela strokovna žirija lažje delo". Število prijavljenih zborov ostaja v letih kolikor toliko konstantno, je še dejal Ferlan, "in sicer od 15 do 20". V primeru premajhnega števila bosta revijski in tekmovalni del potekala isti dan; v primeru velikega števila pa imajo v načrtu jutranji in popoldanski del. Z morebitnimi spremembami bodo vsekakor udeleženci pravočasno seznanjeni. Karen Ulian se je med drugim zahvalila Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Lokandi Devetak, ki podpirata prizadevanja društva in omogočata uresničitev odmevne glasbene pobude.

Zbori, ki se še niso prijavili, naj pohitijo, saj rok prijave poteče v petek, 28. februarja (faks 0481 882964, e-mail pdvrhsvmihaela@yahoo. it). / DD

Kulturni center Lojze Bratuž / Razstava

Vroče sledi hladne vojne

Vroče sledi hladne vojne je naslov zgodovinski dokumentarni razstavi, ki je nastala pred letom dni. Pripravil jo je Gorenjski muzej v sodelovanju z Arhivom Republike Slovenije in Mohorjevo založbo Celovec, vodji projekta sta Jože Dežman in Hanzi Filipič, na ogled je bila doslej v Kranju in Celovcu. Na 23 dvojezičnih, nemško-slovenskih panojih ponuja vpogled v dogajanje na meji med Slovenijo in avstrijsko Koroško v letih 1945-1991. Predstavlja zgodbo prehodov slovenskih ljudi čez železno zaveso ter posledice le-teh s pomočjo izbranih usod ljudi in posameznih družin, pa tudi širših analiz tega poglavja na celotnem slovenskem prostoru, torej tudi na Primorskem.

Posebna pozornost je na dogajanje v letu 1945 od bega slovenskega prebivalstva in fenomena politične emigracije do vračanja vojnih ujetnikov in civilistov v Slovenijo, delovanja Matjaževe vojske, politike jugoslovanskih in slovenskih oblasti do slovenske manjšine v Avstriji. Zaobjeti so tudi teroristični napad v Velikovcu, kontrola Udbe nad celovško Mohorjevo in Cirilom Žebotom, pa tudi pričevanje Draga Jančarja, ki je moral zaradi knjige v zapor.

Razstava je, kot rečeno, usmerjena v koroški prostor, vendar v panojih, ki ponujajo splošnejši vpogled, zaobjema tudi goriški in primorski del slovenskega ozemlja. V številke in podatke so zaobjeti tudi prehodi skozi naš del železne zavese.

Ob panojih, ki so nastali za razstavo, bo goriška postavitev nudila tudi nadgradnjo z gradivom z našega konca, ki bo prikazano v številnih vitrinah s knjigami, dokumenti, fotografijami in zgodbami, ki govore o prehajanju meje pri nas.

Odprtje razstave bo v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž **v petek, 28. februarja ob 18. uri.** Že ob 17. uri pa bo v komorni dvorani projekcija istoimenskega enournega dokumentarca.

Novo vodstvo GMD

Msgr. Renato Podbersič in Marko Tavčar (foto EJ)

Na sedežu devinskih zborov je v ponedeljek, 24. februarja, zasedal razširjeni odbor Goriške Mohorjeve družbe. Sestanka so se namreč udeležili tudi razni poverjeniki in sodelavci. Na dnevnem redu pa niso bile le tekoče uredniške zadeve s sprejemanjem knjižnega programa. Prišlo je namreč do obnove izvršnega odbora. Dosedanji dolgoletni predsednik msgr. Oskar Simčič je namreč odstopil, na njegovo mesto pa je bil izbran msgr. mag. Renato Podbersič, sedanji župnijski upravitelj v Sovodnjah, za podpredsednika pa msgr. Franc Vončina iz Trsta. Tajniško mesto bo vodil Marko Tavčar, ostale uredniške funkcije so prevzeli Majda Cibic, Peter Černic, Marija Češčut, Erika Jazbar, Jože Markuža in Jernej Šček.

S 1. strani

Ponos...

To je le nekaj poudarkov, ki sem jih ob koncu letošnjih zimskih iger zbral na svetovnem spletu, kjer sem na nekem ameriškem spletnem mestu našel tudi fotografijo, na kateri je slikan deželni tajnik stranke Slovenska skupnost dr. Damijan Terpin, ki z veliko slovensko zastavo in z zlato lasuljo na glavi v Sočiju navija za slovensko šampionko Tino Maze, in sem se prav ob tem dejstvu še najbolj zavedel, kako vseprisotne so bile te najdražje in vrhunsko organizirane zimske olimpijske igre doslej, saj so to bile dejansko tudi prve olimpijske igre, pri katerih je svetovni splet, internet, pokazal, kako lahko v trenutku izvemo rezultat in vidimo sliko dogodka povsod po svetu. Če smo včasih še mislili, da je televizija tista, ki prinaša svet v naše domove, je danes to gotovo internet.

Slovenci smo navdušeno navijali za naše športnike in bili tudi pri nas izjemno ponosni na njihove uspehe. Tino Maze, ki je z dvema zlatima medaljama, četrtim, petim in osmim mestom dokazala, da je zares najboljša smučarka na svetu, pa smo itak že pred časom vzeli za svojo, tudi zaradi njenega goriškega trenerja in tudi zato, ker prihaja večkrat trenirat v Gorico in Gradež.

Dejstvo je, da so športniki največji veleposlaniki domovine Slovenije v svetu in tega smo izjemno veseli tudi sami. Že res, da se življenje nas navadnih smrtnikov zaradi uspehov slovenskih športnikov na OI čisto nič ne bo spremenilo, a ponos, ki so ga v nas vzbudili, tudi nekaj velja!

Povejmo na glas

Blagor sporazuma, zlo nesporazuma

Je že tako, da se mnogokrat težko sporazumemo in žal večkrat končamo v sporu ter pričenjamo rušiti mostove. In to velja na vseh ravneh, od tistih najbolj osebnih in zasebnih, tudi družinskih, pa do odnosov znotraj širše skupnosti, naroda, države in sveta v celoti. Jaz imam prav in tisti drugi ima manj prav, ali mi namenoma odjeda moje pravice. Jaz sem oškodovan in tisti drugi bo zato slavil, meni se godi krivica in tisti drugi mi krivico prizadeva. Vse to je lahko tudi res, res pa je tudi, da lahko tisti drugi čuti enako kot jaz, da ima namreč prav on, da je oškodovan zaradi mene in da mu prizadevam krivico. Toda ne glede na to, kdo ima bolj prav, dejstvo je, da je v dani situaciji sporazum koristen za obe strani, nesporazum pa je v vsakem primeru škodljiv in ta škoda se lahko stopnjuje do nepredvidljivih razsežnosti. Še več, trdimo, da je sporazum v primeri z uničevalnostjo nesporazuma koristen tudi za tisto stran, ki je zares oškodovana in se ji zares godi krivica. Če namreč nesporazum prevlada, družina razpade in vemo, kaj to pomeni, znotraj naroda pride do neizprosnega izključevanja, med državami se prekine vsakršno koristno sodelovanje, ravnotežja v svetu se vzdržujejo s silo in celo z vojnami. Zlo nesporazuma je lahko velikansko in pravzaprav neskončno, uničevanje nasprotne strani postane zavestno in prične podirati vse, kar je bilo prej zgrajenega, zgrajenega v družini, zgrajenega v narodu, med državami in v svetovnih odnosih. Dovolj je pogledati v Sirijo in postane jasno, kaj je zlo nesporazuma, ki se utegne zaradi igre velesil nadaljevati brez možnosti srečnega izteka, žrtev pa je na tisoče in tisoče. Dovolj je pogledati v Ukrajino, kjer so se posledice nesporazuma tudi povzpele na tisto raven, ko umirajo ljudje. Na srečo je prišlo do poraza nerazumevajoče strani in upati je v pomiritev. Hladna senca nesporazuma pa je uničujoča tudi v mirnih razmerah, dovolj se je spomniti Italije oziroma našega večinskega naroda. Kakšne težave za dosego sporazuma, ki naj bi državo, ki je obstala na mestu in ne napreduje več, premaknil z mrtve točke. Kakšna nevera v dogovor, koliko dvomov in pomislekov in kako težko bo napraviti koristen korak in se posloviti od dosedanjega stanja, pa čeprav le-to celotni državi prizadeva ogromno škodo, in to vsak dan. Žal je v podobne razmere vklenjena tudi naša matična država Slovenija. Odnosi med t. i. dvema stranema so na robu uničevalnosti in boj na tej ravni jemlje državi tako rekoč vse energije, medtem ko so ekonomski obeti vse slabši in bi bilo nujno nemudoma strniti vrste. In kot da se je vsega tega nalezla tudi naša narodna skupnost, ki se je do tega trenutka vzorno dogovarjala, z zapletom okrog Slovenskega stalnega gledališča pa odprla vrata možnemu spopadanju. Ob tem in iz vsega povedanega je mogoče reči samo to: zaprimo ta vrata, dokler je čas, zaprimo jih takoj in ne dopustimo rušenja vsega, kar smo si mukoma pridobili!

Janez Povše

Razstava v umetniški tiskarni Albicocco v Vidmu

Safet Zec - Pictor optimus s konico čopiča

Minulo soboto, 22. februarja, smo v Vidmu doživeli eno tistih odprtij likovnih razstav, ki se jih bomo še dolgo spominjali. Umetniški tiskar Corrado Albicocco, ki je iz rodne Umbrije prišel živet in delat v Videm, je s seboj pred desetletji prinesel tudi znamenito obrt tiskarja, ki se je je naučil v svojem rojstnem Urbinu. V Vidmu Corrado Albicocco pomaga umetnikom tiskati grafične liste v vseh mogočih tehnikah in vsako leto konec februarja prireja tudi razstavo prav v lepih in zračnih prostorih svoje tiskarne, kjer se dnevno srečujejo umetniki iz Italije, Slovenije, Avstrije in Hrvaške ter seveda večina umetnikov iz naše dežele.

Corrado Albicocco je kot mojster vrhunskega umetniškega tiska takoj razumel, da ima pred seboj izjemnega umetnika, ko se je pred več kot dvema desetletjema prvič srečal z bosanskim mojstrom Safetom Zecem, začela sta sodelovati, mimogrede: Zec je v Vidmu s svojo družino preživel sedem let, prijateljstvo pa je ostalo tudi takrat, ko je Safet Zec upravičeno zaslovel in se odselil v Benetke, kjer živi, a vedno razpet med rodnim Sarajevom, kjer ima atelje, umetniško vasico Počitelj nad reko Neretvo, kjer je njegova grafična šola, med Parizom, na katerega je od mladih nog navezan, in med Benetkami, kjer si je že kot mladenič želel živeti, ter seveda Vidmom.

Goričani smo imeli srečo, da smo mojstra vseh mojstrov, kar Safet Zec nedvomno danes je, spoznali že pred desetletjem. V Centru Lojze Bratuž smo imeli dve njegovi odmevni razstavi, sodelovali pa smo tudi pri drugih njegovih odmevnih razstavah v Furlaniji Julijski krajini, med katerimi gotovo velja omeniti tisto v cerkvi v kraju Abbazia di Rosazzo, ki se je umetnik zelo rad spominja, kot se rad spominja tudi Slovenije in Slovencev, saj mu je pred leti Cankarjev dom s pomočjo Mednarodnega centra za grafično umetnost priredil vrhunsko razstavo.

Safet Zec je tokrat v dogovoru z gostiteljem Corradom Albicoccom, s katerim sta sicer res sodelavca, predvsem pa prijatelja, postavil na ogled 60 slik, ki doslej še nikjer niso bile na ogled. Ne grafičnih listov, kot bi človek upravičeno pričakoval, ampak slike na platno, na papirju, na lepenki, v tehniki olja, tempere, mešanih tehnikah.

Da obiskovalcu razstave dobesedno zastane dih ob pogledu na čudovite slike Safeta Zeca - prevladujejo manjši formati, porazdeljeni pa so po tematskih sklopih -, ni treba posebej poudarjati, saj ima prav likovni kritik in poznavalec likovne umetnosti Roberto Budassi, tudi sam iz Urbina, ki je v ličen katalog razstave, izdal ga je Albicocco, v svojem odličnem eseju mojstrstvo Safeta Zeca primerjal z vrhunskimi umetniki, kot so Veronese, Rembrandt, Piero della Francesca, Vermeer, Tiziano, Tintoretto in drugi mojstri svetovnega formata, pri katerih se je naš bosanski mojster izučil v tehniki slikanja in risanja, saj danes Safet Zec velja za enega

Foto JMP

največjih živečih grafikov in slikarjev.

Če bo obiskovalca prepričala upodobitev kruha na hišni omari, se bo gotovo zaustavil še pred lepoto tako imenovanih malih predmetov, kot so skodelica kave, krompir v košari, izbor čebul na mizi, paprike na pladnju, ki dobesedno izžarevajo notranjo lepoto in življenje, za katerega se zdi, da ga nihče danes ne vidi več razen Safeta Zeca, saj odslikava navidezno banalnost, ki pa to ni.

Kaj naj rečemo o njegovi seriji moškega v beli srajci, o njegovih upodobitvah akvarelista, o njegovi pretanjeni sliki, kjer je upodobil svoj svet, svojo slikarsko mizo iz ateljeja in v njej notranji odsev samega sebe, ki se kaže v razkošju barv, kaj naj zapišemo o pretanjeno lepih ženskih aktih, kaj naj rečemo o njegovih barkah, o pročeljih njegovih starih hiš, ki govorijo o človeku bolj kot človek sam?

Pictor optimus - odličen slikar, da, to je naš Safet Zec! Razstava bo v Vidmu na ogled do začetka letošnjega meseca aprila.

Jurij Paljk

Foto JMP

Katoliška knjigarna v Gorici / Na kavi s knjigo

Večplastna ustvarjalnost Igorja Pisona

"Še dobro, da so na šoli in študirajo", je s kančkom ironije, ki mu je lastna, dejal Igor Pison, gost srečanja Na kavi s knjigo, ki ga je v sredo, 19. februarja, priredila Katoliška knjigarna iz Gorice v sodelovanju z založbo Mladika; na njem so pričakovali dijake, pa jih ni bilo zaradi šolskih obveznosti. Tako je prijetno kramljanje literarnega zgodovinarja in pesnika Davida Bandlja in urednice pri založbi Mladika Nadie Roncelli z Igorjem Pisonom spremljala le peščica poslušalcev. Roncellijeva je na kratko spregovorila o življenju in delu Igorja Pisona, predstavnika mlajše generacije tržaških umetniških ustvarjalcev, ki ga poznajo predvsem ljubitelji gledališča in radijski poslušalci, saj je tudi avtor radijskih tekstov. Po diplomi na tržaški univerzi iz germanistike je namreč študiral gledališko in operno režijo na akademiji Avgusta Everdinga v Münchnu in tam tudi diplomiral. V SSG se je kot režiser predstavil že dvakrat, in sicer l. 2012 s priredbo in režijo dela Claudia Magrisa *Saj razumete*, v lanski sezoni pa z avtorskim projektom – po Brechtovih motivih - *Hozana tekočemu računu*. Sedaj v ljubljanski Drami ustvarja predstavo *Angel pozabe*, dramatizacijo romana Maje Haderlap. Na Reki pa bo konec maja režiral *Donavo*, nelahko priredbo z grotesknim nadihom esejističnega romana Claudia Magrisa. V italijanskem tržaškem gledališču so mu za prihodnje leto zaupali režijo večje koprodukcijske predstave z izvirnimi teksti o temi prve svetovne vojne. Besedilo pišejo avtorji iz naše dežele - med njimi je tudi Marko Sosič - in se v njem sprašujejo, "kaj sploh početi s to stoto obletnico in kaj nam leta pomeni".

Ob gledališkem delu Pison rad suka pero. Pred dvema letoma je pri italijanski založbi Ibiskos izšla njegova zbirka kratkih zgodb *Squarci*, konec lanskega leta pa pri založbi Mladika njegov knjižni prvenec v slovenskem jeziku *Zasilni izhodi*, ki vsebuje prozne utrinke iz današnjih dni. Morda bo v prihodnje izšel še njegov prvi roman... Zdi se, da mu je prehajanje z odra k pisalni mizi

Nadia Roncelli, David Bandelj in Igor Pison (foto JMP)

popolnoma naravno. Rad sega tudi po tušu in barvicah, kar je razvidno prav iz zadnje knjige, ki jo bogatijo izvirne "vinjete". O vsem tem njegovem različnem ustvarjalnem delu je tekla beseda na srečanju ob vabljivo dišeči kavi PrimoAroma. Izhodišče pogovora, v katerega je s pripombami ali dopolnili večkrat posegel tudi naš urednik Jurij Paljk, je bilo Pisonovo zadnje delo, "ki bi lahko nastalo le v slovenščini", kot je pojasnil avtor. Sam namreč z lahkoto ustvarja v italijanščini in slovenščini, kar je velika redkost pri pisateljih, pri pesnikih pa je to skoraj nemogoče. Kot je zatrdil Paljk in potrdil tudi Bandelj, je predvsem lirična pesem nekaj tako intimnega, kot je molitev, zato jo je možno napisati le v "materinščini". Čeprav so Pisonovi *Zasilni izhodi* nastali daleč od rodnega Trsta, ko ga je ob bivanju v Frankfurtu in Münchnu, v l. 2006-09, "prevzelo domotožje", so polni tržaškega duha, čeprav o Trstu neposredno ni govora. Iz določene razdalje se bolje in ostreje dojemajo domače značilnosti. Delo sestavlja dvanajst "nadrealističnih zgodb", eno izmed teh v zvezi s kavo je pisatelj tudi prebral na srečanju. V njih odslikava vsakdanje, večkrat z absurdom obarvano dogajanje, s katerim se soočajo njegovi liki, današnji nedorasli štiridesetletniki, ki se ne znajo spoprijeti z realnostjo. Živijo v nekakšnem virtualnem svetu. Kot je podčrtal Bandelj, je v Pisonovih delih čutiti ironično poanto, ki je v slovenskem prostoru manj poznana. Prav zato je njegova proza bolj sveža. Ta njegova značilnost korenini v raznolikosti rodnega Trsta, pa tudi v njegovi mešani družini. Zanj je ironija nekaj pomembnega: je baza satire. Za slovensko snovanje je bolj značilno namigovanje, na robu cinizma. Sicer pa so Butalci F. Milčinskega kar se da komični in Ivan Rob je v takem duhu predelal v verzih celega Desetega brata, v skoraj "rapovskem stilu", je dejal Pison. Tudi sam Cankar se je v pismih poslužil ironije. "Name so zelo vplivali Calvino, Zavattini, Guzzanti, Ennio Flaiano", je pojasnil Pison. V *Zasilnih izhodih* je orisal donkihotovske probleme, ki jih ima marsikdo v današnjem svetu. Pogovor se je dotaknil tudi drugih tem, ki izvirajo iz težav, povezanih z digitalnim svetom, v katerem se tudi otroci mudijo preveč časa, kar dolgoročno povzroča resne težave, na katere bi morali odgovorno biti pozorni tudi v šoli, kjer je po Pisonovem mnenju absurdno, da imajo "tečaje za uporabo računalnikov", ker jih otroci poznajo bolje kot učitelji. Pomembno je ročno pisanje, s katerim otrok dobi občutek za razdaljo, moč, povezavo besed itd. Ročno pisanje je za Pisona nekaj aktivnega, grafičnega, ki sproži fantazijo in z njim si otroci pridobijo več znanja. Gost se je precej časa zaustavil tudi pri jeziku in težavah, ki jih imamo zamejci, ker živimo v tesnem stiku z italijanščino. Pri tem je ob omembi tečajev lepe govorice – sicer kakšna naj bi bila ta govorica? - navedel Jožeta Faganela, dolgoletnega lektorja v SSG, "ki je med prvimi lektorji v Sloveniji odstopal od Župančičevega kanona, kako izgovarjati slovenski jezik na odru. Bil je moderen v svojem času in še ohranja nekatere prvine, ki so zelo zanimive".

IK

Kulturni dom Gorica / Komigo

Naj smeh vsaj malo razbremeni srce!

V teh časih hude gospodarske in finančne krize, ki pesti tudi kulturne ustanove, je morda prav kultura tista, ki nam lahko daje upanje v prihodnje boljše dni in zagona, da s skupnimi močmi vztrajamo na že dobro utrjeni poti. Vroče želje predsednika goriškega Kulturnega doma Igorja Komela, da bi se kulturni dogodki v Gorici ponujali pod nekim skupnim imenovalcem, privrejo vsakič na dan ob predstavitvi novega programa Komigo. Trijezični festival komičnega gledališča, ki ga prirejata Kulturni dom Gorica in kulturna zadruga Maja Gorica, v sodelovanju z združenjem Terzo Teatro iz Gorice, ZSKD in s Forumom cultura iz Gorice ter ob soudeležbi SNG Nova Gorica in Kulturnim domom Nova Gorica – pokroviteljstvo nudijo dežela FJK, goriška občina in pokrajina, SKGZ in Fundacija Goriške hranilnice -, je edinstvena ponudba pri nas. Že desetletje bogati kulturno sceno na Goriškem z namenom, da bi priklicala smeh na usta gledalcev. Ima pa še drugo žlahtnejše poslanstvo, da bi se jezikovne različnosti, prisotne v našem mestu in okolici, predstavile pod skupnim kulturnim ostrešjem. Da je ta zamisel dobra, so v vseh teh letih potrdili slovenski, italijanski in furlanski abonenti, ki z veseljem prihajajo na predstave Komigo in vsako leto komaj čakajo, kdaj se bo ta svojevrstni festival začel. Tudi te misli so bile izrečene na tiskovni konferenci, v mali dvorani KD v sredo, 19. februarja 2014, ko je Igor Komel s sodelavci predstavil letošnji spored Komigo. Ena izmed predstav v italijanščini bo v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica. Prvič bo tako v SNG predstava v italijanskem jeziku, saj si prireditelji Komigo želijo na tak način stkati tesnejše vezi s to pomembno slovensko gledališko hišo in zvabiti vanjo tudi italijanske gledalce. Vse to v upanju, da bo v naslednji sezoni ena slovenska predstava Komigo končno v goriškem gledališču Verdi. Skrajni čas je že, da se to uresniči! Na tiskovni konferenci sta bila prisotna tudi Mauro Fontanini, umetniški vodja gledališkega združenja Terzo Teatro iz Gorice, ki že vrsto let izredno dobro sodeluje s Kulturnim domom, in pokrajinski odbornik za kulturo Federico Portelli. Ta se je predstavitve Komigo oz. "Komigo narobe", kot vabijo na vpis lepaki, udeležil tudi zato, da bi pojasnil, kako je s prispevki za ta edinstveni festival. Rečeno je bilo namreč, da bodo letos deležne deželnih prispevkov le nove pobude, kar je res skregano s pametjo (!), kot je upravičeno dejal Komel, ki je zatrdil, naj ne režejo zdravih, zelenih vej na drevesu kulture.

/ str. 14

IK

komigo 2014
KULTURNI DOM

PROGRAM:

7.3. *»Quando le donne erano di sinistra«* MARINO ZANETTI

18.3. *»(U)tri(n)ki«* MATEJ GRUDEN in IZTOK CERGOL

30.3. *»Umor v vili Roung«* F.B. SEDEJ Števerjan

1.4. »Super« *SDRINDULE: Ridi par no Vaî!*

14.4. *»Po mojem Slovenci...«* BORIS KOBAL

5.5. *»Sljehrnik«* IZTOK MLAKAR

15.5. *»Radio-Aktivni Live 2!«* BORIS DEVETAK, EVGEN BAN...

27.5. *Poklon D. Foju, G. Gaberju in E. Jannacciju* MARINA DE JULI

REŠITEV ZA VAŠO SPROSTITEV!

Cena abonmaja 8 komedij LE 50 evrov (znižani 40 evrov)
Vpis abonmaja v Kulturnem domu v Gorici - Ul. Brass 20 - tel. +39 0481 33288

POGOVOR Sestra Judita Zega

Bogatih petdeset let redovnega življenja

Pred tremi meseci je redovna skupnost Marijinih sester čudodelne svetinje v Gorici radostno obhajala 50-letnico bivanja in delovanja v Domu Marije kraljice na Korzu Italija 120. V soboto, 15. februarja, pa so se sestre Bogu zahvalile za 50 plodnih let redovnega življenja ene izmed njih.

"Imele smo mašo. Sestra Imakolata je lepo okrasila našo kapelo, kjer sem bila preoblečena in kjer sem stopila v noviciat", nam je prejšnji teden med pogovorom, na katerega je prijazno pristala, povedala s. Judita Zega, po rodu iz Vipavske. Maševal je msgr. Oskar Simčič, ki je v homiliji poudaril, da je v življenju vse dar. Človek se počasi nauči gledati že na to, da smo, kot na Božji dar. Bog namreč svojo zgodovino piše včasih tudi malo drugače, kot si jo mi predstavljamo ali bi si jo želeli, in to zato, "ker nas ljubi", je še dejal msgr. Simčič. Bog nas postavi na neko pot, nas pokliče; ne govori nam direktno, ampak nas nagovarja prek svoje Besede in v naših življenjih. In dolžnost, ki se je včasih zelo poudarjala, ne izhaja iz ukaza, temveč iz ljubezni in veselja. Kdor zmore preiti iz dolžnosti v veselje, gre v globino. Najlepše in najbolj osrečujoče stvari veliko tudi stanejo, vsi pa smo poklicani, da zapustimo boljši svet od tega, ki smo ga našli. Klicani smo, da bi bili zakrament, vidno znamenje nevidnega, "po tem nas bodo prepoznali", saj Bog tudi danes govori svetu po nas, je še dejal mašnik.

Praznični dan, ko je jubilantka slavila tudi rojstni dan, je bil za vso goriško redovno skupnost pravi milostni trenutek, ki sta se ga udeležili tudi vrhovna predstojnica Družbe s. Irma Makše in provincialna predstojnica s. Slavica Lesjak iz Ljubljane.

"Vse je potekalo lepo in umirjeno, bila sem res zadovoljna. Bilo je narejeno po mojem okusu", nam je v nadaljevanju povedala s. Judita. "Mislila sem si, da sem po 50 letih spet tu: kot lastovka, ki se vsako pomlad vrača v svoje gnezdo. Tudi jaz sem se vrnila tja, kjer se je vse začelo. Spet sem priletela tja, od koder sem odletela". V isti kapeli, kjer je med sosestrami praznovala, je bila preoblečena; obljube pa je naredila na Dobrovi pri Ljubljani, kjer ima sedež provincialno vodstvo reda Marijinih sester.

Kaj nam želite povedati o svoji družini in odločitvi za redovništvo?

Sem iz Velikih Žabelj na Vipavskem. V družini je bilo pet otrok, jaz sem srednja: pred mano sta bili dve sestri, za mano pa še sestra in brat. Prvi dve sta šli za učiteljico oz. medicinsko sestro, tako da je oče izgubil upanje, da bo katera od njiju na kmetiji. Računal je name, jaz pa nisem imela niti najmanjšega veselja do kmetije. Šla sem v bolničarsko šolo v Piran in jo tudi končala. V bolnišnici Valdoltri sem bila leto in pol v službi, nato sem se odločila za samostan. Hotela sem iti k notredamkam v Gorico, med njimi sem namreč imela tete, ki sem jih prihajala obiskovat. Spominjam se, da sem prišla nekaj dni prej v Gorico k teti Vereni, sestri moje mame, ki je živela v ul. Vittorio Veneto in hodila v službo v Podgoro. Poslovila sem se od g. Rudolfa Klineca, ki me je krstil, ko je bil župnik v Žabljah, in njegove sestre Lojzke. Z notredamkami v ul. Santa Chiara sem bila na določen dan zmenjena, da pridem k njim; v rokah so že imele moje dokumente. Ob petih popoldne sem morala biti pri njih, samo uro prej pa je prišla gospodična Lojzka k teti Vereni povedat, da bi g. Klinec rad govoril z mano. Na koncu me je le pregovorila. Šla sem k njemu in on mi je povedal: "Ti ne boš šla k notredamkam, ki so učiteljice. Ti si bolničarka in boš šla k sestram, ki strežejo".

Kako ste reagirali na te besede?

Še nikdar nisem bila na duhovnih vajah. Tako me je g. Klinec, ki se je očitno čutil odgovornega zame, napotil k Marijinim sestram čudodelne svetinje, ki so jih pravkar imele. Ob koncu sem mu rekla: "Vi poznate razmere v Gorici, poznate ene in druge sestre. Če mislite, da je zame tako bolje, bom šla k Marijinim sestram". Tako sem zdaj tu, vztrajala sem in po 50 letih sem še vedno tu. Jeseni 1963 sem opravila še en teden duhovnih vaj, nato sem bila še nekaj dni pri teti Vereni. Ko so me sestre poklicale, sem šla k njim in tam - še v hiši v ul. Cantu' - bila tri mesece postulantinja; to se ne šteje za redovno življenje. Dne 15. februarja 1964, na svoj rojstni dan, sem stopila v noviciat, tokrat v novo hišo na Korzu Italija. V novo postojanko smo se preselile dva dni pred Božičem 1963. Stavba je bila korenito predelana. Kapelo smo v prvem nadstropju naredili iz treh sob, saj je to bila stanovanjska hiša. Bilo je ogromno dela še potem, ko smo že živele tukaj.

Kakšna je bila nato vaša pot?

Prvih deset let sem bila v Gorici, kjer sem skrbela za razne bolnike v bolnišnici San Giusto, pa tudi za privatne; dajala sem injekcije po domovih, čuvala pri umirajočih in operiranih itd. To obdobje je bilo zelo pestro.

To je bilo v času, ko je skupnost vodila s. Justa?

Da, ona me je sprejela, ona je imela postulat in noviciat, bila je ravnateljica novink in hkrati prednica.

Kakšne spomine imate nanjo?

Bila je energična. Ko sem bila na začetku še postulantinja in sem se vživljala v tuje okolje, me je mimogrede vprašala, ali mi glede hrane kaj škodi. Povedala sem ji, da sem samo malček zbirčna. "To bo pa hitro ozdravelo, to bo takoj šlo"... je rekla. V tem smislu je bil ves noviciat: na marsikaj se je bilo treba privaditi. Saj s. Justa je bila dobra in tudi razumevajoča. Jaz pa sem bila tudi trmasta; našla sem popolnoma drugačno življenje od tega, na katerega sem bila prej vajena. Počasi pa sem se le navadila.

Foto DPD

Kako so vašo odločitev sprejeli v družini?

Starši najprej niso verjeli in so mislili, da gre za trenutno muho. Bali so se, ker sem imela službo in že bila zagotovljena. V bolnišnici je delala tudi moja sestra Lea, ki je bila tam poročena. Stara sem bila 19-20 let; mama je bila mirna, ker je vedela, da nisem bila sama po svetu, temveč pod sestrinim okriljem. Zato bi ji ne bilo vseeno, če bi se jaz po krajšem času premislila in bi ostala brez službe. Samo zaradi tega je imela pomisleke. Jaz pa sem odločno rekla, da grem k sestram. Potem so zadevo sprejeli.

V Gorici ste sestre v tistem obdobju hodile od bolnika do bolnika še s kolesi...

Da, najprej s kolesi, malo pred mojim odhodom smo kupile motorček.

Po desetih letih v Gorici sem šla v Ljubljano. Tam sem bila štiri oz. pet mesecev, nato pa sem šla v Stuttgart.

Kako to, da so vas poslali v Nemčijo?

Tam je bilo pet sester; ena je že bila bolehna, druga pa je šla gor po penziji, starejša, in fizično ni več zmogla dosti dela. Ker mi je g. Klinec že prej uredil italijansko državljanstvo, nisem imela nobenih težav iti v Nemčijo. Za druge sestre iz Slovenije je bilo že malo bolj komplicirano.

To je bilo avgusta 1974...

Da. Šla sem z veseljem. Tam sem ostala 28 let. V Gorico sem se vrnila leta 2002.

Osemindvajset let je kar nekaj!

Kar nekaj... Župnija v Stuttgartu, kamor smo prišle sestre, je nastala po drugi svetovni vojni, ko so razgnali Nemce iz komunističnega bloka; to so bili t. i. "Donauschwaben". Mesta so se širila, zidali so nova naselja, to se je dogajalo po vsej Nemčiji. V kraj Rot je tako prišlo zelo veliko "Donaušvabov", ki so prej z župnikom vred delali v Vojvodini, kjer so bile tudi naše sestre. Ker jih je župnik že poznal, jih je nato želel imeti zraven tudi v Nemčiji. Najprej so prišle tri, nato še dve. Vsaka je imela svojo župnijo: župnik je bil "delodajalec", sestra pa je skrbela za bolnike v tisti župniji.

Stuttgart je veliko mesto...

Dolg je 22 km, širok pa 23. Je pa "samo" tričetrtmilijonsko mesto, ker ima veliko gozdov, ogromnih parkov in vinogradov. Kraji v predmestju so se namreč združili z mestom, zelenice pa so ostale. Zato je mesto ogromno, prebivalcev pa ni veliko.

Ste se v Nemčiji znašli dobro?

Šest let sem delala v župniji. Potem sem imela veliko težav s hrbtenico. Hudo je bilo z bolniki, ker smo imeli nizke postelje in sem morala vse urediti, pa sem največkrat morala biti ob njih kleče. Ni imelo smisla, zato sem kasneje šla v bližnji dom onemoglih Karitas. Ta je bil takrat nov, zelo velik. Štiri nadstropja so bila za goste, ki so potrebovali nego, osem nadstropij stavbe pa je bilo opremljenih s sobami za pokretne ostarele. Zraven je bila še hišica, kjer so bila stanovanjca npr. za stare zakonce. Tam sem bila jaz kratek čas v negi zaradi hrbtenice, ker res ni šlo; večkrat sem bila na bolniškem. Nato sem šla med pokretne, kjer sem ostala do upokojitve.

Imeli smo hišico; na drugi strani je bil vrtiček, za njim pa ogromen park, ki se je raztezal čez štiri ulice. Cel hrib za njim je bil brez hiš, en sam vinograd, pa sadovnjaki. Domačini so imeli vrtičke, ki so jih lahko vzeli v najem od občine. Živeli smo skoraj na podeželju. To mi je bilo zelo všeč.

Kako ste doživljali nemški svet?

Nemškega jezika nisem znala; malo sem se naučila v šoli, a s tistim si nisem mogla dosti pomagati. Opravila sem nekaj večernih tečajev. Rešilo me je dejstvo, da sem imela opraviti z "Donaušvabi", ki so znali hrvaško. Nisem znala perfektno, a dovolj, da nisem imela težav. Na tak način sem se počasi uvajala v nemščino, saj v župniji niso bili vsi "Donaušvabi". Prav na župniji sem se tako - beseda za besedo - navadila tudi nemško.

Nemci sami so se mi na začetku zdeli zelo uradni, saj sem bila vajena Italijanov... Ni bilo nobenega kričanja, nobenega glasnega smeha, nič podobnega. Če sem povedala kakšno šalo, so ostali resni... To je trajalo pol leta, potem sem jih začela drugače ceniti. Nemci imajo "hec", vice in smeh, toda vse to mora biti utemeljeno, ne kar tako v štiri dni, da se zasmejiš. In nikdar ne smeš povedati šale na račun osebe, ki npr. jeclja! To je za Nemca smrtni greh. To bo zelo slabo sprejel. Torej: vici ja, a ne na račun nekoga in njegovih hib. Nemci so ljudje z zelo visoko kulturo. Kmalu sem se navadila na Nemce, njihov sistem, njihov način mišljenja. Zelo sem se vživela v njihov svet. Zdaj imam pa težave tu... Italijani ne poznajo nemške točnosti! Tega se še vedno ne morem navaditi, čeprav sem tu že več kot deset let. Nemškega načina sem se navadila v manj kot letu dni, v italijanski način pa se zdaj spet zelo težko vživljam.

V Stuttgartu je tudi skupnost Slovencev...

Da, zelo so aktivni. Ena ali dve naši sestri sta pri njih poučevali, tudi jaz dve ali tri leta. Ko je prišla s. Mateja, ki je bila mlajša, je to nalogo prevzela ona. Poleg službe se je vključevala v slovensko župnijo. Veliko je delovala med Slovenci z dekleti, mladimi, pri verouku in sploh je veliko pomagala župniku tudi na romanjih. To je delala še v času g. Turka in potem g. Štrublja. Jaz sem bila bolj odgovorna za nemški del župnije. Kakih petnajst let sem bila v župnijskem svetu, pet ali šest let tudi v škofijskem redovnem svetu. Prav je bilo, da smo Marijine sestre delovale tudi v župniji. V tistih letih sem ob prvih petkih delila obhajilo po hišah, pa tudi pri nedeljskih nemških mašah sem pomagala obhajati.

Na tujem niste nikdar imeli domotožja?

Domotožja sploh nisem imela. Živela sem v slovenski skupnosti. Pa tudi če bi te ne bilo, bi se mi ne tožilo po domu. Moja sestra bi umrla! Niti na Štajerskem ni hotela ostati, potem ko je končala učiteljišče v Mariboru. Takrat so učiteljice nastavljali, ni mogla sama izbirati kraja... Ni dala miru: po nekaj letih je le dosegla, da se je vrnila na Primorsko.

Leta 2002 ste se vrnili v Gorico?

Ko sem se vrnila, sem spet dajala injekcije, a ne veliko. Zdaj pa delam domača, hišna dela, pomagam, kot le morem. Do pred nekaj leti sem še hodila ven in komu stregla. Zdaj pa ne več. Kaj zašijem, kaj pospravim, v kuhinji kaj pomagam zlasti zvečer.

Kje imate sorodnike?

V Žabljah imam brata, ki je že upokojen. Ena sestra je umrla, drugo imam v Žalcu, tretja je poročena v Malih Žabljah.

Kako gledate na svojo prehojeno pot?

Petdeset let je že neka doba... Kot redovnica sem tudi imela raznorazne težave. Nikdar pa nisem pomislila, da bi rekla: "Zdaj pa mi je dovolj, zdaj grem". Do leta 1977 smo imeli letne zaobljube in sem se torej zavezala za vsako leto sproti. Po enem letu sem spet zaobljubila ali pa sem lahko šla. Nato smo naredile večne zaobljube; tako je bolj komplicirano izstopiti iz reda.

Ljudje pač imamo različne značaje, tako tudi sestre. Enkrat je ena utrujena in bolj slabe volje, drugič je druga. In vsaka reagira, kot reagira. Za odločitev mi ni bilo nikdar žal. Drugače bi šla. Če bi mi bilo res žal, bi šla, saj sem imela možnost. Zato je prav, da sem izbrala poklic, ki sem ga.

Kaj izrednega ni bilo. Nega bolnika, skozi! To sem opravljala vseh 50 let.

Danijel Devetak

Konzistorij

Papež je umestil devetnajst novih kardinalov

Papež Frančišek je v Vatikanu v nedeljo, 22. februarja, na konzistoriju slovesno umestil devetnajst novih kardinalov. Gre za prvo širitev kardinalskega zbora od začetka pontifikata papeža argentinskega rodu. Frančišek je novim kardinalom izročil tradicionalni rdeči klobuk in prstan. 98-letni Loris Capovilla, "zgodovinski" tajnik "dobrega papeža" Janeza XXIII., ki je bil imenovan v kardinalski zbor, se iz zdravstvenih razlogov slovesnosti v Rimu ni mogel udeležiti. So pa bile na slovesni umestitvi kardinalov v baziliki sv. Petra navzoče tudi številne delegacije iz držav, iz katerih prihajajo novi kardinali. Slovesnost sta med drugim spremljala brazilska predsednica Dilma Rousseff in haitski predsednik Michel Martelly. Od 19 novih kardinalov jih bo pravico do izbire morebitnega novega papeža dobilo le 16, saj so trije starejši od 80 let in tako v procesu izbire novega papeža, če bi do njega prišlo, ne bi smeli sodelovati. Z novimi kardinali se bo število tistih, ki lahko volijo papeža, zvišalo na 122. 16 kardinalov s pravico do izbire papeža prihaja iz 12 držav. Zbor kardinalov bo s tem postal bolj mednaroden, več zastopnikov bosta imeli v njem Afrika in Azija. Novi kardinali med drugim prihajajo s Filipinov, iz Slonokoščene obale in Burkine Faso, nekoliko presenetljivo pa tudi s Haitija. Po mnenju poznavalcev imenovanje prelatov iz držav, kot sta Haiti in Burkina Faso, odraža zavezanost papeža Frančiška pomoči revnim.

Frančišek je pozval k molitvi za preganjane kristjane. Ob tem je poudaril, da Cerkev potrebuje pogum kardinalov. Posvaril je tudi pred tekmovalnostjo v Cerkvi, ki lahko nastopi, če ne prevladata solidarnost in sodelovanje. Na umestitvi kardinalov je bil presenetljivo navzoč tudi Benedikt XVI., ki je pred letom dni odstopil s papeškega položaja. Papež Frančišek je pred začetkom konzistorija pristopil k njemu in ga objel. To je bila prva javna slovesnost v baziliki sv. Petra, na kateri sta bila navzoča oba papeža, in prva, ki se je je Ratzinger udeležil po svojem odstopu.

Pastirsko pismo slovenskih škofov za postni čas 2014 (1. del)

"Bogat je bil, pa je zaradi vas postal ubog, da bi vi obogateli po njegovem uboštvu" (2 Kor 8,9)

Dragi bratje in sestre!
V prvem berilu prejšnje nedelje Gospod Mojzesu naroča, naj govori vsej skupnosti Izraelovih sinov (3 Mz 19,2). V zavesti svoje podobne odgovornosti vam hočemo tudi škofje spregovoriti ob začetku postnega časa. Sv. oče Frančišek postno poslanico namenja skrbi za uboge in tudi nas škofe vabi, naj skupaj z njim razmišljamo na isto temo: "Bogat je bil, pa je zaradi vas postal ubog, da bi vi obogateli po njegovem uboštvu" (2 Kor 8,9).
Živimo v dokaj negotovih in zmedenih časih. Poleg ekonomske krize stopa vse bolj na površje tudi kriza vrednot: kriza poštenosti, resnicoljubnosti in verodostojnosti. Kriza kulturnih in moralnih vrednot je vnebovpijoča. Ker omenjene vrednote izginjajo, se izgublja tudi zaupanje. V javnosti mnogokrat uživajo ugled uspešneži, ki so se na visoke položaje povzpeli na nepošten način.
Vrednote solidarnosti, sočutja in medsebojne pomoči vse bolj padajo na ramena ljudi, ki nimajo pomembnega družbenega vpliva. Žalostno je tudi, da Cerkvi ni uspelo ohraniti moralnega kapitala, pridobljenega v težkih letih povojne nedemokratične družbene ureditve. V zadnjih dveh desetletjih smo se tej dediščini v marsičem izneverili, tako mnogi verniki kakor tudi del cerkvene hierarhije. Zbrati moramo pogum in priznati zmote.
Postni čas nas kliče k spreobrnjenju in pokori. Poleg Božje besede nas k spreobrnjenju vabita zgled in oznanjevanje papeža Frančiška. Papež postavlja pred nas podobo evangeljskega človeka, ki se uresničuje v dobrih delih za najbolj potrebne in uboge. Papež Frančišek je svet presenetil s svojo skromno in preprosto držo, s svojo nenavezanostjo na stvari in predvsem s svojo simpatijo do najbolj ubogih sedanjega časa. Kaže nam nov lik pastirja, čigar srce je upodobljeno po Jezusovem srcu.
Postni čas nam postavlja zelo resna vprašanja: Ali res zaupamo v Boga? Ali sprejemamo kot merilo svojega delovanja Jezusov govor na gori in moč njegovega križa? Nas dovolj nagovarjajo besede: Blagor ubogim? Smo pripravljeni s Kristusom vzeti nase bolečine in trpljenje naših preizkušenih bratov in sester?

Vsako krščansko občestvo je, tako kot vsak posameznik, verodostojno v izpovedovanju vere, ko njegova vera vodi v konkretna dejanja. Zato morata oznanjevanje in bogoslužje voditi v služenje kot vrhunec v posnemanju Jezusa Kristusa. Duhovna kvaliteta nekega okolja, družine, soseske, sorodstva, župnije, družbe, naroda in države se kaže prav v tem, kakšen odnos ima do bolnih, do ubogih in najšibkejših članov svojih skupnosti. Ali gleda v njih breme ali pa se zaveda, da so tudi oni njihovi bratje in sestre. Kristjani smo na vsakem kraju in ob vsaki priložnosti poklicani, da slišimo krik ubogih. Jezus nam je s svojimi besedami in svojimi dejanji pokazal pot do ubogih, ki so mu posebno pri srcu.
Papež Frančišek v svoji apostolski spodbudi Veselje evangelija to takole utemeljuje: "Ubogi imajo prednostno mesto v Božjem srcu. Kristus sam je postal ubog" (Kor 8, 9). Celotna pot našega odrešenja je zaznamovana z ubogimi. Odrešenje je prišlo k nam po privolitvi ponižnega dekleta iz majhne, odročne vasi na robu velikega cesarstva. Odrešenik je bil rojen v jaslih, med živalmi, kakor se je to dogajalo otrokom najbolj ubogih. Ob njegovem darovanju v templju so starši prinesli dve grlici, daritev tistih, ki niso mogli plačati jagnjeta (prim. Lk 2,24; 3 Mz 5,7). Odraščal je v hiši preprostega rokodelca in si služil kruh z delom svojih rok. Ko je začel oznanjati Božje kraljestvo, so za njim hodile množice brezpravnih; tako se je pokazalo, kar je sam rekel: "Duh Gospodov je nad menoj; Gospod me je mazilil. Poslal me je oznanjat blagovest ubogim" (Lk 4,18). Tistim, ki so živeli pod bremenom trpljenja in uboštva, je zagotavljal, da jih Bog nosi v središču svojega srca: "Blagor ubogim, ker je njihovo Božje kraljestvo" (Lk 6,20). Z njimi se je istovetil: "Bil sem lačen in ste mi dali jesti" (Mt 25,35). Učil je, da je usmiljenje ključ, ki odpira vrata v nebeško kraljestvo (Veselje evangelija 4/197). Zato nas papež spodbuja, naj ne obračamo svojega obraza od ubogih in naj si prizadevamo imeti pogled, ki sprejema, roko, ki dviga, besedo, ki tolaži, in srce, ki ljubi (iz nagovora članom UNITALSI, 9. 11. 2013).
Bratje in sestre! Ubogi in potrebni so bogastvo Cerkve. S svojim služenjem ubogim in velikodušnostjo do njih najlepše dokazujemo, da je v nas pravi Kristusov duh. Naj nam Jezus pomaga to spoznati in udejanjati. Vabimo vas, da bi imeli vedno več čuta za iskreno ljubezen, posebno do ubogih.
S to željo kličemo na vas Božji blagoslov.

Bodimo odgovorni ljudje!

Molitev in post za domovino

V Sloveniji Iniciativna skupina Molitev in post za domovino vabi posameznike in občestva, da se tudi v letošnjem postu povežemo v molitvi in postu za domovino. Morda se tej pobudi priključite tudi Slovenci izven meja države Slovenije. Predlagamo, da se po svojih možnostih vsakdo svobodno in prostovoljno (to ni zaukazano od Cerkve) odloči za bolj radikalno obliko posta in ne le za zdržek od mestnih jedi; npr. za post ob vodi, ali ob vodi in kruhu. Post naj traja 24 ur, npr. od 18h do 18h. Bomo to zmogli enkrat na teden, ali vsaj enkrat v postnem času? Temu lahko dodamo tudi odpoved televiziji in internetu. Zakaj si ne bi vzeli več časa za odnose z bližnjimi in za sodelovanje v kakšni skupini, ki si prizadeva za skupno dobro?
Krščanske popolnosti ne dosežemo zgolj z redno udeležbo pri sv. maši, niti zgolj z lepimi in pravovernimi besedami, niti zgolj s kritičnim presojanjem nepravilnosti v državi, Cerkvi in svetu. Prav tako krščanske svetosti ne dosežemo samo z raznimi askezami, niti zgolj z radikalnim in doslednim postom! Zakaj torej hoditi k sv. maši, zakaj moliti? Zakaj nekateri sedaj poleg tistega posta, ki ga predlaga Cerkev v postni postavi, predlagajo še radikalnejši post? Kristjani smo post, v veliki meri in resnici na ljubo, razvrednotili, ker smo ga spremenili v diete in shujševalne kure, ali pa mu dali zgolj simboličen pomen. Kaj sploh je post in v čem se razlikuje od shujševalne kure?

Safet Zec: Kruh, olje in tempera na platno

Kristus ni Narcis in krščanstvo ni "samouresničenje". Tudi, če bi bil kdo perfekten in brez madeža glede izpolnjevanja krščanskih dolžnosti, mu to ne bi nič koristilo, če bi bilo njegovo srce zaprto samo vase. Krščansko popolnost dosežemo le z neprestano in vedno bolj celovito ljubeznijo do najbližjih, tudi z ljubeznijo do sovražnikov, do ljudi, ki so nam zoprni, do obrobnih in ubogih. Molitev, post in zakramenti nam pomagajo, da se odpremo, da odstranimo ovire, da se očistimo, da spregledamo, da se zavemo, da v središču sveta ni naš "veliki jaz", da nismo le "žrtve", temveč tudi odgovorni ljudje, ki prevzemamo pobudo za osebno spreobrnjenje in za družbene spremembe, ki bodo omogočale bolj pravično življenje.
Med nami je veliko laži, razprtij, sovraštva, egoistične ekonomske preračunljivosti, krivic, izkoriščanja in brezbrižnosti do ubogih. Problem je, da se tega niti ne zavedamo in se tega ne kesamo. Niti zavedamo se ne, da potrebujemo spreobrnjenja in odpuščanja. Vsi smo povabljeni k skupnemu prizadevanju, da bi postali boljši ljudje in si pomagali med seboj. Zla, ki se bohoti v nas, v svetu in v družbi, ni mogoče premagati drugače kot z molitvijo in postom.
Rimski škof Frančišek nas v apostolski spodbudi Evangeljsko veselje opozarja na nevarnost žalosti, ki se pojavi, ko se človek zapre vase, ko se preda potrošniški miselnosti in individualizmu. Takrat v našem srcu ni več mesta za druge, torej tudi ne za Boga. Postanemo grabežljivci, ki si bolj ali manj uspešno prizadevajo za doseganje ugodnosti in privilegijev. Takšno življenje pa je človeka nevredno življenje, je življenje brez življenja, brez smisla in brez veselja. Tudi hlepenje za raznimi umetnimi užitki ne more odstraniti žalosti, ki jo doživlja človek, če se zapre vase. Sodobna potrošniška družba lahko reklamira in prodaja užitke, ne more pa nam dati ljubezni, veselja in sreče. Mi pa smo ustvarjeni ravno za ljubezen, veselje in srečo! Ne obnašajmo se torej, kot bi bili neprestano na pogrebu, kot bi bili v cerkvenem letu le postni čas, kot bi neprestano jedli le feferone v kisu, kot bi bilo v naši domovini prav vse narobe. Ne bodimo paradne lutke, niti mumije v muzeju! Vsakokrat, ko se srečamo s Kristusom, se v nas poraja veselje. Naj bo tako tudi v letošnjem svetem postnem času. Tudi, ko se bomo postili, bodimo veseli! Ne pozabimo, da je naš največji praznik Velika noč!

Bogdan Vidmar

Kratke

Predstavitev prevoda knjige gospoda Marotte "Supplet Ecclesia"

Založba Ognjišče vabi na predstavitev knjige gospoda Sinuheta Marotte (na sliki) "Bo že Cerkev poskrbela", ki bo v četrtek, **6. marca 2014, ob 20. uri** v župnijskem domu Pastor Angelicus v ulici Rabatta 13 v Gorici. Na predstavitvi knjige, ki jo je napisal goriški stolni župnik Sunuhe Marotta, bosta sodelovala avtor in msgr. Gašper Rudolf, pobudnik prevoda knjige v slovenščino. Pogovor bo vodil Božo Rustja, urednik založbe Ognjišče. Navzoče bosta pozdravila goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli in koprski škof msgr. Jurij Bizjak.

G. Sinuhe Marotta je napisal zgodbe, ki so sicer plod domišljije, a lepo kažejo, kaj bi se lahko v prihodnosti zgodilo s Cerkvijo, če samo nedejavno čakamo in si mislimo: bodo že Cerkev in drugi poskrbeli za vse... Sveže in sodobno pisanje, ki obravnava pereče probleme. Zanimiva knjiga, ki nas vodi v razmislek o naši prihodnosti. Knjigo bodo predstavili v Gorici, saj se veliko zgodb dogaja v tem obmejnem mestu in pisatelj, čeprav Italijan, večkrat v zgodbe vpleta tudi slovenske usode.

Zaupni telefon Samarijan pomaga številnim v stiskah

Na zaupni telefon Samarijan se je lani obrnilo več kot 27.000 ljudi. Večinoma gre za ljudi v duševni stiski, ki so sami ali pa s svojimi bližnjimi ne zmorejo deliti svojih težkih trenutkov. "Veliko naredimo že s tem, ko jih poslušamo", pravi Milena Jelen iz mariborske podružnice Društva zaupni telefon Samarijan, ki obeležuje 15 let delovanja.
Društvo zaupni telefon Samarijan je dosegljivo na brezplačni telefonski številki 116 123, in sicer 24 ur na dan vse dni v letu ob zagotovljeni anonimnosti. V 16 letih delovanja so opravili več kot 420.000 pogovorov.

Tretjino klicev predstavljajo ljudje s težavami v duševnem zdravju, desetina jih ima težave z zasvojenostjo, v večini primerov pa je po besedah supervizorke in mentorke prostovoljcev Jelenove v ozadju težav osamljenost. Največkrat se namreč na telefon Samarijan obrnejo samski, razvezani ali ovdoveli ljudje.
Večina jih je starih med 46 in 65 let, medtem ko je mladih, odkar deluje Telefon TOM Zveze prijateljev mladine, vedno manj. Med spoloma ni razlik. "Niso moške ali ženske težave, ampak so težave človeka. Včasih nas kdo pokliče tudi za šalo. A žal je teh šal vedno manj, vedno več je resnih primerov", je na novinarski konferenci ob 15. obletnici odprtja podružnice Društva zaupni telefon Samarijan v Mariboru povedal podpredsednik društva Miran Rajšp. Društvo ima sedež v Ljubljani, od leta 1999 ima podružnico v Mariboru. Od leta 2005 so prostovoljci na voljo še v Kopru, Kranju, Novem mestu, Trbovljah in na Ptuju. Ker stiske ljudi ne pojenjajo, bodo zelo veseli novih prostovoljcev.
"Kličoči ne ve za prostorske meje. Enostavno želi človeka na drugi strani, ki ima nekaj minut časa zanj in ga posluša", je pojasnila Jelenova. "Že samo s poslušanjem se veliko naredi, saj lahko tako človek zadevo, ki ga teži, premelje, namesto da jo zadržuje v sebi". Po besedah dolgoletne prostovoljke Brigite Grbič človek s prostovoljskim delom za zaupni telefon Samarijan veliko naredi ne le za sočloveka, ampak tudi zase. Vsak prostovoljec mora pred pričetkom dela skozi usposabljanje, ko se med drugim tudi poglobi vase. "Ko razumemo sebe, tudi lažje razumemo druge", pravi Jelenova.

Kratke

Kurenti v Štandrežu

V nedeljo, 23. februarja, so se v večernih urah pojavili na trgu pred cerkvijo v Štandrežu kurenti s Ptuja. Pritegnili so pozornost številnih

Foto DP

prisotnih s svojimi značilnimi oblačili, s košatimi pokrivali in z burnim zvončkljanjem kravjih zvoncev. Izvedli so nekaj razgibanih plesov in poželi veliko odobravanje od lepo razpoloženega občinstva. Svoje spretnosti so pokazali tudi v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič, kjer so se malo okrepčali po napornih in zahtevnih plesih.

Osma Pravljična urica v Feiglovi knjižnici / Premetena goska se je srečno rešila

Kljub deževnemu vremenu, ki kar noče zapustiti naših krajev, se je v ponedeljek, 10. februarja 2014, zbralo v mladinski sobi Feiglove knjižnice okrog trideset malčkov na osmi Pravljični urici v letošnji sezoni. Že stalni mali obiskovalci knjižnice, ki ob pravljičnih dogodkih spoznavajo svet okoli sebe, njegove zakonitosti in vrednote, pa tudi slabosti, ki vladajo v njem, so prisluhnili še zadnji pravljici iz niza Čas za pravljico. Z njimi je bila pravljičarka Martina Šolc, ki si je zamislila ta ciklus treh pravljičnih srečanj. Vanj je vpletla zgodbo o ne ravno bistrem, požrešnem lisjaku in goski, ki ga je znala s pripovedovanjem zmeraj novih zgodbic tako "prelisičiti", da se je rešila iz njegovih požeruških krempljev. Tudi tokrat so otroci zvedavo prisluhnili pravljični pripovedi in iz nje lahko izluščili tudi misel, da se iz kake hude situacije moremo rešiti tudi z bistroumnostjo, kot se je pametna goska.
Ob koncu tokratne pravljice Moj dežnik je lahko balon, ob kateri so poslušalci preleteli kar nekaj čudežnih dežel, tudi tisto, v kateri je bilo polno raznovrstnih klobukov, je vsak izmed njih dobil list, po želji praznega ali z že narisanim klobukom. Tako so dokončali risbico ali pa po domišljijskem vzgibu narisali nekaj svojega. / IK

SD Sončnica / Predavanje o postenju duše in telesa

Skupnost družin Sončnica vabi **v četrtek, 27. februarja, ob 20. uri** v dom Franc Močnik na predavanje z naslovom "Postenje duše in telesa: zakaj in kako"?, ki ga bosta imela Helena Jeriček Klanšček in Drago Klanšček. Helena Jeriček Klanšček je doktorica socialne pedagogike in je zaposlena na Inštitutu za varovanje zdravja. Je nacionalna koordinatorka za promocijo zdravja pri Svetovni zdravstveni organizaciji ter vodi delavnice in seminarje. Drago Klanšček je bil zaposlen v gospodarstvu, kjer se je pogosto srečeval s problematiko stresa in izgorelosti, zato se je odločil, da bo poiskal druge načine za zadovoljno in zdravo življenje. Je diplomirani shiatsu terapevt, v Švici se je izobraževal za terapevta kraniosakralne osteopatije. Vodi delavnice in seminarje o stresu, zdravi prehrani in postenju. Post je že stara in poznana oblika telesnega odpovedovanja, ki jo poznajo vsa svetovna verstva. Hrana je pač povezava telesa z dušo, zato je post idealen čas, ko se odpovemo hrani in prečistimo svoje telo, a si obenem vzamemo čas za notranjo poglobitev in spoznavanje samega sebe.

SD Sončnica organizira tečaj dikcije

Goriško društvo Skupnost družin Sončnica je v svoj letošnji program vključilo tečaj dikcije. Pričel se bo v četrtek, 6.3.2014 (prvo srečanje), in se bo nadaljeval do 22.5.2014, in sicer v Močnikovem domu v Gorici (zraven cerkve sv. Ivana). Tečaj bo vodil režiser Franko Žerjal, namenjen pa je vsem mladim (predvsem srednješolcem in višješolcem), ki sta jim gledališka dejavnost ali odrsko nastopanje v veselje in bi obenem radi izboljšali svojo slovensko govorico in pravilno, lepo izgovarjavo. Predvidenih je skupno 10 tedenskih srečanj, tečajniki pa bodo razdeljeni v dve skupini: prva skupina se bo srečevala ob sredah, druga pa ob četrtkih (obe skupini od 18.00 do 19.30). Za dodatne informacije ali za vpis se interesenti lahko javijo pri Katerini Ferletič na tel. št. 0481 536807 ali gsm 348 0015192 najkasneje **do petka, 28. februarja 2014**.

Ustvarjalna delavnica v Hiši pravljic

Hiša pravljic bo **v nedeljo, 9. marca**, imela v gosteh Ljobo Jenče, pripovedovalko pravljic, zbirateljico ljudskega izročila, pevko ljudskih balad in drugih pesmi. Gostja bo vodila pripovedno pravljičarsko in gledališko delavnico, namenjeno vzgojiteljem in učiteljem, mentorjem otroških in mladinskih gledaliških skupin in amaterskim igralcem. Kdor se želi udeležiti delavnice, naj do 1. marca 2014 pokliče na tel. št. +39334-1243766 ali piše na hisapravljic@gmail. com

Dopolnilo k pogovoru z Adrianom Ferijem

Prejšnji teden smo objavili pogovor z Adrianom Ferijem o štmavrskem društvu, ki je naredilo pustni voz. Naš sogovornik je želel dopolniti neko svojo trditev: "V članku sem pomotoma izjavil, da so se Praprotčani menda skregali. A ni tako. Eden izmed štirih glavnih organizatorjev je imel zdravstvene težave in zato je vse odpadlo. Obžalujem in se opravičujem za svojo napačno izjavo in želim, da bi kolega čim prej okreval ter da bi se praprotska skupina čim prej vrnila na sceno".

Prvo predavanje v pomladnem nizu Skupnosti družin Sončnica

Vsi obrazi depresije

V sredo, 19. februarja, je bilo v dvorani F. Močnik prvo predavanje iz ciklusa predavanj, ki jih vsako leto organizira Skupnost družin Sončnica. V nabito polni dvorani je spregovoril dr. Aleš Kogoj (zdravnik na Psihiatrični kliniki v Ljubljani, predavatelj vsebin s področja duševnega zdravja in gerontologije na katedri za psihiatrijo Medicinske fakultete v Ljubljani in na drugih zdravstvenih šolah) o temi, ki je očitno še kako aktualna, saj boleha za depresijo nezanemarljiv odstotek prebivalstva, ki je danes v stalnem porastu.
Predavatelj je začel svoj poseg na zanimiv način, in sicer s prikazom diapozitivov znanih osebnosti: Lincoln, Marilyn Monroe, Freud in drugih ter nakazal, da je depresija bolezen, ki ne izbira svojih "žrtev" in jo moramo obravnavati tako kot katero koli drugo bolezen. Povedal je, da je depresija motnja razpoloženja, in navedel primer bipolarne motnje, ko je nekdo poln načrtov, motivacij, idej, nato pa zapade v žalost, otožnost, celo v apatičnost. Navedbe je podkrepil s primeri iz slikarskega sveta, in sicer z Vincentom van Goghom in Munchom. Najprej je spregovoril o simptomih depresije, ki se odražajo na različne načine. Razvrstil jih je v več skupin, in sicer v motnje razpoloženja, ki se kažejo kot občutek praznine, osamljenosti, otožnosti ali pa v napetosti, jezi in agresivnem vedenju. Prizadeto je tudi mišljenje, nemalokrat se pojavijo motnje spomina, koncentracije, porodijo se občutki krivde, pacient težko razmišlja. Težave se kažejo predvsem v telesnih znakih, to so motnje spanja (nespečnost ali preveč spanja, sprememba apetita), hujšanje ali prenajedanje, hitra utrujenost ob manjših naporih, bolečine v mišicah in sklepih, tiščanje v prsih, glavobol, vrtoglavica, bolečine v želodcu, zaprtje. Pojavijo se še socialni simptomi: posameznik se umika iz družbe, njegova delovna učinkovitost je zmanjšana.

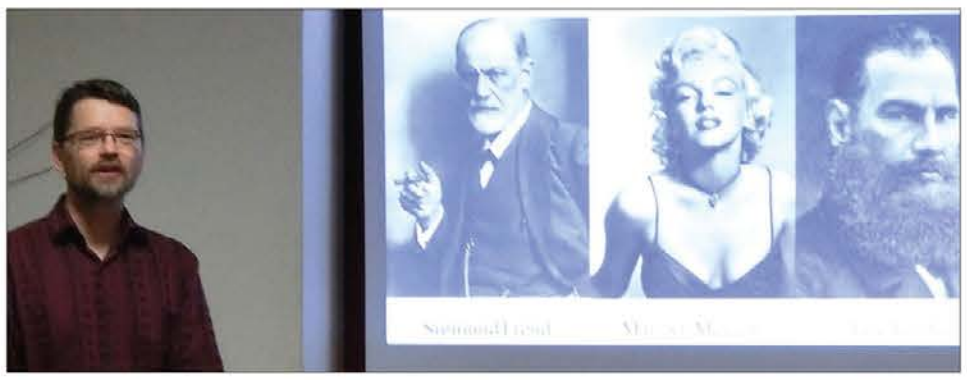

Depresija je zelo pogosta bolezen, ki bo zaradi napovedanega velikega števila obolelih najdražja bolezen v prihodnjih petdesetih letih. Marsikdo ne zazna motnje, ne išče pomoči, je napačno ali neustrezno zdravljen. Zato je izjemnega pomena, da se oboleli obrne na ustrezno zdravstveno ustanovo, kjer bo deležen celostnega pristopa in učinkovitega zdravljenja.
Dr. Aleš Kogoj je nato obrazložil, kaj sproži depresijo. Ponavadi gre za splet več dejavnikov: pogosti so dedni razlogi, življenjski pogoji, bolezni, porod - hormonska neravnovesja, medsebojni odnosi, zdravila, razni dogodki. Dokazano je, da depresija vpliva na slabšanje splošnega telesnega stanja, depresivnost je izrazit dejavnik tveganja tudi drugih obolelosti, npr. demence, možganske kapi in drugih bolezni. Predavatelj je nato izčrpno razčlenil t. i. mite in realnosti o samomorih in samomorilcih, opozoril na dejstvo, da imamo veliko predsodkov in stereotipov o vedenju samomorilcev, in še poudaril, da je depresija, če ni ustrezno zdravljena, zelo močan povzročitelj tveganja. Obrazložil je razloge in nekatera tipična nagnjenja in vedenjske značilnosti ljudi, ki se znajdejo v hudi življenjski stiski; pri takih ljudeh se lahko pojavijo določene vedenjske spremembe, na katere moramo biti pozorni.
Nato je avtor spregovoril o depresiji po posameznih kategorijah: pri ženskah se zelo pogosto pojavi med nosečnostjo oziroma po porodu (znana kot postporodna depresija, ki ponavadi hitro izveni, saj gre največkrat za lažjo obliko), naslednje kritično obdobje je menopavza, ko se spet spremeni delovanje nekaterih hormonov. Pri moških pride do depresije zaradi manjše tolerance na stresne dogodke, zaradi poklicne izgorelosti, odvisnosti itd. Pri otrocih je treba ločevati med problemi odraščanja, depresija je pri njih zelo težko prepoznavna, velika pa je suicidalna ogroženost, zapiranje v lastni krog in lastni svet. V starosti je čustvovanje bolj plitko, zato je depresija manj opazna.
Zdravljenje depresije je lahko raznoliko, in sicer z zdravili in psihoterapijo: na tržišču so različna zdravila za zdravljenje psihoterapije, kot so antidepresivi, anksiolitiki in antipsihotiki. Razložil je pozitivne in negativne učinke jemanja zdravil. Učinkovite so tudi različne psihoterapevtske tehnike od vedenjske, kognitivne, interpersonalne, do skupin za samopomoč, kjer se srečujejo bolniki in se pogovarjajo o težavah.
Na koncu je predavatelj poudaril, kako si lahko pomagamo sami. Najprej moramo biti pozorni na svoje razpoloženje: če imamo težave, poiščimo strokovno pomoč in se ne zdravimo sami. Lahko pa zmanjšamo tveganje za nastanek ali poslabšanje depresivnega stanja, če si zastavimo uresničljive cilje, delamo stvari, ki nas veselijo, si sestavimo urnik opravil, hodimo v družbo, se pogovarjamo s prijatelji, pomembne odločitve preložimo, smo telesno aktivni, jemo zdravo hrano, se zmerno izpostavljamo soncu, primerno spimo. Po predavanju je predavatelj rad odgovarjal na številna vprašanja sicer zelo pozornega občinstva.

Adrijan Pahor

SSG Predstava za srednješolce

Krpanove dogodivščine v sodobnem zvenu

Srednješolci Večstopenjskih šol s slovenskim učnim jezikom iz Gorice in Doberdoba so se v ponedeljek, 10. februarja 2014, dopoldne zbrali v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž na drugi njim namenjeni predstavi v letošnji sezoni Slovenskega stalnega gledališča v Gorici. Po novembrskem ogledu uprizoritve *Deseti raček* Milana Jesiha v režiji Katje Pegan in izvedbi Slovenskega stalnega gledališča, v Kulturnem domu v Gorici, so tokrat najstniški gledalci spremljali posodobljeno zgodbo o Martinu Krpanu. Predstava *Od junaka do bedaka - Martin in Gregor* se je porodila po vsem učencem znani povesti Frana Levstika *Martin Krpan*. S sodobnim pristopom k zgodbi o pokončnem slovenskem junaku, ki ga vodita zdrava pamet in ponos, je dramski splet priredila in parafrazirala Ira Ratej. Martin Krpan se prikaže v današnjem času, a trdno zasidran v vrednotah, ki so bile včasih samoumevne, in živo pripoveduje o svojem dvoboju z Brdavsom in znanem srečanju s cesarjem na poti iz Trsta na Dunaj, pa tudi o dogodivščinah na dunajskem cesarskem dvoru. Pri tem se izkažejo vsa njegova pridnost, delavnost, hrabrost, iznajdljivost, pa tudi premetenost in zdravi pogledi na svet, pa še to, da iskreno pove cesarju in cesarici to, kar misli. Njegov sogovornik Gregor je "pomehkužen" človek današnjega časa, ki z današnjo potrošniško pametjo gleda na vse dogajanje te zgodbe in bi za boj proti Brdavsu uporabil vse mogoče sodobno, seveda zelo drago, orožje.
Pravzaprav se v tej predstavi, polni živosti in glasbenih utrinkov ter drobnih dovtipov, ki spravijo gledalca v smeh, pa tudi k treznejšemu razmisleku, se nekako primerjajo vrednote, tiste trdne, neomajne Krpanove, in tiste današnjega človeka, ki slonijo bolj na majavih nogah, saj jih človek skuša po svoje "prikrojiti". Slovenskega silaka, ki je Dunaju pokazal, da je *pamet boljša kot žamet*, je polnokrvno in zelo učinkovito poosebil dramski igralec Pavle Ravnohrib (1956), ki se ga gledalci gotovo najbolj spominjajo zaradi njegove vloge Franceta Prešerna v televizijski nadaljevanki. Na svoji dolgi gledališki poti je bil član Slovenskega mladinskega gledališča, pa tudi gost marsikaterega drugega, tudi SSG Trst. V Martinovega sogovornika, novodobnega ministra Gregorja, se je povsem sproščeno vživel Boštjan Gombač (1978) klarinetist oz. izvrsten multiinstrumentalist, čigar glasbeni razpon gre od etno do resne glasbe. Sodeloval je že z mnogimi znanimi ansambli in pevci. Piše tudi glasbo za gledališče in privlačuje ga gledališko nastopanje. Je izvrsten mojster v izvajanju na pihala. Da se povsem domače giblje med najrazličnejšimi "zvočili", ki jih redko vidimo na naših odrih, je pokazal tudi v tej predstavi, kjer je med drugim iz pojoče žage zvabil čudovite, sanjske, otožno jokajoče zvoke. Mlado publiko je presenetil tudi s tem, da je hkrati igral na dve piščali tako, da je vanju pihal skozi nosnice (!). V sozvočju s predstavo je čudovito ubral glasbeno spremljavo, tako da je uprizoritev pridobila še zvočno odliko. Razgibana predstava v režijskem vodenju Matjaža Latina, ki močno podčrtuje razlike med dvema nastopajočima dramskima likoma, in z učinkovito minimalistično scensko podobo Barbare Stupica, ki si je zamislila tudi kostume, poudarjajoče klen Krpanov značaj in njegov kmečki izvor v primerjavi s "površnostjo" njegovega sogovornika, je zelo pritegnila izbirčno najstniško publiko. Dijaki so z zanimanjem spremljali odrsko dogajanje in znano literarno predlogo v sodobnejšem tolmačenju prav lepo sprejeli. Da jim je bila predstava z marsikatero bodečo iskrico na račun današnjega dogajanja in (ne) razmišljanja všeč, so jasno pokazali z dolgotrajnim ploskanjem.

Boštjan Gombač in Pavle Ravnohrib

IK

Slovesna prireditev ob 60-letnici SCGV Emil Komel

Živa in živahna stvarnost, ki hodi novim izzivom naproti

Velika množica je v petek, 21. februarja, navalila na Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici, kjer je potekala slavnostna prireditev ob 60-letnici Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, povezana s spominskim koncertom na rojstni dan pokojnega ravnatelja prof. Silvana Kerševana. Praznovanje, na katerem je imela glavno besedo glasba, so v veži kulturnega hrama - kjer so na ogled fotografski posnetki iz zadnjega desetletja - uvedli zvoki Ansambla harf, ki ga vodi Tatiana Donis, in mlade članice Baletne skupine pod mentorstvom Mirjam Špacapan. Publiko, med katero je bilo kar nekaj uglednih gostov iz vse dežele, Slovenije in Koroške (omenimo vsaj generalno konzulko RS v Trstu Ingrid Sergaš in konzulko Eliško Kersnič Žmavc, podpredsednika deželnega sveta FJK Igorja Gabrovca in predsednika SSO Draga Štoko), je nato v veliki dvorani nagovorila predsednica glasbene šole Komel Mara Černic. "Prehojena pot je dolga", je dejala, in kot glasbena šola so ponosni na vložen trud in uspehe. "Danes je SCGV Emil Komel ŠOLA - z veliko začetnico", prostor, kjer otroci in mladostniki odraščajo, kjer se oblikuje in utrjuje posameznikova identiteta ter se razvijajo njihove intelektualne in psihične sposobnosti. Černičeva je na kratko orisala pot slovenskega organiziranega glasbenega pouka v Gorici, za katerega so ogromno naredili Emil Komel, Silvan Kerševan in Ljubka Šorli Bratuž. Poimenovanje šole po Komelu je neposredno vplivalo na smer delovanja šole, ki je danes vključena v slovenski in italijanski sistem glasbenega izobraževanja. Njeno vodstvo si tudi danes prepričano prizadeva, da bi v mladih vzbujalo iskanje prave umetnosti, ljubezen do nje, "ki predstavlja - če si lahko izposodimo besede Ljubke Šorli - 'pot v človekovo svetišče, ki mu pravimo srce'". Kajti naša prihodnost je odvisna samo od tega, kako bomo znali vključiti v vsakdanje delo mlajše generacije. Zato je po mnenju predsednice šole nujno vse politične, duhovne in finančne energije usmeriti v sredine, kjer se gojijo, razvijajo in oblikujejo mladinske dejavnosti. "Vse ostalo delovanje slovenske manjšine v Italiji naj bo temu cilju v oporo in spodbudo". Izzivom nove družbe bodo znali kljubovati le tisti, ki so v svoji mladosti imeli možnost razvijati in oblikovati močno, zdravo, pozitivno in ustvarjalno osebnost, je še dejala Mara Černic. "Da se to uresniči, potrebujemo zdrave, močne, pozitivne delovne sredine v samem srcu naše manjšine", je sklenila svoj govor. S primerno skladbo je nato nastopil Mali godalni orkester šole Komel, ki sta se mu pod taktirko Noemi Cristiani pridružila pianist Peter Soban in tolkalist Tine Lestan. Šolski orkester, ki ga vodi Luigi Pistore, pa se je z znanima stavkoma iz Gluckove opere Orfej in Evridika poklonil nemškemu skladatelju ob 300-letnici rojstva: v Plesu blaženih duhov je solistično vlogo zanesljivo odigral prof. Fabio Devetak, arijo Che faro' senza Euridice? pa je odpela mezzosopranistka Martina Kocina. Na oder je nato stopil otroško-mladinski zbor: odlični pevci MIPZ Emil Komel in Otroško-mladinskega zbora Veseljaki, ki ju vodita David Bandelj in Lucija Lavrenčič Terpin, so z orkestrom odpeli venček slovenskih ljudskih v priredbi Patricka Quaggiata.

Foto DPD

Večer z naslovom *Z glasbo v mislih že 60 let* se je nadaljeval s podelitvijo štipendij iz sklada Silvan Kerševan. Letos so jih iz rok ravnateljice Alessandre Schettino in Blaža Kerševana prejeli pianist Giuseppe Guarrera, trobentačica Elisa Gerolimetto, mladi kitarist Jakob Murovec in že omenjena mezzosopranistka Martina Kocina. Utemeljitve je prebrala Sanja Vogrič.

O vsebini koncerta, kot ga je vodstvo šole zasnovalo skupno s profesorskim zborom, je nato spregovorila ravnateljica. "Šola Komel se ob svojem 60-letnem delovanju predstavlja kot živa in živahna stvarnost" in je vedno pripravljena sprejemati nove izzive. Tak je bil po njenih besedah tudi "naš ravnatelj Silvan", ki mu je bil večer posvečen. Vseboval je glasbene zvrsti, ki so mu bile najbolj pri srcu: na prvem mestu skupinsko glasbo, igranje in skupno učenje kot trenutek skupne rasti, soočanja in spodbude. Tudi Alessandra Schettino je podčrtala, da se pri vsakodnevnem delu na šoli trudijo, da bi učencem posredovali ljubezen do glasbe ne glede na to, ali se bodo odločili za nadaljnjo kariero ali ne. Če želijo, lahko dosežejo visoko strokovno in umetniško raven, o čemer pričajo ugledni dosežki in nagrade nekaterih gojencev po prestižnih evropskih glasbenih institucijah. "Gre za trdno in konstantno delo, ki ga je Silvan stalno opravljal". Najlepše darilo zanj je gotovo to, da vidi pri sodelujočih glasbenikih pripadnost veliki družini, šoli Komel, kateri je bil trdno predan. Danes je bolj kot kdaj prej zelo pomembno spodbujati ustanove, "ki promovirajo glasbeno izražanje kot kulturno obogatitev osebe, kot univerzalno obliko komunikacije in medsebojnega spoštovanja". Še naprej moramo verjeti v kulturo in glasbo, še naprej spodbujati delo z otroki in mladimi, še naprej širiti estetske in etične vrednote, ki jih lahko daje le glasba, je še dejala ravnateljica Schettino, ki se je iskreno zahvalila sodelavcem, profesorjem, gojencem in vsem navzočim.

Pravo presenečenje je bilo zadnja točka koncerta: smotrno izbrane biserčke Antonina Dvoraka, Johanna Brahmsa in Gioacchina Rossinija so osemročno - na dva klavirja - izvedli prof. Sijavuš Gadjiev in trije izmed njegovih najboljših učencev: sin Alexander Gadjiev, Giuseppe Guarrera in Neva Klanjšček. Učinek je bil seveda zagotovljen in aplavz posebno bučen: v skupnem muziciranju so namreč dali vse od sebe in se hkrati - po svoje tudi igrivo - poklonili ljubemu prijatelju Silvanu Kerševanu, medtem ko jih je ta smeje in z rokami v žepih več kot zadovoljno gledal z velikega projiciranega posnetka na platnu... / DD

(več fotografij na www. noviglas. eu)

Foto DPD

V dobrohoten premislek!

Imeniten in dobro obiskan večer, s katerim je Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v Kulturnem centru Lojze Bratuž proslavil svojih prvih 60 let, bi bil še lepši, če ne bi bilo dosledne in mestoma moteče dvojezičnosti, ki je govorjene besede preveč razvlekla, kot se to sicer vedno dogaja, ko gre za dosledno dvojezično prireditev. Tega ne pišemo iz kake ozkosti ali pa zato, ker bi radi iskali dlako v jajcu, ampak zato, ker o že pregovorni odprtosti v naš in italijanski svet Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel najbolj zgovorno ter jasno govorijo že letošnje nagrade, štipendije gojencem ali nekdanjim gojencem, ki so bile ta večer podeljene. Že prav, da se italijanski gosti vljudno pozdravijo, že prav, da je med učnim osebjem ter gojenci tudi nekaj italijanskih ljudi, otrok, vse lepo in prav, a da se uvaja na akademiji ob 60. obletnici dosledna dvojezičnost, je pa že več kot samo moteče. Glasba itak nagovarja vse s svojim univerzalnim jezikom, naš pogovorni jezik pa je in naj ostane slovenščina, vsaj v Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel bi moralo biti tako. Te vrstice sem napisal predvsem zato, ker me je po slovesnosti več ljudi prosilo, naj le kaj napišemo o tem.

JUP

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
GORENJSKI MUZEJ
MOHORJEVA CELOVEC

Vljudno vabijo na odprtje razstave

VROČE SLEDI HLADNE VOJNE

Prehod Slovencev čez železno zaveso 1945 – 1991

Razstavo bo predstavil zgodovinar **Jože Dežman**
Glasbeni poklon **MoPZ Chorus 97**
Recitacija:
Paul Eluard – Svoboda
Skupina mladih KD Stanko Vuk

Kulturni center Lojze Bratuž
Petek, 28. februarja 2014, ob 18. uri

Ob 17. uri bo v komorni dvorani projekcija dokumentarca
Vroče sledi hladne vojne

Obvestila

Krajevna sekcija stranke Slovenska skupnost iz Doberdoba bo imela svoj občni zbor v četrtek, 27. februarja, ob 20. uri v društvenih prostorih za cerkvijo. Na dnevnem redu so poročilo tajnika, občinske volitve, kongresne obveznosti.

Maša v spomin na Igorja Povšeta - 16. leto - bo v nedeljo, 2. marca, ob 9. uri v cerkvi sv. Ignacija na Travniku.

Šola matematike math lab- dc- Hiša pravljic prireja šolo matematike za osnovnošolce ter dijake nižjih in višjih srednjih šol. Prvi tečaj se bo začel marca in je namenjen dijakom nižjih srednjih šol, posebej tretješolcem, ki bodo v mesecu juniju opravljali malo maturo. Vpisovanje bo potekalo do 28. februarja. Info na hisapravljic@gmail. com ali 334-1243766 (Martina), 346-8914956 (Elija).

Kulturni dom Gorica v sodelovanju s SNG Nova Gorica, Kulturnim domom Nova Gorica in Forumom cultura vabi v četrtek, 27. februarja 2014, ob 20.30 na koncert, na katerem bo nastopil državni ansambel pesmi in plesa Rusije Voroneška dekleta. Info: Kulturni dom, tel. +39 0481 33288, email: info@kulturnidom. it

Večstopenjska šola obvešča, da se vpisovanje otrok v otroške vrtce, osnovne šole in srednjo šolo nadaljuje do petka, 28. februarja 2014. Vpisovanje poteka v uradih Večstopenjske šole v ul. Grabizio 38 v naslednjih dneh: vsak ponedeljek od 10. do 13. ure, vsak torek od 15. do 17. ure, vsako sredo od 10. do 13. ure in od 15. do 17. ure, vsako soboto od 9. do 12. ure, v petek, 28.2.2014, od 10. do 13. ure. Za šole s slovenskim učnim jezikom vpisovanje poteka še v papirnati obliki. Vpisne pole so staršem na razpolago na tajništvu in na vsaki posamezni šoli. Družine smejo vložiti le eno prošnjo za vpis.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča udeležencem izleta v hrvaško Istro, da bo v soboto, 8. marca, odpeljal avtobus št. 1 ob 6.45 iz Gorice s trga Medaglie d'oro/z Goriščka, nato s postanki pri vagi, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Avtobus št. 2 bo odpeljal ob 6.45 iz Štandreža s Pilošča, nato s postanki v Sovodnjah pri lekarni in cerkvi, na Poljanah, v Doberdobu, Jamljah in Štivanu. Udeleženci morajo imeti veljaven osebni dokument. Organizatorji priporočajo točnost.

Društvo obenem sporoča, da je za izlet še nekaj razpoložljivih mest. Vpisujejo po tel. 0481 882183 (Dragica V.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 884156 (Andrej F.), 347 1042156 (Rozina F.).

Potovanje z Novim glasom v Maroko bo od 21. do 28. maja 2014; odhod z letališča v Ronkah. Za vpisovanje in informacije: uprava Novega glasa v Gorici, tel. 0481 533177, uredništvo v Trstu, tel. 040 365473, g. Jože Markuža tel. 040 229166. Kdor želi prejeti program po elektronski pošti, naj sporoči na naslov: mohorjeva@gmail. com ali uprava@noviglas. eu

Prosvetno društvo Rupa-Peč vabi na tradicionalni letni izlet, tokrat v Jordanijo, ki bo potekal od 19. do 26. avgusta 2014. Informacije na tel. 0481 882285 (Ivo Kovic).

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. štev. 00386 30 325 558.

Zanesljiva in diskretna gospa pomaga pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 41529652.

Iščem delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. štev. 00386 31449311.

Kadar potrebujete varstvo za otroka ali starejšo osebo, pokličite na tel. štev. 00386 41256240.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. štev. 00386 41256240.

Kvalitetno opravljam gospodinjska dela: likanje, čiščenje... Pokličite na tel. štev. 0038641885539.

Prispevke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Darovi

Za Novi glas: v spomin na dr. Legišo darujeta Antek in Tatjana 50 evrov in Marko Tavčar z družino 50 evrov.

Za Novi glas: N. N. 750 evrov; N. N. GO 500 evrov.

Za misijonarja Pedra Opeko: N. N. Gorica, 500; N. N. 500 evrov.

Za misijonarja Danila Lisjaka: N. N. Gorica 500; N. N. 500 evrov.

Čestitke

V soboto, 22. februarja, sta na skupno življenjsko pot stopila **Alenka Di Battista in Aljoša Dorni**. Veliko srečnih in lepih trenutkov jima iz srca želijo člani društva F. B. Sedej, števerjanska sekcija SSk in ekipa civilne zaščite.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 28.2.2014 do 6.3.2014)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 28. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 1. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 2. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 3. marca (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zanimivosti iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Naši zbori pojo - Obvestila.

Torek, 4. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 5. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Nekoč so bili mlini II. del - Izbor melodij.

Četrtek, 6. marca (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila.

SKRD JADRO, SKŠRD TRŽIČ in ZDRUŽENJE STARŠEV iz Romjana
vabijo na

VEČER SLOVENSKE KULTURE

med Krasom, morjem in Sočo

dr. Tatjana Rojc: predstavitev del pisatelja in esejista Alojza Rebule
uvodne besede: prof. Rudica Požar Manfredini
glasbeni utrinek: Eduardo Zotti

petek, 28. februarja 2014, ob 18.30
občinska knjižnica v Tržiču

S 1. strani

"... a vedno kot protagonist, kot človek, ki ve ..."

Med predstavitvijo publikacije, ki je bila prav na sedežu devinskih zborov ravno meseca februarja, je avtor sam spregovoril in poudaril naslednjo misel: "Kot pripadnik manjšine sem moral nujno plavati proti toku, kajti okolje, v katerem sem živel in deloval, po večini ni bilo naklonjeno naši narodni skupnosti. Zato je bilo nujno plavati proti toku in izbirati vsa tista pota, ki vodijo k določenemu cilju, to je, ki pripomorejo, da obstaneš na svoji zemlji svoj gospod"! Dejansko je v tej misli strnjena ideološka razsežnost, ki je dr. Legišo vselej spremljala bodisi na življenjski bodisi na politični ter poklicni časnikarski poti.

In ravno to srčiko osebnosti dr. Legiše so v svojih posegih vsak na svoj način razčlenili številni gosti, ki so spregovorili po uvodnem pozdravu domačega župana **Vladimirja Kukanje**. On je dr. Legišo spoznal, ko se je zaposlil na domači občini: Drago Legiša je takrat imel za seboj že več let županovanja in "vedel, kako pomemben je odnos, ki ga politika mora imeti do kulturnih in zlasti gospodarskih dejavnikov občinskega območja", je dejal sedanji župan.

Marko Tavčar

Vladimir Kukanja

Peter Močnik

Rafko Dolhar

Miro Oppelt

Jurij Paljk

Jože Horvat

Antek Terčon

Drago Legiša je bil profilirana politična osebnost, ki je svojo aktivno politično in upraviteljsko pot začel v vrstah slovenske krščanskosocialne zveze, bil pa je med ustanovitelji stranke Slovenska skupnost. In ravno pokrajinskemu tajniku stranke lipove vejice **Petru Močniku** je pripadala naloga, da se v imenu sedanjega vodstva pokloni njegovemu spominu. Močnik je glede Legiševe osebnosti izpostavil predvsem dva vidika, in sicer sposobnost dialektičnega soočanja, ki se je uresničevalo najprej s poslušanjem, nato pa s podajanjem lastnih stališč; kot drugo pa izjemno "pozornost na dogajanje okrog nas ter trezno in odgovorno sprejemanje odločitev". Močnik je dejal, da je bila Legiševa šola najžlahtnejša kovnica izkušenj za mlajše generacije, ko so nato le-te prevzemale odgovorna mesta v stranki: "Drago Legiša je bil steber, na katerem je SSk rastla".

Politični sopotnik pokojnega dr. Legiše **Rafko Dolhar** se je spominjal njegovih tehtnih in natančnih posegov v debate, "ki so bile pogosto živahne, včasih tudi ostre". Drago Legiša je v petdesetih in šestdesetih letih nosil na svojih ramenih posebno težko odgovornost, "saj se je takrat v naši pokrajini udejanjala politika leve sredine in devinsko-nabrežinska občina je bila najbolj izpostavljena točka te politike. Župan Legiša je bil tedaj pod zelo hudim dvojnim pritiskom: na eni strani so domačini, ki so bili levičarsko usmerjeni, zahtevali, da se izvoli t. i. domača uprava s komunisti, ki je bila na podlagi volilnih rezultatov možna, po drugi pa so italijanski prebivalci občine, predvsem njen številni ezulski del, nasprotovali izvolitvi slovenskega župana, saj so za to mesto imeli svojega kandidata". Na koncu je slovenska komponenta izsilila svojega župana Draga Legišo, ki si je med županovanjem pridobil velik ugled med celotnim prebivalstvom obeh narodnosti. Rafko Dolhar se je spomnil pokojnega tudi zaradi doprinosa, ki ga je kot časnikar dal naši manjšinski sredini: njegovi uvodniki – najprej v Novem listu, nato pa v Novem glasu, so bili "pravi politični kažipoti".

In prav časnikarstvu je Drago Legiša posvečal domala vse svoje življenje: ta poklic je čutil kot nekakšno poslanstvo, "kot najboljše sredstvo, da širšemu krogu bralcev ali poslušalcev posreduješ informacije, ki naj pomagajo k osebni rasti bralca ali poslušalca in posredno k napredku celotne skupnosti", je dejal Marko Tavčar, preden je povabil k besedi Legiševega stanovskega kolega in njegovega naslednika v vsedržavnem vodstvu časnikarske zbornice **Mira Oppelta**. "Odšel je eden velikih pričevalcev našega časa, neuklonljivih borcev za zaščito in uveljavitev slovenske narodne skupnosti in spodbujevalec enotnosti ob spoštovanju prepričanj. Bil pa je tudi velik časnikar, ki je objektivnemu poročanju posvetil vse svoje življenje", je dejal Oppelt. Vsi kolegi, ki so šli skozi njegovo šolo, so mu bili hvaležni za principe, ki jim jih je vtisnil. Oppelt je poudaril Legiševo objektivnost poročanja, ki je bilo jasno, kratko, jedrnato in brez nepotrebnih pridevnikov, "ki odvračajo bralca, gledalca, poslušalca od jedra". Prav tako je Legišo odlikovala skrb za naš jezik: pravopisi na mizah revnih uredništev Novega lista, pa tudi na radiu so bili pod Legišo zrabljeni. "Ta zavzetost je izhajala iz trpkih izkušenj ukradene materinščine pod fašizmom. Kratenega jezika celo v škofijskih gimnazijah, kjer pa so budno skrbeli za jezik slovenski duhovniški mentorji oviram navkljub". Zlasti v Novem listu se najpogosteje izraža Legišev jasni informativni in mnenjski koncept: znal je privabiti najpomembnejše osebnosti tistih desetletij, med katerimi gre izpostaviti predvsem očaka neodvisnosti slovenske države, odličnega časnikarja Franca Jezo. "Drago Legiša pa je bil tudi daljnoviden in je izvedel prvo in edino racionalizacijo doslej v slovenski narodni skupnosti. Združitev dveh tednikov, Novega lista in Katoliškega glasa v Novi glas ob velikem razumevanju dveh velikih osebnosti iz Goriške, pokojnega dr. Kazimirja Humarja in msgr. Oskarja Simčiča. Ta združitev je omogočila oblikovanje novega odličnega profesionalnega kadra, z odgovornim urednikom, ki mu je častno sledil in nadaljuje njegovo poslanstvo", je poudaril Oppelt. Prvo redno plačano časnikarsko službo pa je dr. Legiša dobil šele leta 1973, ko je bil sprejet na radiu. "Do takrat so stalno odklanjali njegove prošnje, češ da se ukvarja s politiko". Stopil je v službo, ko je še vladal kolonialni odnos do slovenskih časnikarjev. Kmalu pa se je začel proces osamosvajanja in prav Legiša je bil imenovan za namestnika glavnega urednika in odgovornega za informacijo v slovenskem jeziku. "Kot v tednikih je tudi na radiu zahteval in dosegel jasnost, jedrnatost, točnost. Predvsem pa v ljubezni do jezika: razločnost in govorno razumljivost". Oppelt je nato spomnil, da je bil dr. Legiša za štiri mandate izvoljen v vsedržavno časnikarsko zbornico v Rimu. Častno je zastopal slovenske in italijanske časnikarje iz Furlanije Julijske krajine za dvanajst let. "Po njegovi zaslugi lahko slovenski praktikanti opravljajo od devetdesetih let dalje izpit za poklicnega časnikarja v slovenskem jeziku. Za to je bilo treba spremeniti zakonodajo. Prepričal je vsedržavni svet in pravosodno ministrstvo je spremenilo predpise. Kolegi in kolegice, ki so po devetdesetih letih opravili izpit v slovenščini, najbrž ne vedo, komu gre zasluga. Do tega je prišlo daleč pred zaščitnim zakonom in predstavlja eno bistvenih zagotovljenih pravic". Oppelt je svoj poseg sklenil z osebno noto. "'Non demordere', mi je v svoji duhovitosti nekaj dni pred smrtjo odvrnil Legiša na opogumljajoče besede, ko sem ga videl izčrpanega". Bil je klen pričevalec naše zgodovine, zavzetosti za samostojno politično nastopanje, pa tudi vojnih in povojnih let ter še zlasti "neizbrisne vloge primorske duhovščine in hvaležnosti za njeno krščansko in narodno zavest pod fašizmom in še pod komunizmom".

Oppelt je pravilno podčrtal medijski 'racionalizacijski podvig', ko je dr. Legiša kot odgovorni urednik Novega lista v dogovoru z odgovornim urednikom Katoliškega glasa Kazimirjem Humarjem sklenil združiti tržaški in goriški list v Novi glas. Nov tednik je začel izhajati januarja leta 1996 pod vodstvom dr. Legiše, ki mu je sledil Jurij Paljk.

"Dr. Drago Legiša je bil človek, ki je prihajal iz drugih časov, s seboj je iz malega semenišča v Gorici prinesel tistega svetovljanskega duha, ki mu je omogočal, da nam je lahko vedno znova ponavljal: 'Ko greš v Rim, si za sogovornike Italijane zanimiv le, če vedo, da si Slovenec', – se ga je na žalni seji spominjal sedanji odgovorni urednik tednika **Jurij Paljk**. Čeprav je bil Dragomir Legiša Kraševec, v Devinu rojen, in je torej nenehno zrl na odprto morje, je bil zavezan do konca kraškemu, našemu, slovenskemu človeku in naši vraščenosti v slovensko, našo zemljo: a vedno je v sebi imel širino morja, o katerem ni nikdar govoril, a ga je še kako označevalo, "saj si drugače ne znam razlagati njegovega širokega duha, značaja, vihravosti, a tudi trmastega vztrajanja pri vrednotah". Jurij Paljk je Dragega Legišo spoznal kot mladenič v krogu Novega lista in takoj imel vtis, da ima pred sabo človeka, ki je vzpostavljal s sogovornikom globok odnos in dialog. V sebi je nosil trpko izkušnjo iz dogajanj v drugi svetovni vojni in pred njo, zato je bil še bolj zaverovan v prepričanje, da je treba na pogorišču začeti znova, in to zavezani slovenstvu, zemlji, narodu, svobodi, demokraciji in krščanstvu, malemu človeku: 'A vedno kot protagonist, kot človek, ki ve, kaj je arena življenja'!, je rad rekel. "To je tudi s svojim življenjem dokazal, saj ga je označevalo slovenstvo tako, kot danes označuje malokoga". Bil je svetovljan po naravi, čeprav se je rad pošalil, rekoč "kranjska majhnost, ki prisega na Pariz, a krasne cerkve Toneta Kralja v Pevmi ne pozna". Imel je krasen odnos do mladih sodelavcev, "saj nas je spoštoval in nam odpiral pot v svet časnikarstva, in to tako, da nas je šolal, učil, a bil je vedno tako širok, da nam je tudi objavljal zapise, ki jih sam ni razumel, dojel pa je pomembnost našega pisanja, in to po načelu odličnega urednika, ki ve, da sam ni 'bog in batina', ampak je dober urednik zato, ker je dovolj širok, da vrata odpira in jih nikdar nikomur ne zapira".

Njegova šola je bila trda, neizprosna: neizprosna zato, ker do sebe je bil neizprosen. "Učil nas je sprejemanja odgovornosti in od nas zahteval komentarje" ter radovednost, ki označuje dobrega časnikarja. Paljk se je spomnil časov, ko se je Legiša hudoval nad sodelavci, ki so zamujali s svojimi članki. Posebno poglavje, celo roman, bi po Paljkovem mnenju zahteval odnos, ki ga je Legiša imel do tiskarja Vinicia Stuparja, pri katerem so tiskali časopis. "Bil je plemenit človek, širokogruden, nam študentom je plačeval kosila, honorarjev ni bilo, drugi časi so bili, če je le mogel, je pomagal. Bil je kristjan, ne klerikalec, ampak kristjan! Njegova misel, ki jo je izrekel Origen: 'Anima humana naturaliter cristiana! – Človeška duša je že po naravi krščanska', je govorila o tem, da je bil Kraševec, tesno povezan in vraščen v zemljo: krščanstvo kot akcija torej, kot dejanje, življenje evangelija v vsakdanjiku in zato štejejo dejanja in ne besede! Iz tega tudi njegov veliki socialni čut, prav zato, ne samo, a tudi zato, njegovo veliko dejanje, ko z dr. Kazimirjem Humarjem skleneta, da se Novi list in Katoliški glas združita v Novi glas, kjer postane on odgovorni urednik, kajti dr. Legiša je vedno vzgajal mlade časnikarje in je temu kadroval, zrl v prihodnost. In danes je naša naloga, da z njegovim delom nadaljujemo, kriza gor, kriza dol, moramo mladim omogočati, da bodo nadaljevali naše delo! To je naša dolžnost"! Tisti redki, ki so ga hodili obiskovat tudi takrat, ko je onemogel, so vedeli, da je ostal časnikar do konca, "radoveden in zvest naši stvari do konca, videli smo ga več kot dostojanstveno živeti njegovo samoto, ki je postala še bolj očitna ob smrti ljube žene Vlaste", ki je dobro vedela, koliko vneme zahteva časnikarski poklic. "Kot časnikar v pokoju je bil namreč dr. Legiša kot mornar na kopnem; ko je onemogel, je nenehno bral, do konca je spremljal naše delo in življenje naše skupnosti. Njegov pregovorni "Drži trdo"!, s katerim sva se vedno poslovila, seveda sem vsakokrat obljubil, da bom, me bo spremljal do konca življenja", je končal Paljk.

Časnikarsko pero Draga Legiše se je oglašalo tudi onkraj meje v matični domovini. O tem poglavju je spregovoril **Jože Horvat**, ki je dr. Legišo spoznal leta 1993, ko je pri obujenem dnevniku Slovenec urejal njegovo tedensko prilogo Sobotna branja. Izpiljen slog Draga Legiše in njegova vsebinska prodornost sta se izkazali že v prvem prispevku. Dr. Legiša je bil po mnenju Horvata izredno razgledan, jasen in jedrnat, s trdnim vrednostnim izhodiščem: bralci so tako prejemali ne le izčrpne informacije o političnih razmerah v Italiji, ampak tudi o položaju slovenske skupnosti tistega časa. Svoja gledišča je znal prikrojiti čutenju in znanju, ki ga je slovenski bralec imel glede italijanskih razmer: zato je znal postreči z dejstvi, "ki so slikovito podajala podobe in tokove italijanskih strank v boju za oblast, enako pa seveda tudi splet njegovih interesov, od katerih je bila v mnogočem odvisna stopnja podeljevanja pravic Slovencem v Italiji". Takih prispevkov – meni Horvat - slovenski bralci niso imeli tedaj in še danes jih nimajo o položaju slovenske manjšine in italijanske demokracije. Govornik je nato priklical v spomin vsebino že omenjene knjige Ne zapečkarji, ampak protagonisti. Izbor besedil je pričal o političnih dinamikah italijanske in manjšinske družbe, sestavki pa govorijo tudi o avtorju samem, ki je bil v prvi osebi soustvarjalec usode slovenske narodne skupnosti v Italiji. Horvat je spregovoril tudi o časnikarskem slogu Draga Legiše, ki se je najpogosteje izražal v pisani besedi, še prej kot v govorjeni: "Tudi sam je dejal, da se mu zdi pisana beseda nekako bolj solidna, kajti v njej se avtor lažje razgovori kot v govorjeni, saj je v poročilo mogoče podajati bolj informacije, medtem ko pisana beseda ni le informativna, ampak je tudi formativnega značaja". Ob tem dejstvu, se pravi ob pomenu poglobljenih vsebin, se velja zaustaviti zlasti danes, ko živimo v dobi nenehnega pretoka infomacij, ki nam jih ponujajo novi mediji. V kolumnah, komentarjih in drugih tovrstnih sestavkih sta spoznavna energija in miselna prepričljivost navadno trajnejši, "posebno še, če je njen avtor nadvse razgledan, iščoč resnico, kritičen do krivic in nesvobode, za povrh pa kredibilen kot osebnost, kakršen je bil Drago Legiša", je dejal Horvat, ki je prepričan, da so ga druženja z dr. Legišo bogatila tudi zato, ker je zaradi njih postal dojemljivejši za kulturo tega prostora.

Sklepni spomin na Draga Legiša je pripadal dolgoletnemu prijatelju **Antku Terčonu**. Tudi Terčona so spomini silili v 60. leta, ko se je prvič preizkusil na političnoupravnem področju. Bil je to prvi poizkus sodelovanja SSk z levo sredino, kar se je uspešno nadaljevalo na pokrajinski in celo deželni ravni. Terčon se je nato spomnil obdobja, ko se je Novi list tiskal pri pokojnem Stuparju: "Tja sem zahajal, ko mi je čas dopuščal in med ropotom stavnice občudoval Tvojo zbranost ob pisanju ali koregiranju člankov". Antek Terčon je takrat postal sodelavec Lista, veliko so mu za osebno rast pomenila srečanja, ki so ob prisotnosti Draga Legiše v tistem krogu potekala s Francem Jezo, Radom Bednarikom ter občasno z Bitežnikom. Terčon je obudil spomine tudi na obdobje, ko je v Legiševi občinski upravi opravljal funkcijo odbornika. Pasti ni manjkalo: "Tvoja pomoč za rešitev lastništva Sokolovega igrišča je presegala vsako pričakovanje, ko sva se podala do lastnika zemljišča, ki ga je za skromno vsoto odstopil, verjetno misleč, da gre za potrebe občine, in to na besedo". Prav tako se je pozitivno iztekla zadeva glede podpisa gradbenih dovoljenj potrebnim, "zaradi katerih si se moral zagovarjati pred sodnikom", ki pa je dojel, da je bil župan Legiša na pravični strani. "Tvoj značaj je vseskozi odlikovala skrb za javno dobro in neomajno prepričanje, da moramo vedno iskati rešitve za dobro skupnosti. To tvojo poštenost in dobroto je marsikdo izkoriščal celo zlonamerno, ti pa si z Dantejem zatrdil: 'Non ti curar di lor ma guarda e passa'", je pesniško sklenil Antek Terčon.

Občinstvo na žalni seji na sedežu devinskih zborov v sredo, 19. februarja

Tako kot je bila pretesna dvorana devinskih zborov, je bila dan po žalni seji premajhna cerkev Sv. Duha v Devinu, kjer se je velika množica domačinov in prijateljev zbrala okrog sorodnikov Draga Legiše pri pogrebni sveti maši, ki jo je ob somaševanju g. Jožeta Markuže in g. Ambroža Kodelje daroval domači dušni pastir Giorgio Giannini. G. Kodelja se je Draga Legiše spomnil s toplimi besedami, saj ga je spoznal že v obdobju sodelovanja pri Novem listu in kasneje pri Novem glasu. Sprevod je nato krenil do Božjega polja proti Štivanu, kjer so žaro položili v družinsko grobnico. Pokojnemu so še zadnjič zapeli Fantje izpod Grmade, odgovorni urednik Novega glasa Jurij Paljk pa je svojemu predhodniku v spomin posvetil nekaj sklepnih misli. Jurij Paljk se je spomnil več nians Legiševe osebnosti in njegovih citatov, v katerih se je zrcalila njegova drža. 'Človek je rojen zato, da naredi tisto, kar zmore, in ne samo tisto, kar mora' – se na primer glasi eden izmed tolikih. Paljk je tudi pri odprtem grobu spregovoril v imenu velikega števila časnikarjev, ki jih je dr. Legiša vzgojil pri svojem delu, najprej pri Novem listu, kasneje na Radiu Trst A in pri Novem glasu. Spomnil se ga je tudi kot politika, ki je to vlogo opravljal v najžlahtnejšem pomenu besede: "Politika je trdo delo za skupno dobro, je sicer res umetnost možnega, a je za nas Slovence, ki živimo v Italiji, tudi dolžnost, saj moramo ostati zvesti zemlji, našemu človeku in sami sebi. Za Italijane in ves naš prostor smo zanimivi le kot Slovenci"! – se ga je spomnil Paljk. "Gospod Doktor! – se je nanj neposredno obrnil - Zaznamovali so vas črno fašistično nasilje, zgled starega očeta, matere in očeta ter slovito goriško malo semenišče, v katerem ste se naučili veliko stvari, npr. kako je pomembno spoštovati drugega, a še predvsem ostati zvest slovenski besedi, slovenski zemlji in slovenskemu človeku. Vaše življenje je dokaz, kako ste vi in vam podobni po drugi svetovni vojni zmogli začeti na novo in ponovno organizirati slovensko narodno skupnost v Italiji. Bili ste zavezani slovenski besedi, zemlji, v katero vas danes polagamo, predvsem pa ste kot časnikar bili zavezani iskanju resnice in dajanju besede vsem tistim, ki je sicer nikdar ne bi imeli. Vedno so vas odlikovale jasna beseda, jedrnatost, objektivnost poročanja, čeprav so bili vaši komentarji dejansko tudi formativnega značaja". Paljk se je svojega predhodnika na čelu tednika spomnil tudi kot soustanovitelja stranke Slovenska skupnost, "več kot 20 let ste bili aktivni v politiki, 10 let ste bili župan v domačem kraju in vsi, ki smo vas poznali, z vami sodelovali in vas cenili, vemo, da vas je odlikovala tista nesebičnost, ki jo danes v dnevni politiki še kako pogrešamo. Kot kristjan ste prisegali na dejanja, ničkolikokrat ste javno povedali, da niso besede tiste, ki nas označujejo in osmišljajo naše delo, ampak dejanja, kot piše v evangeliju. Iz te vaše pokončne drže, jasnega in prepričljivega odklanjanja vsake vrste totalitarizma se je v vas vedno znova utrjevalo prepričanje, da bomo kot slovenska narodna skupnost v Italiji preživeli ter živeli le, če bomo imeli lastno politično stranko, a ste istočasno najprej od sebe in nato od vseh sodelavcev zahtevali tudi spoštovanje do drugače mislečih, od katerih pa ste zahtevali tudi spoštovanje do vas in sorodno mislečih". Dr. Legišo je obenem odlikoval izjemen socialni čut, kar spet zgovorno priča o njegovi krščanski drži, saj je tudi mlade sodelavce učil sprejemati odločitve in zaveze tako imenovanemu malemu človeku, kateremu je pokojni vse življenje služil. "Kot javni delavec ste poznali tudi tisto samoto, v kateri postane po navadi človek nagnjen k pesimizmu, a za vas lahko rečemo, da se to ni zgodilo, ko so vas leta in bolezenske težave prisilili, da ste se umaknili iz javnega življenja, ko je odšla v večnost vaša življenjska družica, mila gospa Vlasta, ki je še kako poznala drugo plat medalje vašega dela, ko je bolezen tako močno načela vaše zdravje, da ste morali preživeti zadnja leta razpeti med bolnišnico in domom, smo vas radi obiskovali in z veseljem vedno znova ugotavljali, da ste bili do zadnjega zavezani življenju, kraški zemlji, našemu človeku, predvsem pa naši narodni skupnosti, o čemer je vedno znova pričal vaš pozdrav, ki še danes odmeva v našem uredništvu Novega glasa: 'Kaj je novega'"? Kot Kraševca ga je še kako označevala burja, a tudi morje, saj je bil svetovljan, ki je nosil v srcu Devin, našega človeka, slovensko besedo. "Bili ste protagonist v drugih časih, a vrednote, ki ste jih živeli in vse življenje zagovarjali, so tudi danes vrednote, katerim smo tudi nadaljevalci vašega dela zavezani".

Kot je po pogrebih navada, se je drušenje nadaljevalo v devinski restavraciji prav ob morju. Dotedanje trpke poteze svojcev pokojnega Legiše so se nekoliko raztegnile, morda tudi zaradi spomina na množično prisotnost prijateljev, sodelavcev in znancev bodisi na žalni seji bodisi na pogrebu, kar je jasno potrjevalo, v kolikšni meri je bil dr. Drago Legiša pomembna osebnost našega prostora in kako težka je njegova dediščina. Bil je z mislijo, besedo in dejanjem vezan na svojo zemljo in njene ljudi, na Kraševce, ki živijo ob Jadranu, o lepoti katerega ni nikdar spregovoril, a je – kot je poudaril Jurij Paljk – njegovo širino nedvomno nosil v sebi.

Zadnje slovo na devinski božji njivi v četrtek, 20. februarja

Zbogom, gospod doktor!

Na pogrebu, ko sem stal ob žari g. dr. Draga Legiše, so se mi, sam ne vem zakaj, kot v filmu, zvrstili vsi tisti dogodki, ki so bili pri meni vezani nanj. Začelo se je v šolski zbornici, ko sem kolegu dr. Jošku Šavlju potožil, da so mi na Placuti zavrnili članek o Davči in Filipu Terčelju, češ: mi pa teh komunistov ne objavljamo! Zanimivo: prof. Terčelja bi sedaj radi spravili na oltar! Dr. Šavli je kratko rekel: "Poslji Legiši v Novi list, on bo objavil"! Prispevek je bil res takoj objavljen, še več, kmalu zatem me pokliče Terčeljev sorodnik in se mi zanj zahvali.

Seveda so bili tudi zabavni trenutki. Novi list je organiziral večerjo in tam me neki mali možicelj, ki mu ne vem imena, kratko napade: "Kdo ste vi"? Ko se mu predstavim pa: "Vi pišete v Novi list, zakaj ne pišete v Katoliški glas? Vas ni sram"! Debelo sem ga pogledal, bilo mi je nerodno, saj je ta besedni direndaj slišalo kar lepo število prisotnih. Ko sem dr. Legiši na tiho omenil in ga vprašal, kdo je to, je kratko odgovoril: "Ma, pustite to"! Zamahnil je z roko in večer je tekel dalje.

Bil je že zelo betežen in mi posodil italijansko knjigo Brezovica. Delo je napisal prof. Ezio Martin - seveda s psevdonimom. Ko se pozneje dobiva, mu razložim celotno zgodbo. Pisec se je, kot mladi italijanski oficir, zagledal v baškograparsko deklico, zato je tudi knjiga pisana zelo čustveno in nekateri dogodki, ki so tam opisani, so se razvijali povsem drugače, kot jih je on videl. Normalno, zaljubljeni velikokrat vidijo sonce tudi tam, kjer je megla... Povedal sem mu tudi, da sem prav za to Marico, kot jo imenuje, ki je potem postala njegova žena, priskrbel po nekem diplomatu vdravila iz Moskve, kar ji je vsaj za nekaj let podaljšalo življenje, čeprav je bila priklenjena na invalidski voziček ... Kakšno leto pred izidom te knjige je prav g. Ezio prevedel Prežihov Doberdob v italijanščino. Ker že tu živim, sem pokupil kakih deset izvodov in jih razdelil med italijanske sobrate duhovnike, v veliki vnemi, da bi začutili pomen prve svetovne vojne. Reakcija pri mojih italijanskih sobratih pa je bila katastrofalna. Nekateri je sploh niso prebrali, drugi so jo nekje v začetku branja odložili, tisti, pa ki poznajo nekaj italijanske zgodovine, so se škandalizirali in me dobesedno zdelali. - Takšno reakcijo sem pričakoval, saj nam je v tistem času, ko smo še trgali hlače po šolskih klopeh, dr. Sušnik povedal, da je Prežihov Doberdob avstrofilski roman, ki bi ga ne smeli prevajati brez ustrezne spremne besede ali brez pojasnil pod črto.

Sicer pa je zgodovina sila zanimiva dama, čeprav nekateri z njo opletajo tako kot kakšna kmečka dekla z metlo! Zato še danes ne razumem, kakšen razlog so imeli tisti, ki so ta Prežihov roman poslali med italijanske bralce. Dovolj je, če si ogledate dva muzeja o prvi svetovni vojni. Prvi je na Goriškem gradu in boste videli razliko od drugega, ki je v Kobaridu. Prvi ima svoj – zmagoslavni italijanski pogled na to obdobje, medtem ko v Kobaridu začutite avstrogorsko zgodovino. - Vojne dogodke so vedno prekucavali! – Vem, da sem dr. Legišo tedaj ob koncu pogovora vprašal: "Gospod doktor, kdo je sploh v vojni zmagovalec, ne glede na kateri strani je"? "Kot se vzame"! mi je na kratko odgovoril. Jaz pa: "O, ne. Zmagovalci so tisti, ki so ostali živi, pa ne glede na kateri strani so se borili"! - "Mogoče imate prav". Tako sva končala najin zadnji pogovor.

Vem, da ne samo jaz, ampak še kdo drug ga bo pogrešal. Vsaj včasih, ko nam kaj ni bilo jasno, smo si v pogovoru zastavili vprašanje: "Kaj o tem misli doktor"? Tako smo ga nazivali. Ali: "Kaj pa če bi to vprašali doktorja"? Vedno smo se z njegovimi odgovori, mnenji ali pripombami pomagali in se čutili varne in gotove, saj smo ga spoštljivo upoštevali. Hvala, gospod doktor, da ste nam odpirali oči, pa tudi nudili nasvete. Hvala tudi za vsa tista prijetna kramljanja, ki jih žal ne bo več ...

Ambrož Kodelja

Kratke

V ponedeljek izročitev / 5. Nagrada Nadja Maganja gre v Afriko

Kot smo že poročali, bo v ponedeljek, 3. marca, v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu srečanje ob izročitvi 5. Nagrade Nadja Maganja. Odbor, ki jo podeljuje in ga sestavljajo predstavniki Društva slovenskih izobražencev, Skupnosti sv. Egidija, Slovenske zamejske skavtske organizacije in družine Nadje Maganje Jevnikar, je tokrat sklenil, da nagradi aktivistke projekta DREAM, ki se v desetih afriških državah na zdravstvenem in socialnem področju borijo proti AIDS-u.

Umetniško delo kiparke Zalke Arnšek in denarno nagrado bo prevzela gospa Jane Gondwe iz Malavija. Ponedeljkov večer se bo tokrat začel ob 20. uri.

Na večeru bodo zastopniki odbora predstavili projekt DREAM in nagrajenko, ki je tudi sama obolela za AIDS-om leta 2001, bila deležna pomoči v centru DREAM v kraju Blantyre leta 2006, zdaj pa ga z zdravstvenim osebjem in drugimi aktivistkami sama vodi. Velikokrat je tudi nastopila v Malaviju, Evropi in pri Združenih narodih, da bi poudarila pravico do zdravja in pravice žensk, otrok in revnih prebivalcev Juga sveta. Na sporedu bosta tudi pevska točka skupine gojencev Zavoda združenega sveta iz Devina in krajši dokumentarec o projektu DREAM.

Nagrajena zmagovalca natečaja za priredbo Puntarske

Sejna dvorana devinsko-nabrežinske občine je bila v soboto, 22. februarja, prizorišče podelitve priznanja in nagrade dvema mladima skladateljema, ki sta po mnenju komisije, ki ji je predsedoval profesor glasbene vzgoje na Jadranskem zavodu Združenega sveta Stefano Sacher, napisala najboljši priredbi znane pesmi Puntarska v uglasbitvi Rada Simonitija na besedilo Mileta Klopčiča.

Gre za natečaj, ki ga je na pobudo Občine Devin-Nabrežina razpisal MoPZ Fantje izpod Grmade iz Devina, da bi s tem obeležil 300-letnico velikega tolminsko-primorskega punta, ki je enega svojih tragičnih epilogov imel pred Devinskim gradom.

Po uvodnem pozdravu odbornice za kulturo Marije Brecelj, ki je na kratko opisala ozadje razpisa, je predsednik komisije prof. Sacher povedal, da sta obe priredbi s kompozicijskega vidika zelo zanimivi in ob uporabi različnih kompozicijskih oblik potrjujeta odlično obvladanje kontrapunkta in zborovskega stavka. Izrazil je tudi veselje, da je sploh prišlo do razpisa, in upanje, da bi pesmi kmalu doživeli krstno izvedbo. Namignil je še, da bi bilo zelo vzpodbudno in pomembno, ko bi si devinsko-nabrežinska občina v sodelovanju s krajevnimi zbori omislila redni, letni razpis natečaja za novo zborovsko skladbo, ker bi to lahko pomenilo dragoceno obogatitev zborovske kulture. Glede izvedbe je odbornica Brecljeva povedala, da bodo združeni zbori s Tolminskega, iz Gorice in s Krasa sodelovali pri maši zadušnici za usmrčene puntarje, ki bo v prvih majskih dneh v cerkvi sv. Ignacija v Gorici, in da bi bila mogoče tedaj priložnost, da bi ti dve pesmi izvedli.

Predsednik MoPZ Fantje izpod Grmade Aleš Brecelj je prebral uradno utemeljitev in sklep komisije, da podeli 1. nagrado za priredbo za mešani zbor Andreju Makorju s Škofij in 1. nagrado za priredbo za moški zbor Andražu Slakanu iz Celja, ki živi v Ljubljani. Marko Tavčar pa je za Zvezo cerkvenih pevskih zborov, ki je sodelovala pri pobudi, ob čestitkah nagrajencema predlagal, da bi pesmi izvedla manjša skupina pevcev, ki bi se lažje posvetila študiju skladb, da bi ju lahko zapeli pred ploščo, ki na goriškem Travniku spominja mimoidoče na tragičen konec voditeljev tega zadnjega velikega kmečkega punta.

Znani zborovodja Janko Ban, ki vodi nabrežinski zbor Igo Gruden, je podrobneje razčlenil skladbi in izrazil veselje ob teh dveh stvaritvah, češ da sta mlada dobitnika znala na presenetljiv način obogatiti že ponarodelo melodijo Puntarske. Skladba za mešani zbor je zanimiva bolj v smislu razvijanja melodične misli, ona za moški pa z zanimivimi harmoničnimi izpeljavami.

Skladatelja Makor in Salkan sta ob besedah zahvale vsak po svoje ugotavljala, da so taki priložnostni razpisi ustvarjalno spodbudni in da bi bil odziv na natečaj verjetno večji, ko bi dosegel širši krog učencev glasbenih šol in akademij.

Zadnje srečanje v Tržaški knjigarni

Domovinska pesem ob grenki kavi

Kava, ki jo je upraviteljica Tržaške knjigarne Ilde Košuta ponujala v sredo, 19. februarja, je imela grenak okus. Šlo je namreč za zadnjo tovrstno matinejo, saj bo konec meseca marca trgovina na Frančiškovi ulici, ki je od konca lanskega leta v likvidaciji, prekinila dejavnost. S tem bo obmolknil ključni člen slovenskega življa v Trstu, ki je tudi s simbolnega vidika pričal o prisotnosti drugače govoreče narodnosti v zalivskem mestu.

Usoda je začrtala dokaj ironičen sklep sredinih srečanj, saj je kot gost nastopil slovenski pesnik in novinar Igor Pirkovič, ki je predstavil svojo pesniško zbirko z naslovom Slovenska pesem – Zbirka pesmi o domovini. Vsebina njegovih verzov je vezana na domoljubno tematiko. V njih se zgošča pesnikov etos do matice, ki jo avtor kot pojem povsem ločuje od države. Naša domovina namreč sega preko svojih državnih meja, vse do kraja,

Foto IG

"kjer sta slovenska beseda in pesem", je dejal. Pirkovič je po rodu iz Sežane, kot novinar je sedaj zaposlen v Ljubljani. Nekaj časa je delal tudi v sklopu slovenskega zunanjega ministrstva kot konzul v Bosni in Hercegovini. Kot verzifikator je spesnil veliko pesmi za skladbe narodno-zabavnega kova (avtor je omenil sodelovanje na Števerjanskem festivalu). Zaželel je, da bi del njegovega opusa imel tudi pregledno papirnato obliko. Težko je bilo sicer najti založnika, saj je tovrstna domoljubna tematika danes žal postavljena na stranski tir. Oglasil se je Tomaž Milič iz zamejstva, ki je v ta načrt verjel. V knjigi je zbranih 30 pesmi, kjer ima vsaka svojo zgodbo. "Pesem je bila zlasti v slovenski preteklosti pomemben element pri spodbujevanju narodne zavesti. Prenašala se je iz roda v rod", je spomnil avtor. Tak odnos do narodne tematike se v sedanjih globalizacijskih okoliščinah žal izgublja: zgled klenega odnosa do svojih korenin lahko poiščemo v narodnem čutu, ki so ga nekdanji slovenski izseljenci gojili v daljnih domicilnih državah, v Argentini in Avstraliji. Avtor zbirke ima celo vtis, da se odnos do domovine krha tudi v sedanjem političnem kadru, ki je žal podvžen geostrateškim sunkom, zaradi katerih nastradajo tudi rojaki v sosednjih državah. Navezal se je na dvojezično politiko na slovenski obali in jo označil za "učbeniški primer" negovanja manjšinskih pravic. To je po njegovem mnenju prav, pričakovati pa bi bilo, da bi takega odnosa bili deležni tudi Slovenci v sosednjih državah.

Pirkovičevim besedam je prisluhnil tudi odv. Jože Skerk, ki je pred začetkom srečanja ob kavi delil informativni material, na katerem so bili navedeni prispevki, ki so jih s strani Italije in Slovenije deležne manjšinske ustanove. Škerk je to storil, da bi spodbudil v prisotnih kritično razmišljanje zlasti o krovnih organizacijah, ki kljub visokim dotacijam nista v stanju pomagati ustanovi, kot je Tržaška knjigarna: vodstvi SSO in SKGZ – ki jih Skerk ima za vrhove slovenske kaste – sta si po njegovih seštevkih 'leta 2013 dali nakazati 682.000 tisoč evrov, z nadaljnjo skupno zahtevo, da se privilegirajo birokrati nekaterih (njunih) organizacij, ki imajo potratne sedeže v Trstu in Gorici, in s tem znatno prikrajšala sredstva voluntarizmu in dejavnosti na terenu' - je dodal Skerk v pripisu. Jože Skerk namreč meni, da se gmotne dotacije, ki letno omogočajo manjšinske dejavnosti, slabo upravljajo.

IG

Društvo slovenskih izobražencev

O osebnem, bolečem spominu

Marta Ascoli se je rodila leta 1926 v Trstu, v napol judovski družini. Ko je bila šele sedemnajstletna dijakinja, sta nekega večera dva esesovca vdrla v stanovanje in odvedla celo družino v Rižarno pri Sv. Soboti, edino uničevalno nacistično taborišče v Italiji. Sledili sta ločitev od matere in vožnja z vlakom proti Auschwitzu, potem v Birkenau in Bergen-Belsen, kar je pomenilo sneg, prisilno delo, stradanje, bolezni in mučenje. 15. aprila 1945 je v Bergen-Belsenu dočakala osvoboditev, enako kot Boris Pahor. Po vrnitvi domov je čutila, da ji ljudje ne verjamejo, kaj se je dogajalo v taboriščih, zato se je po dolgih letih razmišljanja odločila, da zapiše svoje spomine zaradi moralnega čuta do tistih, ki niso preživeli, in pa v spomin na svojega očeta, ki so ga ubili v Auschwitzu.

Njena knjiga "Auschwitz e' di tutti" je prvič izšla leta 1998 pri založbi Lint v Trstu, leta 2011 pa jo je izdala vsedržavna italijanska založba Rizzoli v Milanu. Ko je to knjigo prebrala Eva Fičur, jo je podarila prijateljici Magdi Jevnikar in ji dejala, da bi se knjigo splačalo prevesti zaradi avtoričinega zornega kota. Tako je prejšnji ponedeljek Društvo slovenskih izobražencev v sodelovanju z založbo Mladiko predstavilo slovensko različico Auschwitz je tudi tvoj. Večer so izoblikovale urednica Nadia Roncelli, prevajalka Magda Jevnikar, avtoričin sin Davide Puzzolo in zgodovinarka ter tržaška predsednica združenja deportirancev ANED Dunja Nanut.

Avtorica knjige spregovori o taborišču in dogajanju na postojankah smrti na preprost način, ki človeka takoj prevzame, saj je zgodba kljub preprostosti pretresljiva. Prevajalko je knjiga ponesla najprej v Rižarno, saj je drugače, če jo obiščeš za proslavo ali sam, v tišini, nato še v Auschwitz, da bi dojela resnico: "Branje je težko zaradi vsebine, ker podoživljaš grozne trenutke; posrka te vase, a nudi obenem veliko informacij. Avtorica določene stvari kot npr. kanibalizem samo omeni, a ga ne opisuje, da bi branje ne postalo neznosno".

"Marta je bila posebna ženska, naivna študentka, ki pa jo je izkušnja zelo hitro spremenila. Takoj po prihodu domov je nosila obleke brez rokavov, ni je bilo sram in ni prikrivala tetovirane številke", je o avtorici povedala zgodovinarka Dunja Nanut, ki se že dolgo let ukvarja s to tematiko. Spregovorila je o pomenu pričevanj in njihovi vrednosti v času. Pomembno je, da poslušamo tudi glasove teh, ki niso prišli v zgodovino, saj lahko sestavimo sliko obdobja. Kmalu ne bo več zadnjih prič. Ker jih niso hoteli poslušati, so molčali dolga desetletja, nato pa je prevzel nase vso težo Primo Levi, ki je prvi spregovoril o tem. Pomembna prelomnica je nastopila leta 1961, ko se je od 16. aprila do 12. junija na sodišču v Jeruzalemu, na Eichmannovem procesu zvrstilo več kot sto preživelih deportirancev in so to predvajali po televiziji.

Marto Ascoli so prvič poklicali na pričevanje leta 1967, nato leta 1970, leta 1971, 25. februarja 1976 pa je bila priča na procesu, saj je ohranila dva pomembna dokumenta, ki sta veljala za močno dokazno gradivo. V devetdesetih letih začnejo priče govoriti in obiskovati šole, da bi mladino seznanile z grozodejstvi. V Peterlinovi dvorani so ob koncu večera predvajali še dokumentarni film Frauen Konzentrationslager režiserja Marca Coslovicha o Savini Rupel, Aurelii Gregori, Rosi Cantoni, Bianchi Torre in Marti Ascoli v nemških koncentracijskih taboriščih.

Šin

POGOVOR Glasbenica Darja Koter

Za boljše poznavanje slovenske glasbene zgodovine

Glasbena matica je namenila svojim profesorjem štiridelni sklop predavanj o zgodovini slovenske glasbe. Predavateljica je Darja Koter, docentka ljubljanske Akademije za glasbo in avtorica obširne monografije Slovenska glasba 1848-1991, ki je že predavala na sedežu tržaške glasbene šole, zato se je s posebnim veseljem vrnila v že poznano okolje.

Z učitelji tržaške Glasbene matice imam nekaj izjemno zanimivih izkušenj. Že ob našem prvem srečanju v lanskem letu so zelo iskreno poudarjali, da pri poučevanju inštrumentov in drugih glasbenih vsebin pogrešajo temeljna in poglobljena znanja o zgodovini slovenske glasbe. Takšne ugotovitve in priznanja so hvale vredne, saj ni pogosto, da se v učiteljskih sredinah, vsaj na glasbenem področju, tako odkrito ocenjujejo lastna vedenja in znanja. Kot sem seznanjena, je večina učiteljev diplomirala v italijanskem okolju, zato vsaj formalno niso študirali slovenske glasbe. Ker je učni proces sestavljen iz svetovne in slovenske literature, se posamezniki najbrž pogosto srečujejo s problematiko poznavanja skladateljev, skladb in značilnosti slovenske glasbe. Ob tako jasno izraženi želji po dodatnem izobraževanju se vsaj v omenjeni sredini podira teza, da je predmet zgodovina glasbe zgolj del študijskega procesa in ne vseživljenjskega učenja, kot bi bilo pričakovano.

Kako ste porazdelili snov?

Program je nastal v tesnem sodelovanju in skladno s potrebami in pričakovanji učiteljev. Največ zanimanja so pokazali na področju posameznih glasbenih oblik, posebno tistih, ki so tako ali drugače tesno povezane z njihovim vsakdanjim delom. Tako smo se odločili za poglobljeno spoznavanje vokalnih, vokalno-instrumentalnih in instrumentalnih glasbenih oblik, kot so zbori, samospevi, orkestralna dela, na primer simfonije in simfonične pesnitve ter komorna dela za različne inštrumente. Zajela sem vsaj glasbila, ki so povezana z učnim procesom: klavir, violina, kitara, harmonika, flavta. Prav tako sem se osredotočila na različne zasedbe, ki so zanimive za delo z učenci in primerne za javno nastopanje.

Katera so najpogostejša vprašanja ali želje tečajnikov?

Učitelji Glasbene matice radi spregovorijo o svojem delu, ga komentirajo in glasno ugotavljajo, o čem bi si želeli izvedeti več, pa tudi o tem, zakaj jim določeni skladatelji ali njihova dela ne sežejo do srca in se jim ne zdijo primerna za delo z učenci. Veseli me, da je naše delo tako odkrito, saj le tako lahko podajam tisto, kar najbolj potrebujejo.

Na tej strani meje imamo manj priložnosti, da bi se poglabljali v zgodovino slovenske glasbe. So tudi slovenski docenti pretežno bolj podkovani v svetovni glasbeni umetnosti?

Preden sem začela sodelovati z Glasbeno matico, si nisem predstavljala, kakšno je poznavanje zgodovine slovenske glasbe v tukajšnjem strokovnem okolju. Malce sem bila presenečena, da je večina obiskovala italijanske šole, saj se v zadnjih letih na Akademiji za glasbo v Ljubljani srečujem tudi s študenti iz tržaškega

in goriškega okolja. Kot ugotavljam, imajo učitelji Matice dobro izobrazbo, tudi na področju zgodovine, saj se sicer ne bi zavedali njenega pomena in ne bi izrazili potreb po stalnem izobraževanju. Z večjim poznavanjem slovenske literature bo le ta večkrat prisotna na javnih produkcijah, tekmovanjih in drugih prireditvah, s čimer bo tudi širša slovenska skupnost bolje seznanjena z glasbeno zgodovino Slovencev na obeh straneh zdaj že zelo zrahljane meje.

Dodati gre, da je Glasbena matica v sredo, 19. februarja, imela na rojanskem sedežu tudi svojo Prešenovo proslavo, ki je bila izredno pestra in... slovensko obarvana. Gojenci iz razreda klavirja, flavte, klarineta, solopetja in tolkal so namreč izvedli skladbe izključno slovenskih avtorjev. Na programu je bila med drugim skladba Staneta Maliča Na gugalnici, ki je bila prvič izvedena na Glasbeni matici, in skladba mladega Roka Dolenca z naslovom Zima. K prazničnemu vzdušju je obenem prispevala še predaja namenu novega klavirja, ki bo nedvomno povečal didaktično kakovost naše glasbene šole.

PAL

Postojanka v središču Trsta

Slovesno odprtje novih prostorov Kmečke zveze

Kmečka zveza je od petka, 21. februarja, tudi uradno v novih, povsem svojih prostorih v ul. Ghega 2 v Trstu, kamor so se sicer preselili že na začetku letošnjega leta. Kmečka zveza je z uradnim odprtjem svojega novega sedeža v mestu in z organizacijo dvostranskega srečanja med kmetijskim odborništvom dežele Furlanije Julijske krajine in slovenskim kmetijskim ministrstvom potrdila vlogo, ki jo ima na tej mednarodni sceni. V tem smislu je podpredsednik deželne vlade in odbornik za kmetijstvo Bolzonello ugotavljal, da gre za pomemben trenutek, ki bo spodbudil ponovno oživitev dvostranske kmetijske komisije med Slovenijo in deželo Furlanijo Julijsko krajino. Na sestanku so govorili o razvojnih možnostih na ravni kmetijsko-živilskih dejavnosti in gozdarstva, obenem pa je prav Bolzonello napovedal, da bo pred koncem marca v deželnem svetu stekla razprava o novem zakonskem besedilu, ki zadeva gozdarstvo in agroživilski sektor, v tem okviru bodo tudi členi, ki bodo omogočili začetek izvajanja tako imenovanega protokola o prosekarju, saj bodo končno postavili zakonske temelje, da bodo kraški kmetje – vinogradniki lahko začeli nove investicije in nove pristope, ker bodo dosegli olajšave na področju reševanja birokratskih ovir in bo omogočena gradnja potrebnih infrastruktur.

Drugi vidik, ki ga je na seji osvetlil zlasti minister Židan, je okrepitev čezmejnega sodelovanja predvsem ob možnostih, ki jih nudijo evropski projekti. Tako je ugotavljal, da nekatere pobude že dobro delujejo, ker so bile zasnovane na osnovi dosedanjih možnosti, nove perspektive se nudijo ob evropskem kmetijskem paketu za obdobje 2014-2020, tretji okvir možnosti pa se bo odprl z Jadransko-Jonsko pobudo, saj se Slovenija zavzema, da bi imela v gosteh tehnični urad te mednarodne pobude.

Samo odprtje prostora je bil velik praznik za člane, in kot je povedal predsednik Franc Fabec, so se za ta korak odločili v prepričanju, da je pomembno, da ima slovenska ustanova svoj sedež v središču Trsta in tudi tako potrjuje slovensko prisotnost v mestu. Zaradi vse večjih prostorskih potreb ob širokem delovanju so bili novi uradi nujni, v pritličju pa bodo ustvarili trgovinico, v kateri bodo ponujali pridelke članov, in tudi na ta način ustvarili vsaj skromen dohodek ter obenem s ponudbo domačih živilskih dobrot in vina potrjevali delo našega človeka.

Foto Damj@n

Po priložnostnih nagovorih in čestitkah raznih predstavnikov institucij in ustanov, med drugim podpredsednika Italijanske konfederacije kmetov CIA, v katero je vključena tudi Kmečka zveza, je nove prostore blagoslovil msgr. Dušan Jakomin in zaželel, da bi se pri delu zavedali vrednot, ki so bile vedno vodilo našega kmečkega človeka.

Deželno vodstvo Kmečke zveze, ob katerem so bili tudi poslanka Tamara Blažina, deželna svetovalca Igor Gabrovec in Stefano Ukmar, pa se je z ministrom Dejanom Židanom in slovensko delegacijo že zjutraj srečalo na kmetiji Zidarič v Praprotu, kjer so po ogledu kleti med krajšim soočenjem osvetlili težave, s katerimi se ukvarjajo kmetje predvsem zaradi vinkulacij, ki jih predvideva evropska normativa Natura 2000. Neizvajanje doseženih dogovorov s strani državnih in deželnih oblasti kakor tudi drugačne težave birokratskega značaja. Minister se je uvodoma tudi v imenu slovenske vlade zahvalil KZ za hitro pomoč, ki so jo nudili ob nedavni ledeni ujmi, ki je povzročila ogromno škodo, v nadaljevanju pa je opozoril, da je sicer res, da je Natura 2000 lahko velika ovira, obenem pa tudi lahko priložnost, če znajo pristojne oblasti izoblikovati ustrezen upravljalski načrt, ki lahko kmetovalcem omogoča redno in uspešno delovanje. Te vsebine je nato podprl tudi med srečanjem z deželnim odbornikom Bolzonellom.

Odprtje novih prostorov Kmečke zveze je bila torej priložnost za pomembno dvostransko srečanje, ki bo lahko privedlo do pomembnejših oblik sodelovanja na področju primarnega sektorja v tem obmejnem prostoru.

M. T.

Obvestila

Vabimo vas na delavnice molitve in življenja. Uvodno srečanje "učimo se moliti, da se bomo naučili živeti" - delavnica bo potekala po metodi Ignacija Larranaga - bo v četrtek, 27. februarja, ob 20. uri v Finžgarjevem domu na Občinah (Dunajska cesta 35). Info 340 3864889.

YEN - evropsko združenje mladinskih manjšinskih organizacij prihaja na sestanek v Trst. Organizatorji MOSP in Mladi SSK vabijo vse mlade in po srcu mlade manjšince in večince ter vse kulturnike, ki jim je pri srcu vpetost naše manjšine v evropski prostor, da nas obiščete med 26. februarjem in 2. marcem v depandansu Lipa v Bazovici in da se udeležite uradnega odprtja in družabnega večera z našimi evropskimi gosti v četrtek, 27. februarja, ob 18.00 v gostilni v Bazovici. Kontakt: ylctrst@gmail. com, FB - stran TudiMiSmo YEN.

V Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu bo v ponedeljek, 3. marca, srečanje ob izročitvi 5. Nagrade Nadja Maganja. V imenu aktivistk projekta DREAM, ki se v Afriki na zdravstvenem in socialnem področju borijo proti AIDS-u, jo bo prevzela Jane Gondwe iz Malavija. Ponedeljkov večer se bo tokrat začel ob 20. uri.

Potovanje z Novim glasom v Maroko bo od 21. do 28. maja 2014; odhod z letališča v Ronkah. Za vpisovanje in informacije: uprava Novega glasa v Gorici, tel. 0481 533177, uredništvo v Trstu, tel. 040 365473, g. Jože Markuža tel. 040 229166. Kdor želi prejeti program po elektronski pošti, naj sporoči na naslov: mohorjeva@gmail. com ali uprava@noviglas. eu

Poštena gospa nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij 00385 2386744.

Nudim pomoč pri učenju in pisanju domačih nalog dijakom nižjih in višjih srednjih šol v Trstu in okolici. Tel 345 9264496.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje Jadranka Sedmak 10 evrov.

ROJAN Proslava ob dnevu slovenske kulture

Pozitivno vzdušje je treba izkoristiti!

"Prešernove proslave so po naših društvih in v celotni skupnosti postale tradicionalen del naše prosvete, neke vrste krona kulturne dejavnosti, to se pravi na tistem delu našega javnega življenja, ki nam ga nihče ne more pobrati niti ne iznakaziti, če tega ne delamo sami".

Omenjeni citat pripada predsedniku DSI Sergiju Pahorju, ki je na proslavi Dneva slovenske kulture v Rojanu, 16. februarja letos, imel častni govor. Njegovo razmišljanje na odru Marijinega doma se je dejansko začelo prav tako in v njem se dejansko zgošča poslanstvo slehernе Prešernove proslave v zamejstvu.

"Za nas so Prešernove proslave znak naše sedanje prisotnosti in pripadnosti, dokaz zvestobe zgodovinski preteklosti in dejanje zaupanja v prihodnost, ki se marsikomu večkrat kaže v negativni perspektivi", je med drugim še dejal Pahor na kulturnem popoldnevu, ki je občinstvu ponudil zlasti glasbeno-pevsko kuliso. Poseben uspeh sta doživeli sedemletna violinistka Alida Shahrazad Igbarija in flavtistka Valentina Jogan: obe glasbenici, gojenki Glasbene matice, je spremljala pianistka Claude Sedmak. Na odru so se nato predstavili pevci MePZ Jacobus Gallus pod vodstvom Marka Sancina. Zbor je ob tej priložnosti izvedel program, ki so ga sestavljale pesmi slovenskih avtorjev.

Prireditelji so Sergija Pahorja povabili, da bi prisotnim ob osrednjem slovenskem kulturnem prazniku podal nekaj spodbudnih misli. Resnici na ljubo je Pahor svoje razmišljanje začel s trpkim pogledom na sedanji številčni položaj slovenske manjšine v mestu. Govornik je postregel z zgovornim podatkom, po katerem je pred stoletjem okrog 500 otrok obiskovalo slovensko šolo prav v Rojanu: danes slovenske šole v tem mestnem predelu ni več. Upad Slovencev v Trstu ni samo posledica fašizma, ampak tudi neprijaznega odnosa italijanske države in njenih institucij do vsega, kar je bilo slovenskega v Trstu in na celotnem ozemlju, kjer živimo Slovenci. Ta odnos je trajal veliko dlje v času kot fašizem in povzročil je tiho asimilacijo in nezadržen osip. "Pravice smo začeli pridobivati po kapljicah", je dejal Pahor, ki pa vendarle meni, da se je v zadnjem desetletju ali malo več začelo stanje nekako popravljati tudi na ravni zakonodaje in dejanske normalizacije odnosov med večino in manjšino – je bil mnenja Pahor, ki je nato občinstvo povabil v srčiko svojega razmišljanja.

Kljub včasih bolj ali manj solidni finančni podlagi v naši narodni skupnosti peša samopomoč. "V preteklosti nas je bilo resda več, toda takrat smo znali postaviti na noge s samoprispevkom in prostovoljnim delom marsikatero strukturo in dejavnost, to je danes uplahnilo, kakor da bi nas relativna zadostnost javnih sredstev uspavala". In vendar ima zbiranje

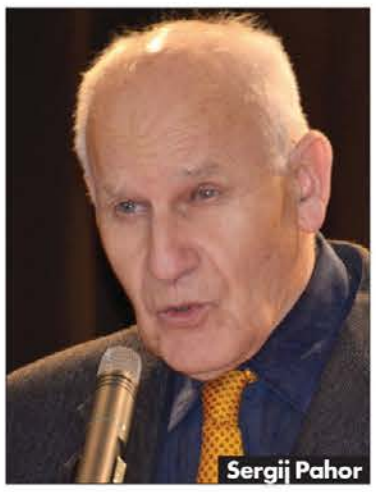
Sergij Pahor

sredstev po načelu solidarnosti in prostovoljnosti velik pomen za skupnost na prosvetnem, kulturnem, verskem in tudi športnem področju. Pahor je v nadaljevanju razmišljal tudi o nekaterih etničnih premikih, ki navsezadnje bogatijo manjšino: "Zgodilo se je, da mešani zakoni ne pomenijo več čisto izgubo za manjšino, ampak, da postajajo bistven element za preživetje naše šole". V zadnjih letih smo namreč zaradi skupka pozitivnih, otipljivih dejstev priča skorajšnji normalizaciji v gledanju večinskega naroda na manjšino: med pozitivnimi dejavniki, ki so spodbudili odpravljenje pregrad, je govornik omenil fenomen Boris Pahor, doprinos Alojza Rebule, trženje domačih vinskih in raznolikih proizvodov, kakovost naše slovenske šole, predvsem pa osamosvojitev in demokratizacijo naše matične domovine. To pozitivno vzdušje moramo izkoristiti, "da bomo od vsega tega čim več iztržili vse do priznanja popolne enakovrednosti".

IG

"Človeka svoje bližine nosimo v srcu, samo v srcu."

Prezgodaj nas je zapustila naša edinstvena mama in nona

MARJANA PREPELUH LAPORNIK

Ni besed, ki bi lahko izpovedale našo veliko ljubezen in iskreno hvaležnost za vse, kar nam je dala. Njen zgled živi in zori v nas. Globoko užaloščeni hčerki Barbara z Miranom in Maja z Zorkotom ter njeni ljubljeni Benjamin, Veronika in Andrej.

Na njeno željo javljamo vest po pogrebu na ljubljanskih Žalah.

Spominska sveta maša bo v petek, 28. februarja 2014, ob 18.00 v cerkvi sv. Jerneja na Občinah.

Trst, Ljubljana, 26. februarja 2014

V duhu srednjeevropske preteklosti

Razstava 140 let pošte v Dolini

Na tržaški glavni pošti bo do 15. marca na ogled razstava ob 140-letnici dolinskega poštnega urada, ki ima pomenljiv trijezični naslov "K. u. K Postamt – C. K. Poštni urad Dolina bei Triest – Pri Trstu, Ufficio postale San Dorligo della Valle DOLINA 140 Anni – Let – Jahre 1873 – 2013". Uradno podobo razstave krasita poštna kočija in trobenta iz avstrijskih časov, saj je urad odprla avstro-ogrska oblast in le-ta je do konca prve svetovne vojne posloval v vseh treh krajevnih jezikih: v nemščini, slovenščini in italijanščini...

Zgodovinsko razstavo je postavila Kulturna ustanova Josip Pangerc v sodelovanju z Rodbinskim arhivom Pangerc in družbo Poste Italiane spa v pritličnih prostorih Poštnega in telegrafskega muzeja Srednje Evrope v Trstu. Kustosa razstave sta Marko Manin iz Milj, ki izhaja iz znane dolinske družine Pangerc, in kustosinja muzeja Chiara Simon. Mladi uveljavljeni harmonikar je pravnuk dolinskega gospodarstvenika, glasbenika in javnopolitičnega delavca Josipa Pangerca, župana, deželnega svetnika in državnega poslanca, ki ima velike zasluge za narodnoprosvetni in gospodarski ter šolski razcvet tržaško-istrskega območja. Vodenje poštnega urada je bilo za pet generacij dodeljeno družini Pangerc, tako pod avstrijskim cesarstvom, kraljevino Italije in italijansko republiko, od leta 1873 vse do 1953. Kot je bilo do podržavljenja poštne službe v veljavi, so zlasti okoliške urade osrednje poštne oblasti dajale v koncesijo zasebnikom.

V družinski zapuščini je Manin odkril dokumente, uradniško opremo, poslovne obrazce in registre, ožigosana pisma, dopise idr. filatelistično gradivo, hranilne skrinje, postiljonske zefe, konjsko uzdje in druge dragocene eksponate, ki sestavljajo fond omenjenega arhiva. Na ogled so tudi eksponati v lasti poštnega muzeja in etnografski spomeniki, narodne noše in poročna bala Uršule Pangerc, sestre Josipa Pangerca, veleposestnice in prve poštne ekspedientke v Dolini. Zanimiva je listina, ki priča o začasni nastanitvi tržaškega nadškofa v dolinski župniji.

Zgodovinska razstava Dolina 140 let pošte se lepo uokvirja v stalno zbirko tržaškega srednjeevropskega poštnega muzeja, ki od 1997 predstavlja skupno streho pomnikov in pričevalcev o razvoju tega bistvenega komunikacijskega področja iz šestih držav: Avstrije, Hrvaške, Madžarske, Slovenije, Švice in Italije. Ni naključje, da so za lokacijo muzeja izbrali tržaško poštno palačo, ki je bila dograjena med leti 1890 in 1894 po načrtu dunajskega arhitekta Friedricha Setza. Ta je pripravil načrte še za številne druge pomembne poštne sedeže po cesarstvu: npr. na Dunaju, v Gradcu, Krakovu, Leopoliju, Trentu, Bocnu, Mariboru, Pilsnu, Ljubljani, Pragi. Tržaška palača velja za eno od njegovih najbolj uspelih. Na voljo so originalni predmeti in stare fotografije, poštni zemljevidi, redke znamke in žigi, telegrafski stroji, tradicionalni poštni urad in vojni premični urad ter tudi oddelek, ki beleži razvoj telefonije, do prvih prenosnih telefonov iz 80. in 90. let prejšnjega stoletja. Razstava je na ogled, ko je muzej odprt: od ponedeljka do sobote, od 9. do 13. ure in ob četrtkih tudi popoldne od 15. do 18. ure. Predvideno je, da bo trijezična razstava o pošti gostovala tudi v Ljubljani, kar je lepo priznanje za podvig podjetnega raziskovalca Marka Manina, ki obiskuje tržaški konservatorij Tartini in je tudi član upravnega odbora te šole. Več informacij o razstavi in Rodbinskem arhivu Josip Pangerc se dobi na spletu (na spletni strani KU Pangerc je tudi fotografija Marka Manina s princem, nadvojvodo Karlom II. Habsburškim – Lotarinškim in predsednikom slovenskega panevropskega gibanja mag. Larisom Gajserjem).

Davorin Devetak

Kultura brez meja v Brdih

S plodnimi stiki do boljšega čezmejnega sodelovanja

"Zljubeznijo se lahko premagajo vse težave", takega mnenja je gospa Marica Rožič, bistra in še čila števerjanska stoletnica, ki je v svojem dolgem življenju doživela marsikaj hudega, a s trdoživostjo in z optimizmom dočakala visok življenjski mejnik. Prav ona je bila med sogovorniki prijazne in govorno spretne Mairim Cheber, ki je v slogu "talk showa" sproščeno vodila pogovore med družbenokulturnimi delavci, vinarji, šolniki, župani ... na drugi izvedbi prireditve *Kultura brez meja.* Lani jo je pet obmejnih občin, Brda v Sloveniji, Števerjan, Krmin, Gorica in Dolenje na italijanski strani, priredilo na Dobrovem, letos pa jo je v lepe in velike prostore svoje kleti sprejela kmetija Gradisc'iutta, za kar se je števerjanski občinski odbornik Marjan Drufovka iskreno zahvalil gostitelju Robertu Prinčiču in družini, kot seveda tudi vsem nastopajočim in sponzorjem za vloženi trud in podporo. Po lepo uspeli lanskoletni izkušnji so režijo večera, ki je potekal zelo naravno v slovenskem in italijanskem jeziku (diaprojekcije so prinašale besedilo s prevodi in imena gostov), spet zaupali mladi Jasmin Kovic, predani gledališki ustvarjalki, ki ji zamisli za uresničitev takih prireditev res ne manjka. Tudi letos je presenetila z izvirno zasnovanim programom in scensko postavitvijo celote. Takih "intervjujev v živo" res nismo vajeni. Na televizijskih zaslonih so že vsakodnevna praksa, na odru pa ne. Z zvestimi tehničnimi sodelavci si je domislila tudi scensko ozadje: za prosojnim zaslonom so se osvetljeni od tople rdečkaste luči zvrstili pevski zbori MePZ F. B. Sedej iz Števerjana, ki je pod vodstvom Aleksandre Pertot zapel Oj Števerjan, na besedilo Ljubke Šorli, MePZ R. Simoniti z Dobrovega (zborovodja Patrick Quaggiato), MePZ Coral di Lucinis (Marco Fontanot), MePZ M. Špacapan iz Podgore (Peter Pirih), MoPZ Ludvik Zorzut iz Medane (Radovan Kokošar), Briške žene in dekleta pa še Skupni Godalni orkester gojencev glasbenih šol SCGV E. Komel in Pro Musica Dobrovo (dirigent Fabio Devetak) ter mezzosopranistka Martina Kocina, ki je ob klavirski spremljavi Neve Klanjšček zapela Preveč je sreče. V sugestivnem uvodnem delu sta se pred prosojno "tančico" zaslišali italijanska in slovenska himna v izvedbi baritonista Nikolaja Pintarja in Rossane Volk ob spremljavi Pihalnega orkestra Brda pod taktirko Boštjana Vendramina in ob lahkotnih plesnih korakih Mirjam Špacapan. Lepo odrsko sliko so ustvarjale prelivajoče se barve luči. Ob koncu pa so pevci nastopajočih zborov združili moči in vzneseno zapeli Odo radosti, ki je kot trdno upanje v Evropo zazvenela ob mogočni spremljavi Pihalnega orkestra Brda pod vodstvom Boštjana Vendramina. V ospredju sta sklepno odrsko sliko imenitno dopolnjevala v blagem ritmu slowa plesalca Monika Zajšek, katere plesne veščine dobro poznamo, in Nikolaj Pintar, ki je tako pokazal še eno svojo skrito vrlino. Ti ubrani in smiselno izbrani glasbeni trenutki so povezovali pogovore, ki naj bi razkrili, kako se je spremenilo življenje v Brdih, odkar so 21. decembra 2007 "podrli" meje in ob doživetem praznovanju odstranili zapornice. Ali so končno padle meje tudi v "glavah"? Kakšno je družbenokulturno, šolsko, gospodarsko in politično povezovanje obmejnih krajev v Brdih? Kakšna je promocija Brd, briške kapljice, pa tudi naravnih lepot na tej s trtami posejani gričevnati pokrajini, ki je le malce oddaljena od morja in od večjih mest Trsta in Ljubljane in se zanjo zanimajo tudi obiskovalci iz ZDA, Avstralije, Anglije ... , pač z "vseh koncev sveta". Mestoma v šegavem tonu, ki se je občasno pojavljal v vprašanjih, se je Mairim Cheber najprej pogovorila o Števerjanskem vestniku in Briškem časniku z urednikoma Damjanom Klanjščkom in Lucijo Prinčič Terpin. Poslušalci so izvedeli, da obe glasili obravnavata podobne krajevne teme, da izhajata ob prostovoljnem delu štirikrat na leto in da lista dobivajo krajani brezplačno. Eden izhaja v 530 izvodih, ki romajo tudi v ZDA, Avstralijo, Avstrijo, Anglijo, drugi pa v 2750 izvodih. Na tihem si marsikdo želi, da bi prišlo do ustanovitve skupnega glasila.

O vinu, ki je glavni gospodarski dohodek Brd, pa tudi o dveh "blagovnih znamkah" Brda in Collio se je Chebrova pogovarjala z Robertom Prinčičem, predsednikom Konzorcija Collio, Matjažem Četrtičem, vinarjem iz Brd, Luigijem Soinijem, direktorjem Krminske zadružne kleti, in Iztokom Mikulinom, vodjo kleti Vinska klet Goriška Brda z Dobrovega. Na vprašanje, kako je s turizmom v Brdih in kaj bi bilo treba storiti, da bi izboljšali ponudbo, so odgovarjali Joško Sirk, gostinec, lastnik turističnega centra La Subida, Sebastjan Mavrič, briški podjetnik, upravitelj Hiše Mavrica v turističnem sklopu Belica, Vesna Valentinčič, podjetnica in lastnica hotela San Martin, Ariana Suhadolnik, direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Občine Brda. Na vprašanje, zakaj SCGV E. Komel ima podružnice tudi v manjših krajih, je odgovorila Alessandra Schettino, ravnateljica Centra Komel, rekoč, da je tudi glasba s svojo univerzalno govorico potrebna za posredovanje ljubezni do domačih krajev in pomaga mladim pri vraščanju vanje. Od prisotnih županov sta se po "žrebu" znašla na odru Franc Mužič, župan Občine Brda, in Luciano Patat, župan občine Krmin. O izobraževanju so se pogovarjali Tullio Donda, profesor na nižji srednji šoli G. Pascoli v Krminu, Vesna Filej, ravnateljica OŠ Dobrovo, Tanja Colja, avtorica knjige Porajajoča se pismenost v dvojezičnem okolju, David Buzzinelli, oče učenke na OŠ Zorzut v Bračanu. Kako pa je z razvojem Brd na splošno, so vsak svoje mnenje z različnih zornih kotov povedali Stefano Cosma, časnikar, publicist, vsestranski poznavalec Brd, Andrej Markočič, direktor uprave Občine Brda, Mara Černic, podpredsednica Pokrajine Gorica, Sandra Turco, predsednica krajevne sekcije združenja Coldiretti iz Dolenj. Vsak izmed teh sklopov pogovorov bi zaradi večkrat izzivalnih vprašanj in zanimivih, utemeljenih odgovorov bil vreden poglobljene pozornosti, kar je sicer nemogoče v omejenem prostoru članka. Iz vsega izrečenega pa lahko povzamemo, da določena sodelovanja med obmejnimi briškimi kraji obstajajo, a morali bi se še bolj okrepiti, ker so v medsebojnem poznavanju še vrzeli, tudi zato ker vsak pač najraje "promovira" svoj delček zemlje in vse, kar je na njej zanimivega, vključno z vinom seveda, pa tudi ostalimi pridelki. Politika, kot je iskreno povedala Černičeva, v povezovalnem pogledu caplja za kulturo, ki vsekakor bolj združuje ljudi, kar je še enkrat dokazala množica udeležencev te svojevrstno zamišljene "maratonske", dveurne prireditve – če seštejemo gledalce in ustvarjalce večera je bilo gotovo skupaj kakih petsto ljudi; med njimi so bili tudi Igor Gabrovec, podpredsednik Dežele FJK, Drago Štoka, deželni predsednik SSO, Franka Padovan, števerjanska županja, goriška občinska svetnica SSk Marilka Koršič, dr. Karel Bonutti –. Tudi letošnja, druga izvedba tega večera potrjuje, da bi se tukajšnji prebivalci radi bolje spoznali – dialog ima svojo moč! - in si s tem bili lahko vzajemno v pomoč z nasveti, izkušnjami in tvornejšim sodelovanjem. To pa gre tudi v splošno korist sožitja, kar je res zelo pomembno. Kramljanje med udeleženci večera se je prijateljsko nadaljevalo ob lepo založenih mizah in zlati ter rdeči briški kapljici, ki so jo ponudili briški vinarji in kletarji. Med tem so si obiskovalci lahko ogledali tudi razstavo fotografskih del članov Fotokluba Skupine 75 in slikarskih izdelkov članov društva likovnih ustvarjalcev Dablo z Dobrovega, ki deluje devet let in šteje kakih trideset ljubiteljskih slikarjev. V začetku je bil njihov mentor Franc Golob, sedaj pa akademski slikar, kolorist Bojan Bensa, ki je tudi spregovoril na odprtju in med drugim poudaril, da je "kultura srž bivanja". Ob napovedovalcih Andreji Benedetič in Renzu Turusu je o fotografskih delih Skupine 75, ki se je porodila v Sovodnjah ob Soči v letih 70, ko je Milenko Pegan uvedel mlade fotografe v to umetnost, nekaj tehtnih besed izrekla umetnostna kritičarka Katarina Brešan *(na sliki)* . Dejala je tudi, da se Fotoklub Skupina 75 "predstavlja z izborom raznolikih vsebinsko, estetsko in tehnično dovršenih del, kar kaže na bogato ustvarjalnost njegovih članov. Fotografije so izdelane v različnih analognih in digitalnih tehnikah ter nam pripovedujejo vrsto zanimivih zgodb iz življenja, ki nas obdaja, posegajo pa tudi v svet domišljije, nerealnega, imaginarnega. (...) Luč, ki je bistven element v fotografiji, je na razstavljenih delih ujeta v različnih situacijah. (...) Vsakič ustvarja točno določeno vzdušje".

Zelo prisrčen in ljubek uvod v odprtje razstave je bil nastop šestih rosno mladih harfistk Ansambla harf Slovenskega kulturnega centra Emil Komel iz Gorice pod vodstvom prof. Tatiane Donis *(na sliki)* .

V sklopu prireditve Kultura brez meja so isti dan na sedežu Fotokluba Skupina 75 na Bukovju v Števerjanu odprli razstavo del Vasje Lebana pod naslovom Črnine. Na ogled bo do 6. marca 2014.

Ob koncu naj bralcem zastavimo vprašanje, ki ga je Mairim Cheber postavila vsem poslušalcem: Kje bi vi začeli pri izboljšanju interpretacije skupnega prostora?

Iva Koršič

Dan kulture na šoli Abram

V družbi slikarjev Roberta in Davida Faganela

V petek, 14. februarja, prav na Valentinovo, smo na naši šoli imeli v gosteh slikarja Roberta in Davida Faganela, ki sta tudi nono in očka našega součenca Maxija. Najprej je spregovoril nono Faganel. Povedal nam je, da je prepotoval veliko sveta, videl je veliko lepih krajev, še rad potuje, vedno pa se je rad vračal in vrača domov, saj mu je doma najlepše. Povsod je opazoval naravo in jo slikal. Lepšega, kot je Kras v jeseni, pa še ni videl. Razložil nam je slikanje s tehniko akvarel, ki je najtežja in najbolj zahtevna, tudi zato, ker izdelka ne moremo popravljati. Namočil je čopiče v vodo in barvo in se lotil dela. Radovedno smo ga opazovali. Izpod njegovih prstov je kmalu zažarel Kras v vsej svoji jesenski lepoti in takoj za njim bogati briški vinogradi. Obe sliki je umetnik podaril naši šoli.

David Faganel nam je spregovoril o pomenu kulture, umetnosti, predstavil nam je razne tehnike slikanja, slikanje z akrilnimi barvami smo lahko tudi sami občudovali, saj nam je prav s temi barvami poslikal naravo v jesenskih odtenkih. Razkril nam je trik s soljo in sladkorjem, a vam ga ne bomo izdali, po tiho nam je namreč povedal, da je to čarovnija mnogih umetnikov. Spregovoril je o barvah, o mešanju le-teh, povedal nam je, da v naravi ni najti ne črne in ne bele barve kot take, obe imata še odtenke. (Mi pa nismo dobro razumeli, kako to gre, saj je zvonček bel, sneg pa tudi). Predstavil nam je razne slikarje, marsikaj lepega in zanimivega povedal o njihovem življenju in njihovih delih. Tudi mi učenci smo se pomerili v slikanju. Bili smo uspešni, nastalo je veliko novih umetnin, ki smo jih ponosno razstavili po učilnici. Tudi Faganel očka nam je daroval sliko, ki je nastala prav v šoli ob tej priložnosti.

Vsi smo bili veseli, in preden smo se razšli, smo se še fotografirali.

Učenci 3. in 5. r. OŠ Josipa Abrama

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (39)

Mariza Perat

"Roža Skrivnostna" v Krminu

Zatrtje Ustanove krščanskega nauka je zelo prizadelo prebivalstvo v Krminu in okolici, saj so njene redovnice bile skromne, ustrežljive, vedno pripravljene pomagati ljudstvu v stiskah in potrebah. S praktično krščansko vzgojo in poukom deklic so opravljale nadvse pomembno poslanstvo, saj so te deklice kot bodoče žene in matere imele odločilen vpliv pri vzgoji svojih otrok in torej pri vzgoji mladega naraščaja, od katerega sta odvisna prihodnost in obstoj vsake skupnosti.

Ustanova je bila zelo cenjena tudi pri najvišjih osebnostih, tako pri papežu Benediktu XIII., ki je odobril pravila nove Družbe, kot tudi pri zadnjem oglejskem patriarhu Danijelu Delfinu, ki je želel, da bi podobna Ustanova zaživela tudi v Vidmu. Ustanovi sta bila zelo naklonjena cesar Karel VI. in njegova hči cesarica Marija Terezija. Prednica Uršula De Grotta se je zaradi svoje Ustanove trikrat odpravila na cesarski dvor, kar je v tistih časih bilo vse prej kot lahko. Odšla pa je tudi v Rim k sv. očetu, da bi dosegla potrditev Družbe.

Kronanje "Rože Skrivnostne". V ozadju je viden škof Alojzij Fogar

Naj še omenim, da je samostan v Romansu v veliko žalost tamkajšnjih prebivalcev leta 1775 ukinil goriški nadškof Rudolf Edling, in sicer zaradi premajhnega števila redovnic. Te so se nato preselile v Krmin.

Leta 1866 so, kot že omenjeno, na prošnjo župnika Antona Marocca iz Vidma prišle v Krmin sestre kongregacije Božje Previdnosti. Naslednje leto jim je cesar Franc Jožef I. poveril v oskrbo cerkev sv. Katarine s čudodelnim kipom. Sestre so se, tako kot poprej sestre krščanskega nauka, posvetile vzgoji in pouku revnih deklic.

Leta 1898 je gospa Natalina Boschi Tomadoni darovala za kip "Rože Skrivnostne" zlato vrtnico z dragocenim draguljem.

Dne 20. septembra 1931 je bilo v stolnici v Krminu slovesno kronanje "Rože Skrivnostne". Pred tem je goriški knezonadškof Frančišek B. Sedej ob asistenci tržaškega škofa Alojzija Fogarja in poreškega škofa Pederzollija daroval slovesno sveto mašo. Po opravljenem bogoslužju je nadškof v spremstvu kanonika msgr. Verba iz Pulja in katehista duhovnika Barliccija iz Ronk ter v prisotnosti velikanske množice ljudstva, ki je obredu z ganjenostjo in pobožnostjo sledilo, z zlatima kronama okronal Jezuščka in Marijo. V obeh je bil vdelan ametist, ki ga je daroval beneški patriarh Jožef Sarto, poznejši papež Pij X., ko je leta 1899 obiskal svetišče "Rože Skrivnostne". Po kronanju se je iz stolnice do svetišča "Rože Skrivnostne" vila procesija, ki se je pa nadškof zaradi bolehnosti ni udeležil.

Kroni, ki ju danes vidimo pri "Roži Skrivnostni", nista isti. Čudodelni kip stoji danes v svetišču na glavnem oltarju.

Naj ob sklepu povem še nekaj besed o jezuitu p. Rossiju.

Bil je kaplan pri cerkvi sv. Katarine in spovednik redovnic kongregacije Božje Previdnosti. V sporazumu s krajevnim župnikom Antonom Maroccom je sklenil, da bo raziskal zgodovino redovnih skupnosti, ki so delovale v Krminu. Glede Ustanove sester krščanskega nauka je p. Rossi največ podatkov prejel od p. Scrosoppija. Temu je namreč duhovnik Ferdinand Blasig, arhivar videmske nadškofije, izročil številne in dragocene podatke, ki so omenjenemu jezuitu pripomogli, da je napisal zgodovino Ustanove. Zaradi velikih zaslug, ki jih je omenjena Ustanova imela za Krmin, se je v glavnem omejil na zgodovino le-te.

Frančišek B. Sedej

Danes te Ustanove ni več, ima pa vsekakor zaslugo, da so njeno delo nadaljevale sestre Božje Previdnosti.

V našem času imajo v samostanu omenjenih sester prostor ostarele in bolne sestre, ki so tu zbrane iz vse države. Svetišče "Rože Skrivnostne" pa ostaja priljubljen romarski kraj, kjer se v zbranosti in tišini srce umiri in lažje dvigne k Stvarniku.

Viri: *Podatki Sester Božje Previdnosti v Gorici, Krminu in Vidmu*

Giuseppe Rossi S. J.: "Memoria storica della prodigiosa statua di MARIA SS. "ROSA MISTICA", venerata nel suo santuario annesso al convento delle R. R. Suore Delle Provvidenza in Cormons, I. izdaja 1882, II. izdaja 1931.

/ dalje

Proslavljanje 2000-letnice naselja Emone, predhodnice Ljubljane

Podpora evru in evropski povezavi nad povprečjem članic

V Sloveniji ima politično dogajanje zdaj poglavitni cilj, da na volitvah v evropski parlament 25. maja in na lokalnih volitvah jeseni ugotovi moč, vpliv in prestiž posameznih strank, tudi tistih novih, pri volivcih in nasploh v javnosti. V obstoječem ozračju in razmerah pa delujejo še sile, okolja in vplivne osebnosti na območjih levice in očitno tudi desnice, pa mediji z jasno ideološko in politično opredelitvijo, med katerimi sta tudi nacionalna TV in največja komercialna TV postaja v Sloveniji, ki si prizadevajo za izločitev Janeza Janše in ljudi iz njegovega kroga iz politike in javnega življenja.

Tudi pri nas dobršen del politike in javnih občil prepričuje javnost, da je za krizo, ki ji ni videti konca, najbolj kriva EU, češ da upošteva in skrbi le za interese in prevlado kapitala, prek ideologije liberalizma, ki jo izvajajajo velike in najbolj vplivne članice povezave, med katerimi v Sloveniji najbolj pogosto omenjajo Nemčijo. Toda take trditve se postopno razblinjajo, saj so vse države članice EU, razen Cipra in Slovenije, tudi s pomočjo oziroma finančnim prispevkom povezave premagale krizo in sedaj že dosegajo gospodarsko rast. Slovenija je zato pretežno sama kriva za krizo, torej tudi za zadolževanje in kruto resnico, da bomo morali sedanji zelo visok državni dolg tujim upnikom odplačevati še naslednjih dvajset let. V okviru takih in podobnih razglabljanj, dejstev in strankarskih polemik potekajo priprave na volitve v evropski parlament.

V Sloveniji je zaupanje v vrednote in ustanove evropske povezave sicer še zmeraj večje kot v lastne organe in institucije. Pri nas smo npr. drugi največji podporniki evra med vsemi državami članicami in tudi podpora EU je v Sloveniji večja od povprečja držav članic. Majske volitve v evropski parlament bodo zaradi sedanjih političnih razmer v Evropi in drugod na svetu, in mnogih drugih razlogov, zagotovo velikega pomena. Kriza, ki se je sicer pretežno že umirila, je na svojem vrhu v državah članicah, tudi v Sloveniji, povzročila porast evrokritike, populizma in demagogije. Nekateri napovedujejo, da bi v novo sestavo evropskega parlamenta morda od 20 do 30 odstotkov poslancev lahko bilo izvoljenih iz sicer raznorodnih političnih prepričanj, katerih skupno izhodišče pa bi bilo nasprotovanje evropski povezavi. Čim nižja bo volilna udeležba – na zadnjih evropskih volitvah je v Sloveniji znašala samo 28% upravičencev - tem večja bo verjetnost uspeha omenjene protievropske skupine poslancev.

Anton Krkovič

Za privrženost in glasovanje v korist EU se je odločno in prepričljivo zavzel tudi predsednik slovenske države Borut Pahor. V predavanju visokim častnikom slovenske vojske v Mariboru je opozoril, "da je v našem nacionalnem interesu, da po svojih najboljših močeh prispevamo k temu, da Evropska unija živi dalje. Če lahko v prihodnosti zaradi združevanja predvidevamo razvoj EU več hitrosti, je pomembno, da Slovenija ohrani položaj v Evropi prve hitrosti".

Političnim strankam je glede volitev v evropski parlament skupno le to, da bodo ponudile veliko število kandidatov za evropske poslance. Izvoljenih pa jih bo lahko samo osem. Demokratična stranka dela, Iniciativa za demokratični socializem in Stranka za trajnostni razvoj Slovenije so napovedale skupen nastop na volitvah, pod imenom Združena levica. Zavzemajo se za alternativo liberalni ureditvi Evrope, ki naj jo zamenja socialistična ureditev. Stranka Solidarnost bo na evropskih volitvah najbrž nastopila samostojno, med njenimi kandidati za evropske poslance pa naj bi bila tudi nekdanji minister za zdravje dr. Dušan Keber in prof. dr. Jože Pirjevec, zgodovinar iz Trsta. Za evropskega poslanca naj bi ponovno kandidiral tudi Jelko Kacin, tudi tokrat na listi LDS. Med novimi-starimi kandidati bo domnevno tudi Ivo Vajgl, ki se poteguje za mesto na kandidatni listi stranke DESUS in Zveze društev upokojencev Slovenije. S samostojno listo se na politični oder vrača Slovenska nacionalna stranka. Nosilec kandidatne liste te stranke za volitve v evropski parlament bo njen predsednik Zmago Jelinčič.

V labirintu sprotnih dogodkov pa dogajanje v Sloveniji ponovno vzburja znani primer Patria, v katerem je osrednja osebnost Janez Janša. Višje sodišče v Ljubljani bo 19. marca na zahtevo tožilstva in obrambe javno obravnavalo pritožbo trojice, obsojene 5. maja lani pred ljubljanskim okrajnim sodiščem. Na prvi stopnji so bili obsojeni Janez Janša na dve leti zapora, prokurist podjetja Rotis Ivan Črnkovič in brigadir Anton Krkovič pa vsak na 22 mesecev zapora. Zlasti pravni izvedenci se sprašujejo, ali bosta na odločitev višjega sodišča kakor koli vplivali obsodilna sodba v zadevi Patria, izrečena v Avstriji, in oprostilna sodba, izrečena na Finskem. Celotno zadevo je ocenil tudi odvetnik Aleksander Čeferin v intervjuju, objavljenem v informativnem tedniku Reporter. Po njegovem mnenju "bi bilo povsem nelogično, če bi po oprostilni sodbi finskega sodišča v zadevi Patria slovensko višje sodišče potrdilo obsodilno sodbo za Janeza Janšo in soobsojenca. Imamo namreč zelo zanimivo situacijo, saj je finsko sodišče ugotovilo, da domnevni podkupovalci niso podkupovali, slovensko sodišče pa je ugotovilo, so podkupljenci sprejeli obljubo podkupnine od nekoga, ki te obljube po mnenju finskega sodišča ni dal. Vsi dežurni pravni teoretiki, ki so ves čas govorili, da je Finska vzor za transparentnost in vzor boja proti korupciji, so sedaj tiho. Nihče se ne oglasi. Oglasil pa se je zunanji minister Karl Erjavec z izjavo, "da upa, da je finsko sodišče nepristransko. Zame je pomembno: pravo in človekove pravice se ne delijo na levo in desno, ampak veljajo za vse enako".

Dobrodošli v rimski Ljubljani, vabljeni v Emono! je naslov članka o proslavljanju dvatisočletnice naselbine Emone, predhodnice Ljubljane. Gre za začetek mestne poselitve in razvoja. V vitrini Narodnega muzeja Slovenije so že na ogled zgodovinska dela in rokopisi o Emoni, ki so izhajali od 17. stoletja dalje. V istem muzeju pa napovedujejo tudi razstavo o rimski dobi na slovenskih tleh, ki bo odprta konec maja letos. V Chopinovem podhodu pod Kongresnim trgom so na ogled zanimivosti iz obdobja Emone. Osrednje dogajanje praznovanj bo sicer med 22. in 24. avgustom letos s prireditvijo Ave Emona. V tistih dneh bosta Kongresni trg in Park Zvezda živela kot pred dva tisoč leti.

Marijan Drobež

Kratke

Proslava ob Slovenskem kulturnem prazniku v Mirnu in Štandrežu

Pod naslovom "Tje bomo našli pot..." sta potekali proslavi ob Slovenskem kulturnem prazniku v Mirnu in Štandrežu. Za skupno prireditev so se dogovorili in jo tudi izvedli člani Kulturnega društva Stanko Vuk iz Mirna in Orehovelj, Prosvetnega društva Štandrež in Kulturno turističnega društva Zarja iz Bilj. V Mirnu je bila prireditev 21. februarja v dvorani Gnidovčevega doma na Mirenskem Gradu, v Štandrežu pa v župnijski dvorani Anton Gregorčič 23. februarja. Osrednji del programa je bil Prešernov Krst pri Savici. Odlomke iz Krsta je izbrala in spremno besedilo napisala Elvira Brumat Medvešček. Pod umetniškim vodstvom Jožeta Hrovata in v režiji Božidarja Tabaja so Prešernovo delo dovršeno podali Janez Zore,

Foto DP

Mojca Dolinšek, Matej Klanjšček (Črtomir), Veronika Petrovčič (Bogomila) in Marko Brajnik. Odlomke iz epa je povezovala Majda Zavadlav. Recitacije so obogatili Alice Stecchina in Jana Tabaj z baletno točko ter Milena Košuta in Andrej Orel s samospevi. Celoten program je na klavir spremljala Eva Dolinšek.

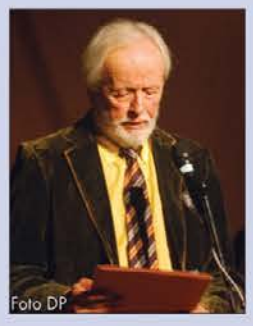
Foto DP

Prireditev je uvedla Zdravljica v skupni izvedbi ženskega pevskega zbora Glas iz Bilj in Mešanega pevskega zbora Štandrež pod taktirko zborovodkinje Ingrid Praznik. Ženski zbor je tudi sklenil lepo izvedeno proslavo. V začetnem in končnem delu sta se predstavila tudi godalni trio (violina Ana Cotič, viola Andrej Brešan in kontrabas Jernej Budin) in godalni kvartet, ko se je pridružila še Nina Brešan z violino. Program je napovedovala Sonja Cijan.

Slavnostna govornika sta bila v Mirnu Janez Povše, gledališki ustvarjalec, pesnik in pisatelj ter kulturni delavec, v Štandrežu pa Irena Škvarč, ravnateljica novogoriške knjižnice Franceta Bevka. Povše je poudaril pomembnost sodelovanja med društvi iz različnega etničnega prostora, ki jih je še pred nedavnim ločevala državna meja, a so ohranila bogato kulturno tradicijo, ki jih bogati tudi v sedanjih hudih časih krize. Ravnateljica knjižnice pa je podčrtala vrednote našega slovenskega jezika, ki ga moramo skrbno negovati kot najvišjo vrednoto in ga s ponosom prenašati na prihodnje generacije. Skupna Prešernova proslava ni enkratna prireditev, ampak je odraz večletnega uspešnega sodelovanja med kulturnimi društvi, ki delujejo na goriškem prizorišču. / DP

Miren / Zadnja kulturna prireditev v februarju

Kulturno društvo Stanko Vuk Miren-Orehovlje je v februarju, mesecu kulture, priredilo vrsto prireditev. Zadnji izmed teh večerov bo **27. februarja** 2014, ob 19. uri v prostorih OŠ Miren, in sicer potopisno predavanje Kambodža - dežela templjev in riža. Predavala bo Andreja Rustja, ki je lani že predstavila življenje med inuiti-eskimi.

Slovenija po Sočiju

Olimpijski optimizem

Zimske olimpijske igre (ZOI) so mimo. Škoda. Za Slovenijo sta bila prejšnja dva tedna kot balzam za dušo. Šport je, čeprav za krajši čas, poenotil Slovence v matični domovini. Sanjski razplet in rekordna bera kolajn sta seveda k temu ogromno prispevala. In dejstvo, da je celotna Slovenija dihala s svojimi olimpijci, je povsem naravno. Slovenija je osvojila prvi zlati kolajni na zimskih olimpijskih igrah, skakalci so potrdili svoj status dobitnikov odličij, ob tem pa smo našteli kar nekaj presenečenj. In krona vsega: odličen nastop hokejske reprezentance, ki se je uvrstila med osmerico najboljših. Mnogi so ta rezultat primerjali z uvrstitvijo slovenske nogometne reprezentance na svetovno prvenstvo.

Rekordne zimske olimpijske igre

Skratka, 8 kolajn: dve zlati, dve srebrni in štiri bronaste. Gre za rekordni izkupiček, ki je močno presegel prejšnji rekord (5 kolajn) iz Pekinga in tudi pričakovanja slovenske odprave. Olimpijske igre pa niso samo gola statistika, ampak predvsem zgodbe zmagovitih olimpijcev, ki se skrivajo za temi številkami. Začnimo s snežno kraljico Tino Maze. "Na olimpijske igre sem prišla po zlato", je izjavila po zmagovitem smuku. Kljub ne ravno briljantni sezoni je trmasta Tina v svoji nameri uspela: ne samo to, navijačem in navdušencem je podarila še drugo zlato koaljno. In se tako (dokončno) vpisala med svetovne smučarske legende. Tina Maze se je z dvema zlatima kolajnama in štirimi skupnimi olimpijskimi odličji (poleg letošnjih z zlatim leskom ima še dve srebrni iz Vancouvra) postavila ob bok legendarnemu Leonu Štuklju in postala druga najuspešnejša slovenska olimpijka. Štukelj je na olimpijskih igrah osvojil 6 kolajn (tri zlate, srebrno in dve bronasti med 1922 in 1936). Peter Prevc je s svojima dvema kolajnama (srebrom in bronom) pri 21 letih nakazal prihodnost slovenskih nordijskih disciplin, Žan Košir je s prav tako dvema kolajnama (srebro in bron) postavil nove mejnike v deskanju, brona Vesne Fabjan in Teje Gregorin pa sta bila prav prijetno presenečenje v disciplinah (ženski tek in biatlon), od katerih si Slovenci niso pričakovali kolajn.

Navdušenje doma

Še ena pomembna zmaga, ki jo je dosegla slovenska olimpijska odprava, pa ni bila v Sočiju, temveč doma v Sloveniji. V prejšnjih dveh tednih so ZOI bile vsak dan prva in najpomembnejša novica v državi. In po dolgem času je to bila pozitivna novica. Ljudje so bili navdušeni, občutila sta se pozitiven naboj in optimizem. Kljub krizi in kljub zelo hudim naravnim katastrofam, ki so Slovenijo pretresle v zadnjih tednih. Šlo je za pozitiven naboj, ki ga je težko drugače zaslediti. Ja, seveda, logično je, da je pri športu (posebej še, ko je uspešen) dokaj lahko najti prijetne plati: reprezentančni šport, ki je sam po sebi čustveno nabit, ima še to dodatno funkcijo, da ljudi združuje. Ampak samo, če je zmagovit. To vlogo so imeli pred kratkim olimpijci, septembra lani košarkarji, v lanski sezoni Tina Maze, in če se vrnemo nekoliko nazaj "v zgodovino", so podobno vlogo imeli slovenski nogometaši z uvrstitvijo na svetovno prvenstvo in rokometna reprezentanca z drugim mestom na evropskem prvenstvu. In seveda tudi Primož Kozmus z zlato olimpijsko kolajno v metu kladiva, ki spada v "podzvrst atletike", kraljice med olimpijskimi disciplinami.

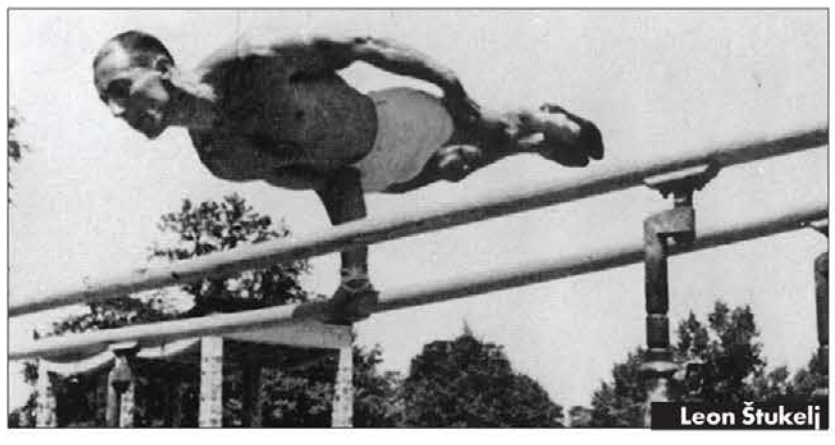
Leon Štukelj

Ko govorimo o teh "blagodejnih" učinkih športa, ne pristajam na logiko "panem et circenses", ki jo mnogi zagovarjajo. Posebej ne, ko gre za reprezentančne nastope in ko gre za način, kako Slovenci spremljajo odlične rezultate svojih reprezentanc. Ne, ti uspehi so le nekaj več kot samo "zabava za ljudi".

Šport kot obliž na rano

Sam sem zelo pogosto kritičen do odnosa, ki ga Ljubljana in osrednja Slovenija kažeta do ideje narodnosti. Kritičen sem do pogledov zviška, ki jih je ta pojem pogosto deležen, kljub temu da so prav v Sloveniji v zadnjih letih povzdignili Borisa Pahorja v prvo ikono slovenstva. Tržaški pisatelj je dejansko že mitološka figura, Slovenci pa, ko bi morali njegova stališča konkretno udejanjati, postanejo na to temo precej mlačni. Olimpijske igre pa so s številnimi uspehi na dan privlekli prav ta skriti ponos. Pozitivni naboj, ki je vladal v Sloveniji, je bil posledica občutka zadovoljstva, da lahko Slovenci na globalni ravni dokažemo, kaj znamo in koliko veljamo. In ta občutek zadovoljstva je bil ključnega pomena za to, da so bili med olimpijskimi igrami vsi tako zelo ponosni, da so Slovenci.

Skratka, gre za občutek, ki je v Sloveniji množično odsoten že vsaj od začetka finančne krize, prelomnice, po kateri so se v Sloveniji dokončno razkrile barabije in nepoštenosti širokih razsežnosti, predvsem na področju gospodarstva. To je Slovence močno udarilo po denarnici in je (morda) še huje prizadelo psiho povprečnega Slovenca, ki ga je sedanje stanje pripeljalo v brezup. No, ko se je v Sočiju slovenska zastava dvakrat dvignila na najvišjem drogu in je Zdravljica dvakrat zadonela pod olimpijsko baklo, si je tudi v Sloveniji morda kdo sam pri sebi ponavljal: "Pa je le mogoče"!

Andrej Černic

Nova Gorica / Okrogla obletnica pomembne ustanove

10 let Raziskovalne postaje ZRC SAZU

Dne 11. februarja 2014 so počastili 10-letnico delovanja Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici s predstavitvijo jubilejne 10. številke *Izvestja*, ki jo je uredila Petra Kolenc in z odprtjem fotografske razstave ter s predstavitvijo brošure *Marijine božjepotne cerkve med Alpami in Krasom*, katere avtorica je Jasna Fakin Bajec, v okviru projekta THETRIS (www. thetris. eu). Dogodka, ki sta ga pospremila govora dolgoletnega vodje Raziskovalne postaje dr. Branka Marušiča ter direktorja ZRC SAZU dr. Ota Luthra, se je udeležilo veliko število vabljeni gostov, prisotni pa so bili tudi nekateri predstavniki novogoriških kulturnih institucij (Pokrajinski arhiv, Zavod za varstvo kulturne dediščine, Goriški muzej itd.) ter podžupan Mestne občine Nova Gorica Mitja Trtnik, ki je ob tej priložnosti vodji Danili Zuljan Kumar izročil darilo ob10-letnici delovanja novogoriške ZRC SAZU. V nadaljevanju dogodka je vodja projekta Špela Ledinek Lozej podala nekaj glavnih poudarkov glede projekta THETRIS. Podrobneje je orisala celoten projekt ter povabila posamezne predstavnike cerkvenih in turističnih organizacij k prevzemu brošure, ki je bila eden od rezultatov projekta in bo na voljo pri TIC-ih ter pri župnijah, ki so sodelovale v projektu THETRIS - Razvoj mednarodne tematske poti s sodelovanjem lokalne skupnosti.

Sodelavke Raziskovalne postaje ZRC SAZU v družbi dr. Branka Marušiča, dolgoletnega vodje novogoriške enote ZRC SAZU, in dr. Ota Luthra, direktorja ZRC SAZU.

Dr. Jasna Fakin Bajec, avtorica omenjene brošure, je ob predstavitvi poudarila nekatere vidike pomena sakralne kulturne dediščine pri zagotavljanju socialne in ekonomske vitalnosti podeželskih skupnosti. Uvodoma je predstavila dolgo tradicijo romarstva na Slovenskem ter se kasneje posvetila božjepotnim cerkvam, ki so bile vključene v projekt THETRIS. Odprtju razstave je sledila razglasitev zmagovite fotografije avtorice Mateje Velušček, ki bo s konvertirano fotografijo v 3D obliko sodelovala na diseminacijski konferenci THETRIS septembra na Madžarskem. Razstava fotografij je v Galeriji Frnaža v Novi Gorici na ogled do 27. februarja, nato se bo selila še na druge lokacije, med drugim tudi v Katoliško knjigarno na goriškem Travniku, v Bovec itd.

Koncert samospevov v ljubljanski Operi

Ganljivo darilo ob 8. februarju

Ko govorimo o koncertu samospevov, si po navadi kdo predstavlja, da je to dogodek le za posamezne izbrance oz. ljubitelje te posebne glasbene zvrsti. Resnici na ljubo sem tudi sam večkrat zadržan ob takih koncertih in se jih pogosto izogibam, kajti, če se ti pripeti nesreča, da te pevec-pevka že ob prvem samospevu ne zadovolji, potem (zelo iskreno povedano) se začenjaš ozirati naokrog, kje bi zagledal kakega znanca, pogled na uro postane stalnica in proti koncu koncerta sploh ne slišiš več nastopajočega, ker si z mislimi... sam Bog ve kje....

Ko me je pa prijatelj povabil na koncert samospevov v ljubljansko Opero, sem vabilo takoj sprejel, kajti sem že v naprej vedel, da bo koncert na visoki ravni, saj nastopajočega pevca "dobro" poznam. Tako smo se trije prijatelji odpravili v Ljubljano, med potjo kaj pokramljali o glasbi in si takoj ob prihodu najprej ogledali prenovljeno operno stavbo. Dvorana se je kmalu napolnila do zadnjega kotička. Ko so luči v dvorani ugasnile, smo nestrpno čakali na prihod nastopajočih: solopevca prof. Matjaža Robavsa in pianistko prof. Andrejo Kosmač. Ob prvih zapetih notah je lahko že vsak vedel, "koliko je ura": samospevi so se vrstili kot na tekočem traku, v prvem delu tujih avtorjev - Beethoven, Schubert, Dvoržak -, v drugem pa slovenskih - Škerjanec, Lajovic, Gerbič, Vilhar. Zanimivost: nihče se ni oziral in nihče ni pogledal na urina kazalca. Ura in pol čiste glasbe bi po mnenju nekaterih bila že nemogoča za izvajalca, še manj pa za poslušalca... Tokrat bi se komentator moral ugrizniti v jezik: tako občutenega petja, fraziranja, dikcije, dinamičnosti ni bilo že dolgo slišati. Prof. Robavs pa se ni izkazal le glasovno, a je tudi dokazal in pokazal, da je mimika obraza med petjem samospevov odločilnega pomena, saj bogati in dopolnjuje zapeto sporočilo skladbe. Poleg tega sta bila solopevec in pianistka zlita v eno samo melodijo, dihala sta skupaj, kot temu rečemo.

Profesor Matjaž Robavs je po Srednji glasbeni in baletni šoli v Ljubljani ter Univerzi za glasbo in gledališko umetnost na Dunaju dokončal z odliko študij samospeva in oratorija pri prof. Robertu Hollu. Naj omenim le glavne prve nagrade doma in v tujini: na slovenskem državnem tekmovanju, na Poljskem, na Japonskem, v Avstriji in na Nizozemskem kot najboljši interpret samospevov in najboljši pevec vseh kategorij. Sodeloval je tudi že na veliko glasbenih festivalih tako doma kot v tujini; kot solist je gostoval v opernih hišah v Celovcu, Schwerinu, na Dunaju, Ljubljani, Antwerpnu, Wexfordu, Baden Badnu, Zürichu in Frankfurtu; snemal je že za slovensko, avstrijsko, belgijsko, nemško in japonsko televizijo; do sedaj je posnel štiri samostojne zgoščenke in dve operni produkciji. Deluje kot profesor na Akademiji za glasbo v Ljubljani, vodi solopevske seminarje doma in v tujini.

Pianistka prof. Andreja Kosmač je diplomirala z odliko na Akademiji za glasbo v Ljubljani v razredu prof. Dubravke Tomšič Srebotnjak. Že med študijem je imela več samostojnih in komornih koncertov v Sloveniji, Avstriji, Italiji in Veliki Britaniji. Sodelovala je na številnih tekmovanjih in pri orkestrih. Kot korepetitorka sodeluje na mojstrskih tečajih, ki jih vodijo vrhunski umetniki. Kot pedagoginja je dejavna na Konservatoriju za glasbo in balet v Ljubljani, kot umetniška sodelavka pa tudi na Akademiji za glasbo v Ljubljani.

Po zadnjem zapetem samospevu je vsa publika od občudovanja, spoštovanja in ganjenosti vstala in nepretrgoma ploskala kar deset minut, nato so si sledili še trije dodatki. Profesor Matjaž Robavs je tako ob slovenskem kulturnem prazniku svoji prestolnici podaril najlepše darilo, kar jih premore, in vsi poslušalci mu bomo za ta dar vselej hvaležni.

Mel

S 3. strani

Naj smeh...

Portelli ga je malce pomiril, ko mu je zagotovil, da bo Komigo – ta ima nad 200 abonentov, poleg občasnih gledalcev - prejel za finačno podporo isto vsoto kot lansko leto. Tudi on se je strinjal s Komelovo zamislijo, da bi še bolj strnili moči in da bi vse tri jezikovne realnosti, prisotne v naši deželi, skupaj sooblikovale kulturno ponudbo.

Letošnji festival Komigo bo abonentom ponudil devet predstav, ena je sicer izven abonmaja, in sicer v četrtek, 27. februarja, ob 20.30, ko bodo nastopila Voroneška dekleta (Rusija), ki so se uveljavila na raznih mednarodnih festivalih. Abonmajski program Komigo, za katerega bodo abonenti odšteli 50 evrov, kot lani, obsega osem predstav: štiri v slovenskem, tri v italijanskem in eno v furlanskem jeziku. Začel pa se bo v petek, 7. marca 2014, z delom *Quando le donne erano di sinistra* Marina Zanettija v izvedbi gledališča Terzo Teatro iz Gorice in avtorjevi režiji. Ker prireditelji Komigo hočejo podpirati domače ustvarjalce, bo v torek, 18. marca 2014, predstava *(U) tri (n) ki* v produkciji KUD Grešni Kozli, z Matejem Grudnom in Iztokom Cergolom. Naj spomnimo, da je ta predstava, ki jo bo posnel slovenski televizijski program deželnega sedeža Rai, prejela nagrado občinstva na lanskoletnem, desetem zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah. V nedeljo, 30. marca 2014, se bo oder Kulturnega doma napolnil z ozračjem absurda: Dramska družina F. B. Sedej iz Števerjana bo namreč uprizorila komedijo *Umor v vili Roung* v režiji Franka Žerjala, s katero so se števerjanski igralci na raznih festivalih v Sloveniji in celo na enem v Srbiji okitili z lovoriko. Kdor je ni še videl, si jo mora ogledati! V torek, 1. aprila 2014, bo na vrsti predstava *Sdrindule: Ridere per non piangere – Ridi par no vai* v furlanskem jeziku. V ponedeljek, 14. aprila 2014, bo Boris Kobal povedal svoje v monologu *Po mojem Slovenci ...*, ki sta ga štiriročno napisala z Brankom Završanom. Kdor pa se še ni nasmejal (tudi grenko!) ob prigodah *Sljehernika*, ki ga je po znani literarni predlogi priredil Iztok Mlakar in duhovito zrežiral Vito Taufer, mu to priložnost ponuja Komigo, in sicer v ponedeljek, 5. maja 2014. Žal vam bo, če se predstave ne boste udeležili! V SNG Nova Gorica, kar je absolutna novost, bo v torek, 27. maja 2014, nastopila temperamentna igralka Marina De Juli s predstavo *"...per ora rimando il suicidio"* s slovenskimi nadnapisi. Uprizoritev je poklon Dariu Foju in prezgodaj preminulima kantavtorjema Enzu Janacciju in Giorgiu Gaberju. Letošnji pestri program Komigo se bo končal v četrtek, 5. junija 2014, s kabaretnim večerom *Radio-Aktivni live2!* z znanimi radijskimi izvajalci. Poskusna, a zelo dobrodošla novost letošnjega Komigo je *Komigo baby*, ki ga je ob pomoči uslužbenk Kulturnega doma Maše Braini in Sandre Marvin izdelal Franko Korošec, igralec iz Trsta, ki je bil svojčas tudi član SSG in si je v italijanskem gledališču La Contrada nabral veliko izkušenj z otroškimi matinejami. Komigo baby z naslovom *Mama, očka ... gremo v gledališče!* vsebuje tri predstave za otroke in starše, ki v malce komični luči ponujajo znane pravljične vsebine. Prva predstava *Motovilčica* je že bila v soboto, 22. februarja, ob 16.30, ostali dve bosta v nedeljo, 16. marca, ob 16.30, in sicer *Povodni mož* z Adrejem Rozmanom Rozo, in v nedeljo, 23. marca, ob 11. uri, ko bo spet zaživela igra *Peter in Volk* v izvedbi Franka Korošca. Cene vstopnic za te otroške predstave imajo izreden popust: za otroke bo treba odšteti 2 evra, spremljevalci pa bodo prispevali en evro.

Kot vsako leto Komigo, katerega predstave se začenjajo ob 20.30, ponuja tudi mini abonma za italijanske in furlanske predstave – vanj je vključena še komedija *Umor v vili Roung*, z italijanskimi nadnapisi. Ta abonma znaša 30 evrov.

Za podrobnejše informacije in za vpis abonmaja: tajništvo Kulturnega doma v Gorici ul. I. Brass tel. 0481 33288, email info@kulturnidom. it.

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail **paljk@noviglas.eu**
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - **Predsednik** dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail **gorica@noviglas.eu**
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail **trst@noviglas.eu**
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail **uprava@noviglas.eu**
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - **Poštni tekoči račun** 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, **SWIFT** ali **BIC koda:** CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B – Videm. Tel. št. 0039 0432 299664 – Faks 0039 0432 512095 – E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 25. februarja, ob 14. uri.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (15)

ŠČITNIČNA OBOLENJA IN NATUROPATSKI PRISTOP

Mar ste se kdaj vprašali, zakaj so danes v tako množičnem porastu prav ščitnična obolenja? Zakaj v določenem trenutku življenja ščitnica prične delovati prehitro ali prepočasi? Zakaj prihaja do vedno bolj pogostih avtoimunih ščitničnih obolenj? Na ta vprašanja naturopati iščemo odgovore, ki so dejansko zelo subjektivni in različni od posameznika do posameznika.

Ščitnica je žleza, ki ima v telesu veliko moč, saj upravlja in vpliva na veliko večino naših organov, srce, jetra, ledvice itd. Ta žleza je tudi zelo občutljiva, predvsem na stres. Danes pa vemo, da je stres množično prisoten v našem vsakdanu.

Kako se kaže oseba s hipotirozo? Je utrujena, brez energije, rahlo depresivna, zateklega obraza, se redi, veliko spi, je lena itd. Mar ni bil vsak izmed nas vsaj nekajkrat v življenju, v takšnem stanju? Seveda, vendar ni dobil uradne diagnoze o hipotirozi, saj so izvidi krvi bili dobri, vendar kljub dobrim izvidom težave obstajajo in človek ne ve, kako bi si pomagal. Zdravnik pravi, da je vse v redu, človek pa je izčrpan, utrujen, se redi itd.

Kaj storiti? V tem trenutku je naturopatsko svetovanje zelo dragoceno. Določeno energetsko deficitarno stanje delovanja ščitnice se na telesu, predvsem na očesu (z iridoskopom) prepozna veliko prej, kot se to vidi na izvidih krvi. Zato lahko naturopat s celostno obravnavo uredi to stanje tako, da je osebi bolje.

Moramo pa vedeti, da naturopat deluje celostno, torej ne bo krepil samo ščitnice, ampak bo iskal še vzrok, zakaj je do vsega tega prišlo. Navadno je tako, da tiči vzrok deficitarnega delovanja ščitnice prav v jetrih. Energija se zaradi nepravilne prehrane, preobremenjenosti, napetosti, skrbi, živčnosti in žalosti skozi leta v jetrih ustavlja. V določenem trenutku nastopi v življenju še hud stres in ščitnica iztiri oziroma začne delovati prepočasi. Primer: imamo gospo, ki je pravkar rodila in je dejansko preživela zelo težak porod, čisto je sesuta, utrujena, šibka in po porodu se počuti še bolj šibko, ne hujša, rahlo je depresivna; diagnoza: ščitnica deluje prepočasi. Zgodi se, da ščitnica začne delovati prepočasi tudi po zelo težkem operacijskem posegu, ali včasih pa celo samo po rentgenu!

Pri celostni obravnavi človeka se tako stanje hitro uravna, še posebej če gre za težave, ki nimajo diagnoze. Če je pa diagnoza postavljena poleg uradne medicine, naturopatska obravnava deluje hitro in pomaga, da zdravila hitreje učinkujejo.

Postopek je nekako takšen, naturopat svetuje, kako uravnati prehrano, da se energetsko čim bolj razbremeni določen organ, doda zelišča, ki krepijo jetra in hkrati spodbujajo delovanje ščitnice. Po potrebi urediti tudi absorpcijo na črevesju. Če bi oseba jemala samo jod ali algo bruno, se ji stanje ne bi uravnalo, ker bi po končanju jemanja joda ščitnica spet upočasnjeno delovala, to pa zato, ker nismo odpravili vzroka težave, nismo uravnali energije jeter, ki so krivec za nepravilno delovanje ščitnice.

V naslednjem članku bom opisala primer hipertiroze.

Erika Brajnik

OBVESTILO: dne 6. marca 2014 bo v Kopru predstavitev mineralograma (testa las). Za več informacij pišite na info@saeka. si.

Zimske olimpijske igre z našega zornega kota

Slovenski Soči

Zimske olimpijske igre številka 22, ki jih je imel v gosteh ruski Soči, so za nami. Vzgibov za neki sklepni članek je še in še, najbrž pa je primerno, da se osredotočimo predvsem na sijajen obračun za slovensko odpravo. Bi kdo pred poletom na obalo Črnega morja napovedal osem kolajn, od tega dve zlati? Osem medalj. Toliko odličij (toda žlahtnejše barve!) kot na primer Italija, 30-krat obširnejša soseda, ki ima številke, gore, tradicijo, infrastrukturo in... Južne Tirolce. Slovenci so se še enkrat in morda kot še nikoli proslavili kot športen narod, kovačnica šampionov. Brez retorike, kar je uspelo slovenski delegaciji na pravkar končanih ZOI, je pravzaprav nekaj neverjetnega. Dve zlati kolajni (alpska smučarka Tina Maze v smuku in veleslalomu), dve srebrni (Peter Prevc na srednji skakalnici in Žan Košir v paralelnem slalomu za deskarje na snegu) in štiri bronaste (tekačica na smučeh Vesna Fabjan v sprintu v prosti tehniki, biatlonka Teja Gregorin v zasledovalnem teku na 10 kilometrov, Košir v veleslalomu in Prevc na veliki skakalnici). Zdi se znanstvena fantastika, a je zgolj številčni skupek slovenskih odličij. S tem da sta bila Mazejeva in Prevc absolutna protagonista teh Iger. Tina je bila na primer tudi četrta v superkombinaciji (za vsega 10 stotink sekunde), peta v superveleslalomu in osma v slalomu. Resnično obraz in simbol te olimpijade, celo sezono v senci, slabe volje, med polemikami. Je pa bržkone že vedela, da je njena priprava – potem ko je lani osvojila svetovni pokal in tam potolkla vse rekorde - usmerjena v ta specifični, deset dni trajajoči cilj. Ni ga zgrešila, Soči je zapustila (vnovič) kot kraljica.

In Peter Prevc, niti 22 let, umirjen, skromen, skoraj kot da se ga ne tiče. Je v olimpu športnikov in to sprejema čisto tiho in spontano, morda je prav to njegova moč. In pravljica Žana Koširja v najbolj ameriškem od zimskih

športov. Dve kolajni, v polni zrelosti kariere (30 let). Veteranki sta navsezadnje tudi garačici Vesna Fabjan (29 let), ki je vendarle imela pred temi igrami kak rezultat, predvsem pa Teja Gregorin (33

let), ki v svetovnem pokalu praviloma ne prednjači. Kaj bi dodali, vrhunska ekipna predstava, ki so jo dopolnili še enkratni Risi, hokejska reprezentanca, ki se je ob debiju dokopala do nenadejanega četrtfinala.

Primerjava z Italijo ni želela postavljati v slabo luč azzurrov, ki pa so vendarle obljubljali precej več, kot so v resnici iztržili. Na koncu imajo tako kot Slovenija osem odličij, kričeče pa jim manjka zlata kolajna. Štiri medalje so delo južnotirolskih reprezentantov (srebro in bron smučarja Innerhoferja, bron zimzelenega sankača Zoeggelerja in bron mešane biatlonske štafete - Dorothea Wierer, Karin Oberhofer, Dominik Windisch in Lukas Hofer), štiri pa drsalk na ledu, v prvi vrsti v hitrostnih disciplinah na kratke proge z Arianno Fontana, ki se je izkazala s srebrom in bronom posamično ter bronasto kolajno v štafeti z Lucio Peretti, Martino Valcepina in Eleno Viviani. Pa še tretje mesto umetnostne drsalke, Ladinke Caroline Kostner. Skupno dve srebrni in šest bronastih priznanj.

In kaj še dodati o teh nevsakdanjih ruskih igrah? Da je vse skupaj potekalo v neki spomladanski idili, je bilo dokaj nenavadno, s tekači na smučeh, ki so tekmovali v kratkih hlačah. Pred ekrani smo vsekakor preživeli pestrih 16 dni, k sreči ni bilo nikakršnih incidentov. Kaj bo ta dogodek pomenil za Rusijo in za kraje, ki so gostili ZOI, ni dano vedeti. Spektakel pa je bil prvovrsten, organizacija menda na višku, vse nedorečenosti in pomanjkljivosti so temeljito pometli pod preprogo. Čustveni naboj in temperatura sta bila zaradi občutljivega zgodovinskega trenutka za marsikoga (za samo Rusijo, Ukrajino, Evropsko unijo, Indijo in še koga) včasih še povišana. Predvsem pa se bomo spomnili Sočija – kot vedno – zaradi športnikov. Bjoerndalen, Bjoergnova in ostali Norvežani (v skupnem seštevku medalj drugi za Rusi), Maze, Cologna, Prevc, Zoeggeler, Kostelić, mladi Matthias Mayer in in in... Tekmovalnih užitkov, tudi in predvsem po zaslugi Slovencev, ni manjkalo.

HC

ŠTMAVER KD Sabotin

Prisrčno praznovanje sv. Valentina

Ko se trgovine po vsem svetu spremenijo v pisan sprevod srčkov in podobnih okraskov, se v Štmavru pretaka predvsem ljubezen do tradicije. Praznik, ki je v davnih časih privabil v vas ob vznožju Sabotina gnečo meščanov in prebivalcev iz sosednjih vasi, s ponosom kljubuje času, ko se ljudje ne premikamo več peš, pač pa le z avtomobili. V davni preteklosti so se namreč obiskovalci tega praznika v Štmaver odpravili kar peš. Časi se seveda spreminjajo, vendar nekatere tradicije so tako zasidrane v sami esenci prostora, da se ne porazgubijo kar tako. V dneh pred praznikom imajo dekleta in žene polne roke dela, pa ne le zaradi urejanja hiše, pač pa zaradi cvrtja slastnih "valentinovih" štrukljev, brez katerih si nihče ne predstavlja, da bi lahko valentinovo tu sploh obstajalo. To opravilo, ki terja veliko časa in dela, je v samem osrčju vsake štmavrske družine. Skrivnostni družinski recepti pa se seveda pretakajo iz roda v rod in lahko se zgodi, da nastanejo različne variante recepta tudi znotraj iste družine. Valentinovo pa vendarle ni samo to...

Mala briška vas je tudi letos pokazala, da je povezana in da je na svoj praznik zelo navezana, ne le ponosna. Kljub očitni prostorski stiski, saj štmavrska šola še vedno čaka popravila, so člani društva Sabotin pripravili uspešno praznovanje, ki se je začelo v soboto, 15. februarja, s kulturnim večerom. Za glasbeni uvod je poskrbel MoPZ Štmaver, ki ga že vrsto let vztrajno, požrtvovalno in uspešno vodi Nadja Kovic. Glavni del večera je bil namenjen ohranjanju zgodovinskega spomina. Duhovnik in ljubitelj zgodovine Alessio Stasi je ob izboru starih fotografij in zemljevidov orisal življenje v vasi: pokazal je staro cerkev, brv čez Sočo, mitnico, različne hiše in pomembne osebe, ki so bile iz Štmavra ali so tu živele. Na stenah edine za zdaj uporabne sobe so visele tudi stare fotografije, ki jih je zbiral arheolog, s srcem in dušo povezan s Štmavrom in Sabotinom, Mario Muto. Za glasbeni konec so poskrbeli Kromberški Vodopivci pod vodstvom Vojka Pavlina.

Glavni del praznovanja je bil v nedeljo. Da so se štmavrski zvonovi slišali daleč naokoli, so poskrbeli vaški pritrkovalci, mladi, ki se že nekaj let ukvarjajo s to plemenito in dragoceno tradicijo. Sv. mašo je daroval domači župnik Marijan Markežič, za petje pa je poskrbel domači zbor. Druženje ob žlahtni kapljici, slastnih jedeh z žara in štrukljih se je po maši nadaljevalo na sedežu društva Sabotin, čeprav je marsikdo obiskal kioske tudi pred začetkom maše.

SR

JURIJ PALJK **KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 179**

To mučno, zares duhamorno, dolgotrajno deževje brez primere, ki označuje letošnjo zimo, me je večkrat dobesedno prisililo v branje, še posebno ob nedeljah popoldan, ko sem imel tu, kjer živim pri Ogleju, edino dve možnosti: ali ostanem doma ali pa grem v kako nakupovalno središče, ki jih pa ne maram, tudi zaradi gneče, saj so prav ob nedeljah velika nakupovalna središča polna ljudi, ki ne vedo, kam bi se dali, in se zato odpravljajo na sprehod po dolgih hodnikih teh središč in na ogledovanje izložb. V sicer pusta nakupovalna središča hodijo ljudje tudi na kavo, ali pa se kot ovce radovoljno postavljajo v vrste pred prodajalnami s hitro hrano, česar sam nikakor ne morem razumeti. Ovčje vrste mi niso bile nikdar všeč, niti pri vojakih ne in ne v študentski menzi, kjer sem moral v vrste tudi sam, a le zato, ker sem bil prisiljen. Ta ovčji nagon, ko se ljudje postavljajo radi v vrste, mi je najbolj smešen ob izhodu z avtoceste, kjer se vozniki kar sami postavljajo v vrste, čeprav so zraven izhodov s kolonami vozil tudi prazni izhodi.

Pravzaprav so nakupovalna središča postala prava novodobna središča, kjer se ljudje srečujejo. Kaj si sam mislim o tem, ni pomembno, dejstvo pa je, da so prav ta središča postala neke vrste trgi, ki so dobesedno izpraznili mestna stara jedra, kar je seveda grozljivo, saj naša mesta in vasi postajajo le še kraji, kamor hodimo zvečer spat. Tudi sam v vasi, kjer stanujem, poznam le tiste ljudi, ki pridejo k prvi jutranji nedeljski maši, zvečine so to stare gospe in osameli vdovci, že s sosedi je težje, ker z njimi razen občasnega pozdrava ne delim ničesar skupnega, morda edinole zrak in pa dejstvo, da moram vsako jutro tudi sam na pot v službo.

Ta naša družba, katere del sem tudi sam, se je zdrobila sama vase, nekje zvodenela v neko nejasno maso, kjer veljajo čisto druga pravila, kakršna so nekoč veljala. Nad tem bi se morali zamisliti vsi, še posebej politiki, ki se obnašajo, kot da se ni nič zgodilo, in tudi zato nimajo nobenega ugleda več med nami, ker dejansko predstavljajo v raznih ustanovah le sebe in sebi podobne. Vem, da mi bodo sedaj nekateri očitali "čisti populizem", s katerim pri nas zadnje čase radi brezpredmetno diskvalificiramo sogovornika, a mu v zameno ne nudimo nobenega odgovora na temeljno vprašanje, koga sploh predstavljajo politiki danes. V tej naši družbi ni več nobene volje do druženja, kar se vidi tudi pri nas, saj tisti, ki si v naši sredini še prizadevamo, da organiziramo kako razstavo, kako kakovostno prireditev, kar ne moremo razumeti, da te dejavnosti ne zanimajo skoraj nikogar več. Vse dobro obiskane prireditve so tako le odsev sedanje družbe, saj boš po razmisleku, zakaj je tam toliko ljudi, vedno našel odgovor, da so tam samo zato, ker tako prireditev rabijo zase. Vzajemnosti torej skorajda ni več, solidarnost se steka v dobrodelne organizacije, ki jih vse države še kako podpirajo, saj so obliž na rane, ki jih prav državna uprava vedno znova prizadeja posameznikom, a še tako dobra dejanja teh ustanov mene ne morejo prepričati, da ni z vsemi nami nekaj hudo narobe.

Tudi sam kot oče že dolga leta vozim lastne otroke, po osemnajstih letih danes, hvala Bogu!, samo še sina, v glasbeno šolo in k športnim udejstvovanjem in seveda ... redno in mastno plačujem zato, da se moji otroci lahko družijo s sebi enakimi, podobnimi. Ko sem pred davnimi leti nekje prebral, kako se na Japonskem otroci družijo izven šolskih poslopij s svojimi vrstniki le v zaprtih športnih in drugačnih klubih, ker se sicer nikjer drugje ne morejo več, sem zamahnil z roko, misleč, da tega pri nas ne bo.

A je prišlo, še kako je prišlo!

Da je to prišlo že do stanja nevzdržnosti, govori že podatek, da moramo starši plačevati, da lahko naši otroci nastopajo v kakšnem športnem klubu in tam tekmujejo za klub!

Kot večina drugih otrok se tudi moj sin v domači vasi nima ne kje in ne s kom družiti v prostem času, sicer res lahko gre sam do igrišča ob vaški cerkvi, kjer s svojo desko lahko skače na cementu, a kaj več ne more, ker tam nikogar ni. Razen krajših sprehodov na polje s psičkom Bobijem, ki komaj čaka, da ga Luka le pelje na prosto, torej sin nima kam. Letos je tudi nehal biti strežnik pri nedeljski maši, ker je odstopil svoje mesto mlajšim otrokom, ki se pripravljajo na sveto obhajilo. Nekaj vrstnikov sin sicer srečuje pri obveznem verouku, pripravi na birmo, a jih po birmi v mesecu juniju nikdar ne bo več videl, ker niti eden od njih ne bo več prišel k maši v cerkev, morda bo kdo prišel spet šele ob poroki ali kaki slovesnosti, ki bo zadevala njegovo družino, prijatelje morda, ali pa ob kakem pogrebu kakega svojca.

In zato vozim sina k raznim dejavnostim, v zaprte družbe, kjer se srečuje z otroki s sorodnimi zanimanji, v glasbeni šoli v Gorici se srečuje s pevci in z mladimi glasbeniki, pri jadralnem klubu Čupa v Sesljanu se srečuje z mladimi jadralci. Tako glasbeno šolo kot jadralni klub je treba vsak mesec seveda plačati! Plačujem torej, da se moj sin lahko druži s sebi podobnimi. Ja, tudi zato, da se kaj lepega nauči, a predvsem zato, da se sploh lahko s kom druži. In takole počnemo po malem vsi starši, ki želimo otroku dobro, ki mu želimo, da ne bi naš otrok postal osamelo teslo, ki se v družbi ne zna obnašati, in zato, da ne bi postal samozadosten sebičnež, katerih je med nami že itak odločno preveč. Sam vozim svojega sina v slovensko glasbeno šolo in v slovenski jadralni klub samo zato, ker sta to slovenski ustanovi, pa čeprav moram zaradi tega stalno biti na cesti. Prav je tako, o tej izbiri ne bom niti razpravljal s tistimi, ki mi skušajo dopovedati drugače, pa naj se še tako trudijo. Gre za isti princip, ki naju je z ženo vodil, da sva se odločila za sicer res zelo oddaljeno šolo s slovenskim učnim jezikom.

In prav pri Čupi, kot rečemo starši in otroci našemu jadralnemu klubu v Sesljanu, sem spoznal Patrika Pahorja, očeta malega Saše, ki je lansko leto prišel prvič jadrat in se je sprva morja bal, a je danes že pravi mali jadralec, ki s svojim optimistom tudi v dežju odhaja v jati malih račk, kar so optimisti, za trenerjem Matijo vsak konec tedna na odprto morje. Patrik je zaposlen v banki, z življenjsko sopotnico Ingrid sta si v Medji vasi zgradila dom, je visoke postave, nanj pa sem postal pozoren zato, ker me je pred časom povprašal, kaj berem, kot mi je tudi všeč njegovo razmišljanje o današnji družbi, podobno je mojemu.

In tako ob koncu tedna, ko pripeljeva sinova jadrat, večkrat govoriva o knjigah, povedal sem mu za knjigarno, v kateri sedaj kupuje knjige, pred časom sem mu šel v Novo Gorico iskat neko knjigo, ker Patrik sicer dela v Trstu, skratka: počasi sva stkala tisti medsebojni odnos, ki je več kot le znanstvo. Zato priznam, da nisem bil presenečen, ko mi je minulo soboto v deževnem jutru rekel v Sesljanu pri Čupi, da me "pokliče kasneje", povabil sem ga namreč, neobvezujoče, da pride z mano na odprtje razstave enega največjih sodobnih slikarjev v Evropi. Rekel sem mu samo, naj pride, ker bo videl razstavo, kakršne še ni videl, še to sem dodal, da je Safet Zec zame eden največjih likovnih mojstrov, kar jih danes živi na svetu.

In je Patrik prišel, pred mojim domom sva pustila njegovo dotrajano fiesto in se s samo malce manj dotrajanim avtomobilčkom lancia ypsilon nekako le pripeljala do Vidma. V avtu sem mu v kratkih obrisih povedal, kako sem se pred davnimi leti zaljubil v Zečevo okno v izložbi nekega hotela v Ljubljani in kako sem kasneje umetnika spoznal ter mu tudi pomagal narediti kar nekaj odmevnih razstav, dodal sem še, da so se mi dobesedno šibila kolena, ko sem tega velikega bosanskega umetnika pred leti predstavljal v Urbinu v rojstni hiši samega Raffaella, še to sem dodal, da sva s Safetom postala prijatelja in sem iskreno vesel njegovega mednarodnega uspeha, ker si ga zasluži.

Več pa Patriku nisem povedal. Le rekel sem mu, naj pride, da bo že sam videl.

In je videl.

Kot vedno naredim sam, ko grem na razstavo velikega mojstra, sva s Patrikom prišla pred odprtjem. Patriku sem tako Safeta osebno predstavil in z mojstrom sem se lahko na samem pogovoril, ostalo so naredile mojstrske slike.

Lepo je bilo Patrika gledati, kako je tiho občudoval mojstrovine, samo stal je v tiskarni umbrijskega mojstra Albicocca pred Zečevimi izjemnimi deli in po kratkem, a osebnem pozdravu umetnika sva odšla, prišlo je namreč že preveč ljudi, umetnika je bilo prav prepustiti drugim.

Na poti domov je Patrik kar pomolčal, ko sem ga vprašal, kaj misli o razstavi.

"Točno tako je, kot si rekel ti, česa podobnega sam nisem še videl! To je izjemen slikar, mojster, zares mojster"!

In je bil sobotni deževni večer rešen, tokrat brez knjig.

L'AMICO ROSTICCERE

Pierpaolo Scopas

BAR BIFE IN CATERING USLUGE

Na uslugo, zmeraj ob tebi: pripravljamo zakuske za rojstne dneve, za slovesnosti ob upokojitvah, diplomah, krstih, obhajilih, birmah, porokah, pri katerih nudimo tudi natakarje in glasbo

KOSILA IN VEČERJE PO DOGOVORU PRIPRAVIMO TUDI ZA DOMOV

VEGETARIJANSKI IN RIBJI MENIJI - PAELLA

RAZNE SLADKARIJE - TORTE

SLADICE MIGNON

Od 6. do 13. ure (po dogovoru tudi izven urnika)

Dostave na dom (minimum 50 evrov stroška)

TRST - ul. Revoltella, 63 - Tel. št. **040.393931** - Mobitel **347.8044814**

CARNICA ARTE TESSILE

IMBELLINUM

za ljubitelje lepih stvari

33029 villa santina / ud / ul. nazionale 14

tel. št. +39 (0)433 74129 faks +39 (0)433 747529